

SUOMEN PANKKI

1967

VUOSIKIRJA

LAATINUT

SUOMEN PANKIN

TALOUSTIETEELLINEN TUTKIMUSLAITOS

48. VUOSIKERTA

HELSINKI 1968

HELSINKI 1969
VALTION PAINATUSKESKUS

Suomen Pankin vuosikirja toimintavuodelta 1967 ilmestyy pääosiltaan entisen jäsentelyn mukaisena. Tekstiosassa käsitellään taloudellista kehitystä, markan devalvointia ja siihen liittyneitä toimenpiteitä, pankin raha-, luotto- ja valuuttapolitiikkaa sekä pankin taseiden kehitystä kertomusvuoden aikana. Liitteinä esitetään valtioneuvoston päätös markan kansainvälisen perusarvon muuttamisesta, vientimaksulaki sekä valtioneuvoston päätös Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston sääntöjen julkaisemisesta asetuskokoelmassa. Taulukko-osastossa annetaan yksityiskohtaisia tietoja pankin taseesta ja eri pankkitoimista vuonna 1967.

Vuosikirja julkaistaan kolmena yhtäpitävänä painoksena, suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä. Kirja on laadittu Suomen Pankin taloustieteellisessä tutkimuslaitoksessa.

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 1968.

TIMO HELELÄ

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
I. Taloudellinen kehitys vuonna 1967	7
II. Markan devalvointi	11
III. Luotto- ja pääomamarkkinat	
Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet	13
Rahalaitokset	18
Arvopaperimarkkinat	21
Valtiontalous	22
Obligaatiomarkkinat	25
IV. Valuuttapolitiikka ja maksutase	
Valuuttakurssit	27
Ulkomainen maksuliike	30
Vaihtotaseen ja pääomanliikkeiden kehitys	31
Valuuttatilanne	34
V. Pankin taseet	
Ulkomaiset tilit	36
Valtion tilit	37
Pankkien tilit	38
Yritysten tilit	38
Muut tilit	39
VI. Suomen suhteet kansainvälisiin rahalaitoksiin	
Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)	41
Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)	44
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)	46
Kansainvälinen Kehittämisjärjestö (IDA)	47
Aasian Kehityspankki (ADB)	48
Liite	
Valtioneuvoston päätös markan kansainvälisestä perusarvosta	50
Laki vientimaksusta	50
Valtioneuvoston päätös Suomen itsenäisyyden juhlavuoden 1967 rahaston sääntöjen julkaisemisesta asetuskokoelmassa	54

Taulukot: Suomen Pankin toiminta

1. Omaisuustase vuosina 1960—1967	2
2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1964—1967	10
3. Tulostase vuosina 1962—1967	10
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1967.....	11
5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tili-siirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1964—1967	11
6. Setelinanto vuosina 1958—1967	12
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1962—1967 lopussa	14
8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1965—1967	15
9. Setelit ja metallirahat vuonna 1967	15
10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1967	16
11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1966—1967	24
12. Avista-myyntikurssit vuosina 1956—1967	26

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1967 lopussa	28
Suomen Pankki vuoden 1967 lopussa (henkilöluettelo)	28

I. TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1967

Vuoden 1967 aikana taloudellinen kasvu heikkeni. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuotanto vielä kasvoi vuoden 1966 lopun tasosta, mutta aleni jo toisella neljänneksellä. Tuotanto kääntyi kasvuun vuoden jälkipuoliskolla, ja viimeisellä vuosineljänneksellä saavutettiin jälleen vuoden alun taso. Koko vuodelta kansantuotteen volyymi oli noin 2 % suurempi kuin vuonna 1966. Lisäys oli täten samansuuruinen kuin vuotta aikaisemmin.

Tuonnin arvon pysyessä edelleen viennin arvoa korkeampana maksutasevaikeudet jatkuivat kysynnän ja erityisesti tuonnin kasvua rajoittavista taluspoliittisista toimenpiteistä ja maaliskuussa Kansainväliseltä Valuuttarahastolta saadusta valmiusluotosta huolimatta. Lokakuun 11 päivänä valtioneuvosto päätti Suomen markan devalvoinnista. Tämä ei vielä kertomusvuoden puolella ennättänyt sanottavammin vaikuttaa tuotannollisen toiminnan elpymiseen. Kauppataseen vajuus jäi pienemmäksi kuin edellisenä vuonna.

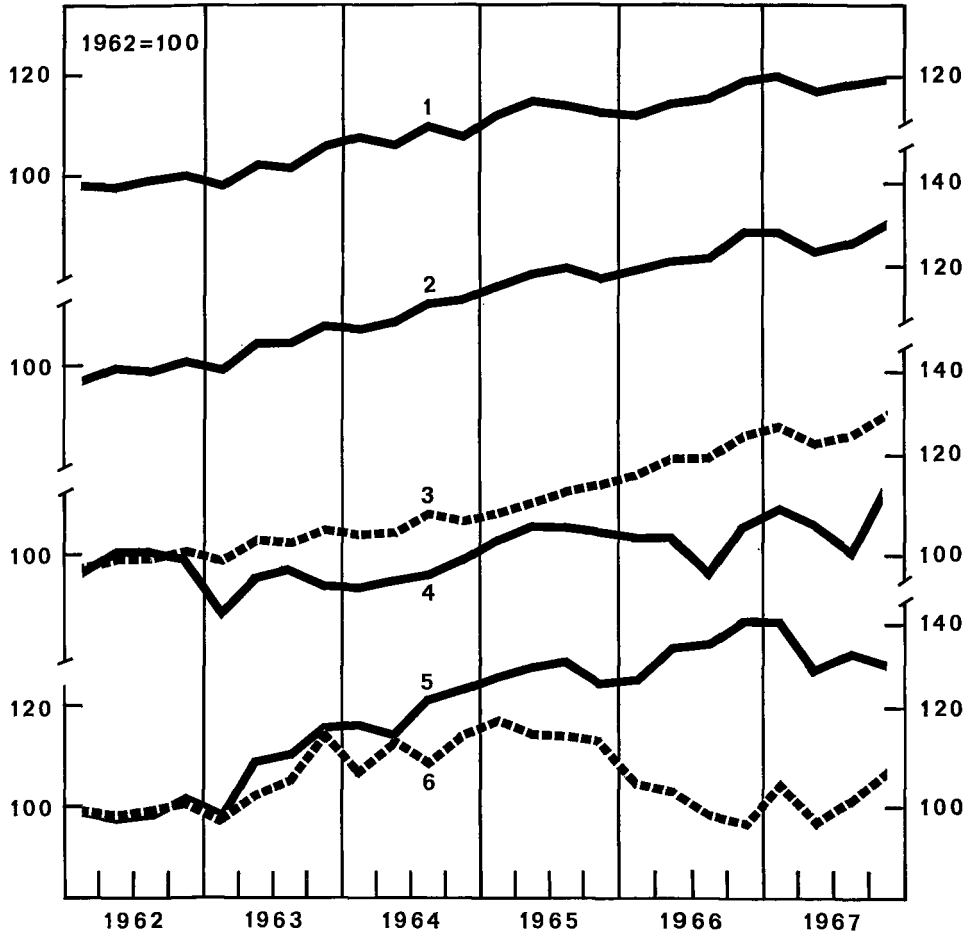
Työllisyystilanne oli jo vuoden alussa huonompi kuin vuotta aikaisemmin. Työvoimaa vapautui tavanomaista enemmän metsätalouden ja talonrakennustoiminnan piiristä, eivätkä teolliset elinkeinot kyenneet tarjoamaan vastaavasti uusia työtilaisuuksia. Työtä vailla olevien henkilöiden prosenttiosuus työvoimasta kasvoi vuoden aikana ja oli keskimäärin 2,8 oltuaan 1,6 vuonna 1966. Työttömyysprosenttia oli omiaan kohottamaan työttömyyskorvausten entistä laajempi käyttö.

Yksityinen investointitoiminta oli laskusuunnassa koko vuoden ajan ja sen määrän arvioidaan vuonna 1967 jääneen yli 2 % pienemmäksi kuin vuonna 1966. Kone- ja laiteinvestoinnit sekä tuotannollinen talonrakennustoiminta alenivat suhteellisesti eniten. Myös uusien asuntojen rakentaminen väheni, sillä reaalitylojen kasvun hidastuminen, indeksiehtojen rasittama ja muutoinkin kireä rahoitustilanne sekä asuntotuotannon veronhuojennuslain päättymisen vuoden 1966 lopussa vähensivät rakennushalukkuutta. Julkisten investointien määrä supistui 2 %, koska työllisyyden ylläpitoon tarkoitettuja määrärahoja ohjattiin myös muihin kuin hallinnollisiin investointihankkeisiin.

Yksityisen kulutuksen volyymi kasvoi vuoden aikana hieman kansantuotteen kasvua nopeammin eli lähes 3 %. Kotitalouksien käytettävissä

BRUTTOKANSANTUOTE JA TEOLLISUUSTUOTANTO
 Volyyymi-indeksit kausivaihteluista puhdistettuina

Log. asteikko

1. Bruttokansantuote
 2. Koko teollisuus
 3. Kulutushyödyketeollisuus

4. Investointitavateollisuus
 5. Paperiteollisuus
 6. Puuteollisuus

oleva reaalityö ei verotuksen ja hintojen nousun vuoksi juuri muuttunut, mutta keskimääräinen kulutusalttius kohosi. Julkisten kulutusmenojen reaalin kasvu oli 4 %.

Lähes kaikilla teollisuuden aloilla tuotannon volyyymi osoitti ensimmäisellä vuosipuoliskolla alenevaa suuntaa. Osaltaan tähän vaikutti viisipäiväisen työviikon soveltaminen jo toukokuun alusta lähtien, osaltaan taas — kuten puu- ja paperiteollisuudessa — kysynnän heikkeneminen. Vuoden

jälkipuoliskolla teollisuustuotanto kääntyi jälleen nousuun, ja kokonaisuudessaan sen volyyymi kohosi 3 % vuodesta 1966. Puuteollisuudessa tuotanto kasvoi edellisen vuoden alhaiselta tasolta lähes 2 %, mutta paperiteollisuudessa supistui vajaan prosentin. Investointitavarateollisuuden tuotanto nousi runsaat 4 %, koska viennin lisäys korvasi kotimaisen kysynnän laimeutta. Eräät kulutustavarateollisuuden haarat, kuten juomia valmistava sekä kenkä-, vaatetus- ja ompeluteollisuus, lisäsivät tuotantoon edellisestä vuodesta toistakymmentä prosenttia.

Muista elinkeinoista mainittakoon, että talonrakennustoiminta jäi edellä jo mainituista syistä volyymiltaan pari prosenttiyksikköä alhaisemmalle tasolle kuin vuonna 1966. Metsätaloudessa, jonka tuotannon volyyymi oli edellisenä vuonna supistunut kymmenesosalla, oli nyt lisäystä runsas prosenti. Palveluselinkeinoissa tuotanto kasvoi noin 4 %.

Kokonaiskysynnän kasvun hidastumisesta johtui, että hintatason nousu vastasi suunnilleen kustannustason nousua. Markkamääräiset tuontihinnot kohosivat viimeisellä vuosineljänneksellä noin 25 %, mikä ennätti nostaa kotimaisia kuluttajahintoja 2—3 %. Hintojen nousu muodostui suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Elinkustannusindeksi kohosi 7,4 % joulukuusta 1966 joulukuuhun 1967. Keskimääräinen nousu edellisestä vuodesta oli 5,4 %. Nimellinen ansiotaso nousi edellisestä vuodesta lähes 9 % mutta reaalin vain vajaat 3 %.

Tavaraviennin volyyymi kasvoi vielä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä mutta supistui jyrkästi toisella jään tälle tasolle vuoden loppuun. Koko vuodelta viennin volyyymi ylitti edellisvuotisen 6 prosentilla. Kansainvälisen suhdannetaantumien seurauksena puunjalostusviennillä oli menekki- vaikeuksia tärkeimmillä länsimarkkinoilla, joten lisäys johtui lähinnä bilateraali- viennistä. Metalliteollisuustuotteiden vienti kasvoi ripeästi eräiden idänkaupan suurten kertatoimitusten ansiosta, ja samoin lisääntyi monien uusvientitartikkeleiden vienti keskimääräistä enemmän.

Talospoliittisten toimenpiteiden avulla tavarantuonnin volyyymi, joka vielä edellisenä vuonna oli kasvanut lähes 5 %, oli syyskuuhun mennessä saatu hieman supistumaan vuoden 1966 tasosta. Devalvaatio ei vielä sanottavammin ennättänyt vaikuttaa vuoden 1967 viimeisen vuosineljänneksen tuontiin, joten koko vuodelta tavarantuonnin volyyymi jäi samaksi kuin vuonna 1966. Pääryhmistä poltto- ja voiteluaineiden sekä kulutustavaroitten tuonnin volyyymi kasvoi muiden ryhmien supistuessa. Mainittakoon, että henkilöautojen maahanostot vähenivät 13 %.

Tavarantuonnin arvo kohosi 5 794 milj. markkaan eli 4,9 % edellisvuotista suuremmaksi. Viennin arvo nousi 5 231 milj. markkaan nousun ollessa 8,6 %. Kauppataseen vajeus kohosi täten 563 milj. markkaan oltuaan vuotta aikaisemmin 707 milj. markkaa. Vaihtotaseen vajeus oli 489 milj. markkaa eli 144 milj. markkaa pienempi kuin vuonna 1966.

Kansainväliseltä Valuuttarahastolta saatiin maaliskuussa 300 milj. markan valmiusluotto, joka käsitti jo valuuttavarantoon luetun kultana maksetun 100 milj. markan suuruisen jäsenosuuden sekä kaksi 100 milj. markan suuruista luottoerää, jotka kaikki nostettiin syyskuun loppuun mennessä. Nämä luottoerät mukaan lukien ulkomaisen pitkäaikaisen pääoman netto-tuonti nousi päivän kurssiin laskettuna 484 milj. markkaan ja uusien kurs-sien mukaan noin 660 milj. markkaan. Ulkomainen lyhytaikainen velka sen sijaan väheni. Kun valmiusluotto mukaan lukien ulkomaisen pääoman tuonti päivän kurssiin laskien jäi vaihtotaseen vajausta pienemmäksi, supistui maan kulta- ja valuuttavaranto valuuttamääräisesti, vaikka sen kirjanpidollinen arvo kurssien muutoksen johdosta kohosikin. Maan koko kulta- ja valuutta-varannon kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 23 milj. markkaa suurempi kuin vuoden 1966 lopussa. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannon arvo kas-voi 131 milj. markkaa, ja muiden valuuttapankkien lyhytaikainen netto-velka ulkomaille lisääntyi 108 milj. markkaa. Jos näistä luvuista kuitenkin vähennetään devalvaatiopäivänä kurssien muutoksen johdosta suoritettut kirjanpitoarvojen korotukset, aleni Suomen Pankin varannon arvo 84 milj. markkaa valuuttapankkien nettovelan lisääntyessä 24 milj. markkaa. Koko maan valuuttatilanne heikkeni täten laskettuna 108 milj. markkaa.

Rahalaitokset noudattivat koko vuoden ajan pidättyväistä luotonanto-politiikkaa Suomen Pankin antamien suuntaviivojen mukaisesti. Vuoden alkukuukausina niiden asema väliaikaisesti keveni, mutta loppuvuotta kohti rahalaitosten maksuvalmius joutui varsin kireälle. Keskuspankkirahan tar-jontaa supisti vuoden aikana sekä valuuttojen väheneminen että rahalai-tosten kanssa tehdyn kassavarantosopimuksen mukainen talletusvelvollisuus. Kun rediskonttausten alenemiselle asetettu tavoitekausi päättyi kesäkuussa, rahalaitokset olivat suurin piirtein pysyneet rediskonttauskiintiöidensä puit-teissa. Tämän jälkeen ei Suomen Pankki enää asettanut niille yleistä määrä-aikaista maksuvalmiusohjelmaa, vaan rajoittui selektiivisiin rediskonttauk-sia ja rahalaitosten luotonantoa koskeviin ohjeisiin, joilla tähdättiin rahoi-tusvirtojen mahdollisimman tehokkaaseen kanavointiin kansantalouden hyödyksi sekä tarvittavia tuotannon rakennemuutoksia edistäen. Rahalai-tosten antolainauksen kasvu vuonna 1967 oli 1 014 milj. markkaa eli 8,4 % (1 257 milj. markkaa ja 11,6 % vuonna 1966), ja tähän sisältyi devalvaation aiheuttamia valuuttamääräisten lainojen arvonkorotuksia 154 milj. markan edestä. Ottolainauksen kasvu oli hieman isompi, 1 114 milj. markkaa eli 9,6 % (1 253 milj. markkaa eli 12,1 % vuonna 1966). Varsinaisten talletusten kasvu suuntautui vuoden aikana yksinomaan indeksitalletuksiin.

II. MARKAN DEVALVOINTI

Kustannusten ja nimellistulojen nousu on Suomessa usean vuoden ajan ylittänyt sen, minkä kansainvälisen kilpailukykyemme säilyttäminen olisi sallinut. Seurauksena on ollut tuontitavaroiden kysynnän liiallinen paisuminen. Vuosikymmenen alun metsäteollisuuslaajennusten jälkeen on viennin kasvu jäänyt tuonnin lisääntymisestä jälkeen. Maksutaseen tuntuva alijäämäisyttä ei ajan mittaan voitu kattaa vastaavalla ulkomaisella luotonotolla, ja keväällä 1967 jouduttiin turvautumaan Kansainvälisen Valuuttarahaston apuun ulkomaisen maksuvalmiutemme säilyttämiseksi (ks. jäljempänä s. 41).

Kolmen viime vuoden aikana harjoitetulla talouspolitiikalla on pyritty maksutaseen tasapainon palauttamiseen kokonaiskysynnän kasvua rajoittamalla sekä tuontia supistavilla ja vientiä tehostavilla erityistoimenpiteillä. Vaihtotaseen vajauksen kasvu saatiinkin täten kertomusvuonna pysähtymään, ja metsäteollisuuden vientiä täydentävän uuden vientiteollisuuden kasvun voitiin todeta päässeen hyvään alkuun. Kansainvälisen suhdannekehityksen heikkeneminen vuoden 1966 jälkipuoliskolta lukien aiheutti kuitenkin päävientituotteillemme hinta- ja menekkivaikeuksia. Pitkäaikaisen ulkomaisen luoton saantimahdollisuuksien pysyessä edelleen riittämättöminä kävi ilmeiseksi, että maksutaseen vajauksellisuuden poistamiseksi tarvittavien talouden rakennemuutosten aikaansaaminen pelkästään raha- ja finanssipoliittisin keinoin olisi vaatinut vielä huomattavan pitkän ajan. Kun taloudellinen kasvu oli jo joutunut pysähdyksiin vuoden 1967 alussa ja työttömyys lisääntyi uhkaavasti vuoden aikana, päädyttiin tilanteen ratkaisukeinona markan kansainvälisen perusarvon alentamiseen.

Lokakuun 11 päivänä pankkivaltuusmiehet päättivät pankin johtokunnan ehdotuksen mukaisesti esittää valtioneuvostolle Suomen markan kansainvälisen perusarvon alentamista 0,27771 grammasta 0,211590 grammaan hienoa kultaa markalta eli noin 23,8 %. Kansainvälisen Valuuttarahaston annettua suostumuksensa valtioneuvosto teki pankkivaltuusmiesten esityksen mukaisen päätöksen (ks. liitettä). Uudet valuuttakurssit tulivat voimaan lokakuun 12 päivästä alkaen. Devalvaation tarkoituksena oli parantaa kustannustason nousun rasittaman tuotannollisen toiminnan

kilpailumahdollisuuksia, keventää tuontipainetta ja elvyttää vientiä. Samalla pyrittiin luomaan tilaa uudelle kasvu- ja kehityspolitiikalle sekä tuotannon ja kilpailukyvyyn tehostamisen vaatimille kansantalouden rakenne-
muutoksille.

Devalvoinnista koituvan hintapaineen hillitsemiseksi ja nousseiden vientitulojen osittaiseksi sitomiseksi pankki esitti hallitukselle vientimaksu-
menettelyn saattamista voimaan vuoden 1969 loppuun saakka. Vientimaksu-
laki, jonka teksti alkuperäismuodossaan on vuosikirjan liitteenä, astui
voimaan lokakuun 21 päivänä. Lain mukaan vientimaksun suuruus oli 14 %
tavaran vientihinnasta. Tätä prosenttimäärää alennetaan asteittain pitäen
silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen
tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta. Lisäksi
valtioneuvostolla on oikeus erityisistä syistä myöntää helpotuksia venti-
maksuun. Voimaantulopäivästä lukien poistettiinkin vientimaksu kokonaan
eräiltä tuotteilta, kuten maataloustuotteilta sekä sellaisilta teollisuus-
tuotteilta, joiden valmistuksessa tuontipanous on erittäin suuri. Lisäksi
sovellettiin alennettua 5—11 %:n vientimaksua useimpiin muun kuin
metsäteollisuuden tuotteisiin. Joulukuun 11 päivästä lukien myönnettiin
uusia alennuksia 5—13 %:n rajoissa. Tuontipanoksia käyttävien tuotteiden
ohella ne koskivat myös puu- ja paperiteollisuuden tuotteita.

Vientimaksuista saadut varat talletetaan siihen saakka, kunnes ne
käytetään laissa säädettyihin tarkoituksiin, erityiselle valtion tilille Suomen
Pankkiin. Vientimaksuina koottavat varat, joita vuonna 1968 arvioitiin
kertyvän 600 milj. mk, ohjataan valtion budjetin kautta talouden rakenne-
rationalisoinnin kannalta ensisijaisiin investointikohteisiin. Vientimaksuissa
sovelletun kahden kuukauden maksuajan vuoksi niitä alkoi mainittavammin
kertyä Suomen Pankkiin vasta vuoden 1968 puolella. Kertomusvuoden
päätyessä niitä oli tilitetty pankkiin 14 milj. markkaa.

Devalvaatioon liittyen suoritettiin vientimaksulain säätämisen ohella
eräitä muita talouspoliittisia toimenpiteitä. Tulopoliittiset neuvottelut aloi-
tettiin ja hintavalvonnan piiri laajennettiin koskemaan useimpia elinkus-
tannusten kannalta merkityksellisiä tavara- ja palvelusryhmiä. Hinnan-
korotuslupien edellytyksenä oli sen seikan osoittaminen, että devalvaatio
oli suoranaisesti vaikuttanut myyjän kustannuksiin. Tuontihintojen nousun
pienentämiseksi hallitus teki päätöksen hidastuslistan mukaisten Efta-tul-
lien lakkauttamisesta aikataulua kiirehtien jo vuoden 1968 alusta. Tavalli-
sen aikataulun mukaisten nimikkeiden tulleja oli vuoden 1967 alusta alen-
nettu 10 prosenttiyksiköllä, joten ne olivat enää 10 % alkutulleista. Nämä-
kin tullit poistuivat vuoden 1968 alusta. Edelleen päätettiin tuontikaupan
käteismaksuumääräykset poistaa vuoden 1968 alusta.

III. LUOTTO- JA PÄÄOMAMARKKINAT

Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet

Suomen Pankki oli vuoden 1966 lokakuussa antanut rediskonttaaville rahalaitoksille luotonanto-ohjeet tavoitekaudeksi marraskuu 1966—kesäkuu 1967. Johtokunta oli tällöin eduskunnan pankkivaltuusmiesten kehotuksesta asettanut päämääräksi, että rediskonttausten yhteissumma oli vuoden 1967 tammikuun loppuun mennessä saatava rajoitetuksi 800 milj. markkaan, mikä raja tämän jälkeen oli säilytettävä, ja että rediskonttauskiintiönsä ylittäneiden rahalaitosten oli tavoitekauden kuluessa alennettava rediskonttauksensa kullekin asetetun kiintiön puitteisiin.

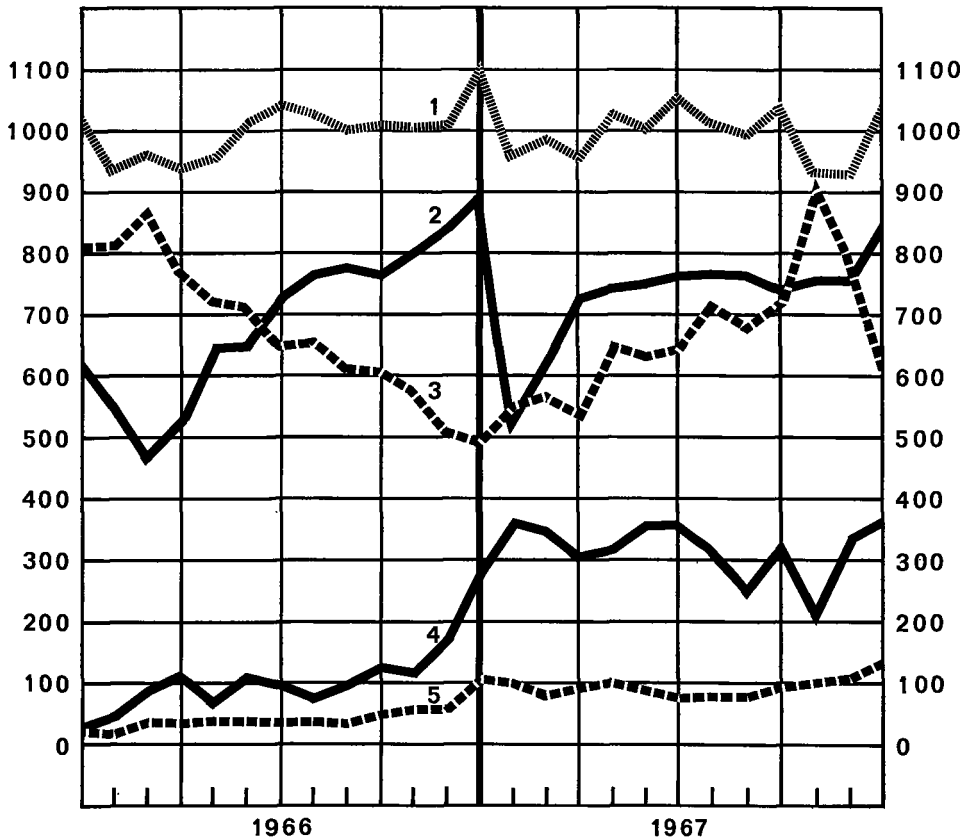
Rahalaitosten rediskonttaukset alenivatkin heti tammikuussa runsaasti alle 800 milj. markan rajan. Tämä ei johtunut niinkään rahalaitosten omista toimenpiteistä, vaan osaksi normaalista kausiliikkeestä, osaksi pankin valtiolle edellisessä kuussa myöntämästä 300 milj. markan lainasta, jonka nostaminen kevensi täydellä määrällään rahalaitosten asemaa. Kevätkautena rahalaitosten maksuvalmiutta helpotti edelleen se, että itävaluuttojen runsauden vuoksi valuuttavaranto supistui vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lisäksi valtion obligaatioiden myynti yleisölle jäi varsin pieneksi, mikä lisäsi rahalaitosten ottolainauksen, nimenomaan indeksiertoisille tileille tehtyjen talletusten kasvua. Toiselta puolen rahalaitokset joutuivat helmikuun puolivälistä lukien tekemään kassavarantosopimuksen edellyttämiä talletuksia Suomen Pankkiin. Kun kuitenkin rahalaitokset noudattivat antolainauksessaan Suomen Pankin ohjeiden edellyttämää pidättyvyyttä, pankki saattoi kesäkuussa todeta, että rediskonttausten yhteinen kuukausikeskimäärä oli jatkuvasti pysynyt alle 800 milj. markan. Rahalaitokset olivat niin ikään paria poikkeusta lukuun ottamatta pystyneet alentamaan rediskonttauksensa oman kiintiönsä puitteisiin.

Kesäkuun 5 päivänä Suomen Pankki antoi uudet luottopoliittiset ohjeet maan kaikille rahalaitoksille. Pankki totesi, että pyrkimykset viennin kehittämiseksi ja tuonnin kasvun rajoittamiseksi sekä valtion ja pankin taholta tässä tarkoituksessa suoritettut toimenpiteet vaikuttavat varsin hitaasti eikä ulkomaisen maksutaseen kehitys vielä oikeuta helpottamaan raha- ja luottopoliitikassa omaksuttua tiukkaa linjaa. Kun luotonsaanti-

mahdollisuus sen vuoksi jouduttiin pysyttämään rajoitettuna, pankki katsoi erinomaisen tärkeäksi, että rahoitusvirrat mahdollisimman tehokkaasti ohjataan kansantalouden hyödyksi edistämään myös tarvittavia tuotannon rakennemuutoksia. Tämän takia pankki uusissa ohjeissa pani pääpainon rahalaitosten luotonannossaan noudattamien periaatteiden tarkistamiselle korostaen suunnitelmallisuuden tarvetta sekä luotonannon tärkeysjärjestyksen ja luottokriteerioiden uudestiharkinnan välttämättömyyttä. Yksityiskohtaisissa luottopoliittisissa ohjeissaan pankki kehotti rahalaitoksia ensisijaisesti huolehtimaan liikeasiakkaittensa normaalista lyhytaikaisesta luontotarpeesta. Myönnettäessä uutta luottoa elinkeinotoimintaan oli pyrittävä edistämään vientiä ja tehostamaan tuonnin kanssa kilpailevaa kotimaista tuotantoa sekä helpottamaan nimenomaan kehityskykysten yritysten luotonsaantia. Teollisuuden investointiluotoissa oli suositettava sellaisia investointeja, jotka merkitsevät uutta aluevaltausta markkinoilla, tuotantorakenteen uusiutumista ja ns. kehitysalueiden talouden monipuolistumista. Kovin pääomavaltaisten rahoituskohteiden edelle olisi nykyvaiheessa pantava työvaltaiset tuotannonalat. Asuntorakennustuotannon rahoittamisessa oli etusijalle asetettava edelleenkin aravatalojen ensisijaislainat. Kulutusluottojen myöntämisestä oli toiselta puolen vältettävä. Nämä luotonanto-ohjeet pankki lähetti tiedoksi myös maan vakuutuslaitoksille suositellen, että ne omassa luotonannossaan noudattaisivat niitä soveltuvin kohdin.

Pankki antoi kesäkuun 5 päivänä myös uudet erityisohjeet rediskonttaaville rahalaitoksille. Niille ei enää katsottu tarpeen asettaa yleistä määräaikaista maksuvalmiusohjelmaa, vaan pankki edellytti, että rahalaitokset vastaisuudessaakin pysyvät rediskonttauskiintiöidensä rajoissa. Niiden rahalaitosten kohdalla, jotka yhä olivat kiintiönsä ylittäneet tai olivat vaarassa ne ylittää, pankki ilmoitti ryhtyneensä tiettyihin erityisjärjestelyihin tavoitteena vakiinnuttaa niiden keskuspankkiluoton tarve tarkoitettuihin rajoihin. Tässä yhteydessä pankki korotti säästöpankkien ja osuuskassojen keskusrahallaitosten rediskonttauskiintiöt 90 milj. markasta 120 milj. markkaan. Kun kassavarantosopimuksen mukainen talletusvelvollisuus näkyi käytännössä kohdistuneen epätasaisesti eri rahalaitoksiin ja rahalaitosryhmiin niiden ottolainauksen kehityksessä ilmenneiden eroavuuksien johdosta, muutettiin samalla rediskonttausten laskentatapaa koskevia määräyksiä siten, että rediskonttauskiintiön käyttöä ja lisäkorkoa laskettaessa rahalaitos saa touko—joulukuun aikana vähentää rediskonttauksesta puolet tekemiensä kassavarantotalletusten määrästä. Lisäksi pankki ilmoitti, että jos jonkin rahalaitoksen rediskonttauskiintiö on pääosaltaan käytössä, pankki voi harkintansa mukaan vaatia siltä määräaikaisen luotonanto- ja rahoitussuunnitelman, joka tähtää kiintiössä pysymiseen, ja voi pankki vaatia rahalaitoksen luotonannon ja muiden sijoitusten ohjel-

SUOMEN PANKIN TASEEN TÄRKEIMPIEN ERIEN KEHITYS
VUOSINA 1966 JA 1967

1. Liikkeessä olevat setelit

2. Rediskonttatut vekselit — yksityisten
rahalaitosten shekkikiilit

3. Kulta- ja valuuttavaranto, netto

4. Kotimaiset obligaatiot

5. Kotimaiset markkamääräiset vekselit

mointiin muutoksia. Rahalaitos voidaan samalla myös velvoittaa alistamaan Suomen Pankin etukäteen hyväksyttäväksi luottojen myöntäminen niissä tapauksissa, jolloin luoton määrä on vähintään 1 milj. markkaa. Jos rahalaitos ylittää rediskonttauskiintiönsä, pankki voi lisäksi vaatia, että uusien luottojen myöntäminen ja aikaisempien luottojen uusiminen saa tapahtua vain pankin rahalaitokselle määrävällein vahvistamien ohjelmien puitissa.

Kassavarantosopimuksen mukaisen talletusvelvollisuuden tasapainottamiseksi Suomen Pankki myös jo toukokuun 26 päivänä ehdotti rahalaitosten neuvottelukunnalle sopimuksen muuttamista, mihin rahalaitokset suostuivatkin. Muutetussa sopimuksessa, jota ryhdyttiin soveltamaan kesäkuun

15 päivästä lukien, talletusvelvollisuuden yläraja alennettiin 3 %:sta 2 %:iin perusajankohdan ottolainauksesta, mutta toiselta puolen talletusvelvollisuuden kestoaikaa pidennettiin joulukuun 15 päivästä vuoden 1968 kesäkuun 15 päivään. Kassavarantotileille viimeksi mainittuun ajankohtaan mennessä kertyneet varat Suomen Pankki palauttaa rahalaitoksille neljänä yhtäsuurena eränä helmi- ja elokuussa vuosina 1969 ja 1970.

Kesän aikana rahalaitosten luotonannossa tapahtui tavanmukaisen kausiluoton tarpeen vuoksi nousua, jonka rahoittamista Suomen Pankki helpotti mm. rediskonttaavien rahalaitosten kanssa suoritetuin obligaatioiden termiinkaupoin. Myös syksyllä luotonkysyntä pysyi varsin suurena, mikä tällä kertaa ilmeisestikin johtui vahvistuneista devalvaation odotuksista. Devalvaation jälkeen tilanne ei tasaantunut, koska tuontihintojen markkamääräinen nousu lisäsi etenkin lyhytaikaisen rahoituksen tarvetta. Uusia kirjallisia ohjeita ei Suomen Pankki tässä vaiheessa antanut, mutta rahalaitosten kanssa käydyissä keskusteluissa niitä kehoitettiin nimenomaan hoitamaan ne luotontarpeet, joita devalvaatio ja vientimaksun suorittaminen välittömästi tai välillisesti aiheuttivat. Joulukautena tapahtui liikkeessä olevassa setelistössä tavanomainen erittäin voimakas kausinousu, joka edellytti Suomen Pankilta tilapäisiä obligaatiokauppoja ja muita luottotoimia rahalaitosten maksuvalmiuden ylläpitämiseksi. Ylipäänsä rahalaitosten maksuvalmius oli vuoden loppukuukausien aikana varsin kireällä, eivätkä ne ilman Suomen Pankin muilla tavoin antamaa erityistukea olisi voineet pysyttäytyä rediskonttauskiintiöidensä puitteissa. Kertomusvuoden lopussa oli varsinaisten rediskonttausten yhteismäärä 868 milj. markkaa. Samaan aikaan rahalaitosten kassavarantotalletukset Suomen Pankissa nousivat 162 milj. markkaan.

Suomen Pankin kertomusvuonna suorittamista muista raha- ja luottopoliittisista toimenpiteistä mainittakoon, että pankki loi huhtikuussa yhteistoiminnassa liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n kanssa uuden kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyn. Sen tarkoituksena on tukea kotimaisten metalli- ja laivanrakennusteollisuuden kilpailuasemaa siten, että tavaranostajilla olisi samanlaiset mahdollisuudet tarjota kotimaisille ostajille toimitusluottoa kuin kilpailevilla ulkomaisilla tavaranostajilla. Luottojärjestely koskee alus-, kone-, koneisto- ja laitetuoksia, joissa kotimainen yritys myöntää maksuaikaa kotimaiselle ostajalle. Suomen Pankki osallistuu kunkin luototettavan toimituksen rahoitukseen samalla määrällä kuin mainitut muut rahalaitokset yhteensä. Luotto- rahoituksen edellytyksenä on, että tavaran ostaja maksaa itse vähintään 20 % kauppahinnasta toimitukseen mennessä. Kertomusvuoden loppuun mennessä pankki myönsi tämän järjestelyn puitteissa luottovaroja kaikkiaan 46 toimitukseen yhteensä 30,1 milj. markkaa, ja niiden tavaranostimusten kokonaisarvo, joihin varauksia oli myönnetty, oli vuoden lopussa

78,5 milj. markkaa. Luottojen nostaminen on kytketty a.o. toimitussopimusten maksutaulukkoon ja alkaa käytännössä vasta vuoden 1968 puolella. Tämän uuden luottojärjestelyn rinnalla pankki jatkoi aikaisempaa, vuonna 1963 aloitettua metalliteollisuuden keskipitkiä toimitusluottoja koskevaa luottojärjestelyä. Nämä luotot ovat jo suurelta osalta takaisinmaksuvaiheessa ja niiden käytössä oleva määrä vähenikin kertomusvuoden aikana 68,1 milj. markasta 56,7 milj. markkaan.

Ns. uusvientiluottojen myöntämistä pankki jatkoi entiseen tapaan, ja luottojen käytössä oleva määrä lisääntyi vuoden aikana 29,2 milj. markasta 55,0 milj. markkaan. Luottoja oli vuoden lopussa myönnettynä yhteensä 128 yritykselle. Myös viljakaupan rahoitusta jatkettiin suurin piirtein samoin ehdoin kuin edellisenä satovuonna. Luottojen nostettu määrä, joka vuoden alkaessa oli 28,0 milj. markkaa, nousi vuoden lopussa 38,7 milj. markkaan. Tämän lisäksi pankki myönsi huhtikuussa Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankille ja Osuuskassojen Keskus Oy:lle kummallekin 4 milj. markan määräisen luoton käytettäväksi Pohjois-Suomen maaseudun säästöpankkien ja osuuskassojen luotonantokyvyn tilapäiseen helpottamiseen, jotta ne toimialueillaan voisivat tyydyttää maatalouden kausiluoton tarpeen, lähinnä väkilannoitehankintojen rahoituksen. Metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) mukaiseen rahoitukseen pankki otti osaa entiseen tapaan merkiten valtion 20 milj. markan määräisen uuden metsänparannuslainan ja myyden obligaatiot pääosaltaan edelleen raha- ja vakuutuslaitoksille.

Suomen Pankki oli kertomusvuoden aikana osallisena sellaisten rahoitusjärjestelyjen aikaansaamisessa, jotka palvelevat kasvu- ja kehityspolitiikan sekä myös maksutasepolitiikan kannalta tärkeiden elinkeinoalojen tai tuotannonhaarojen pääomantarpeen tyydyttämistä. Pankki neuvotteli rahalaitosten kanssa Sponsor Oy -nimiseksi suunnitellun teollisuuden kehitys-yhtiön perustamisesta maahamme. Suunnitelma johtuu tarpeesta laajentaa kilpailukykyistä tuotantoa sekä edistää uuden, vientikykyisen samoin kuin tuontia korvaavan teollisuuden syntymistä kehittämällä ja tukemalla yritystoimintaa. Uuden suunnitellun kehitys-yhtiön perustaminen tulisi täyttämään erään tärkeän tehtävän, joka ei sisälly nykyisten raha- ja luotto-laitosten toimikenttään. Kokemukset osoittavat, että lukuisilla pienillä ja keskisuurilla teollisuusyrityksillämme on potentiaalisia tuote- ja tuotanto-ideoita, joita ne eivät lähinnä neuvonnan tai rahoituksen puutteen vuoksi kykene käyttämään hyväksi. Tällaisten ideoiden ja keksintöjen kehittäminen ja saattaminen teollisesti käytettävään muotoon olisi yksi uuden yhtiön päätehtävistä. Toiselta puolen yhtiö pyrki suorittamaan sellaista yritysten organisointia ja rakennerationalisointia, joka lisäisi niiden toiminnan tehokkuutta, kilpailukykyä ja kasvumahdollisuuksia ja jonka tarve viime aikoinakin on selvästi havaittu. Tällaisia tehtäviä suorittavan yhtiön tarjoama asiantuntija- ja rahoitusapu voisi johtaa uusille teollisille ratkaisuille

pohjautuvien yritysten syntyyn, samalla kun se voisi luoda aivan uusia toimintaedellytyksiä monelle yritykselle, joka nykyisin on tuotevalikoiman vanhentuneisuuden tms. syyn takia taantumassa ja jonka tuotannon jatkaminen tai laajentaminen ei omin voimin näytä mahdolliselta. Pankkivaltuusmiehet oikeuttivat Suomen Pankin merkitsemään perustettavan Sponsor Oy -nimiseksi suunnitellun teollisuuden kehitysyhtiön osakkeita 6,5 milj. markan arvosta. Tästä ennätettiin maksaa 3,9 milj. markkaa marras- ja joulukuussa.

Teollistamisrahasto Oy:n, jonka eräs rahoittaja on Suomen Pankki, osakepääoman korotustarve on todettu ilmeiseksi mm. ulkomaisten luottojen saannin yhteydessä. Pankkivaltuusmiehet oikeuttivat Suomen Pankin osallistumaan myös Teollistamisrahasto Oy:n 12 milj. markan suuruiseksi suunniteltuun osakepääoman korotukseen. Tästä 8 milj. markkaa on A-sarjaa ja 4 milj. markkaa äänioikeudeltaan rajoitettua B-sarjaa, jota yhtiö lunastaa takaisin 30 vuoden ajalla. Suomen Pankin merkittäväksi tuli 2 milj. markan arvosta A-sarjaan kuuluvia osakkeita, jotka myöhemmin voidaan myydä suunnitelluille uusille osakkaille, sekä B-sarjan uusanti kokonaisuudessaan. Merkintä ja maksaminen siirtyi kuitenkin vuoden 1968 puolelle.

Joulukuussa 1966 Suomen Pankin johtokunta oli ehdottanut, että Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 johdosta pankin salkusta siirretäisiin erityiseen rahastoon 100 milj. markan nimellisarvosta obligaatioita, joiden kirjanpitoarvo on jo kokonaan poistettu. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät tehdyn ehdotuksen ja esittivät sen edelleen eduskunnalle. Eduskunta hyväksyi vuonna 1967 rahaston perustamisen ja vahvisti joulukuun 5 päivänä Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston säännöt. Rahasto on Suomen Pankin omistuksessa ja hallinnassa, ja sen tuottoja käytetään sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, jotka edistävät Suomen markan arvon vakautumista, maamme taloudellisen kasvun nopeuttamista ja kansainvälisen kilpailukykyämme parantamista. Rahaston tuotto vuonna 1967 nousi 6,1 milj. markkaan. Rahaston säännöt on esitetty tämän vuosikirjan liitteenä.

Rahalaitokset

Liikepankkien omaisuustaseissa vuoden 1967 aikana tapahtuneista muutoksista on seuraavalla sivulla esitetty yhteenveto.

Liikepankkien ottolainaus yleisöltä kasvoi vuoden aikana 132 milj. markkaa enemmän kuin niiden antolainaus yleisölle. Edellisenä vuonna antolainauksen kasvu ylitti 151 milj. markalla ottolainauksen kasvun. Aikaisempina vuosina noudatetusta menettelystä poiketen on taseessa nyt

	Muutos milj. mk	
Kassa		+ 21,0
Ulkomaiset saatavat, netto		-218,5
Kassavarantotalletukset		+ 125,1
Antolainaus yleisölle		
vekselit	- 23,5	
shekkitilit	+ 25,3	
lainat	+ 334,2	+ 336,0
Ulkomaan rahan määräiset kotimaiset saatavat, netto		+ 433,7
Osakkeet ja obligaatiot		- 12,7
Vastaavat		+ 684,6
 Ottolainaus		
talletukset	+ 443,6	
shekkitilit	+ 24,3	+ 467,9
Maksujen välitykset, netto		+ 81,0
Kotimaiset rahalaitokset, netto		- 38,0
Suomen Pankki		+ 21,2
Omat pääomat		+ 13,0
Muut erät, netto		+ 139,5
Vastattavat		+ 684,6

esitetty erikseen ulkomaan rahan määräiset kotimaiset saatavat, jotka lisääntyivät vuoden aikana 434 milj. markkaa. Sen sijaan ulkomaiset saatavat vähenivät vajaat 219 milj. markkaa. Vastattavien puolella velka Suomen Pankille lisääntyi 21 milj. markkaa. Toiselta puolen liikepankkien Suomen Pankkiin tekemät kassavarantotalletukset nousivat 125 milj. markkaan. Nettovelka kotimaisille rahalaitoksille pieneni 38 milj. markkaa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kaikkien rahalaitosten ottolainauksessa yleisöltä (ml. yleisön postisiirtotilit) vuosina 1966 ja 1967 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1966		1967	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+ 436,9	+ 11,4	+ 467,9	+ 11,0
Säästöpankit	+ 397,4	+ 13,1	+ 308,2	+ 9,0
Osuuskassat	+ 291,6	+ 14,5	+ 190,6	+ 8,3
Postisäästöpankki	+ 99,0	+ 9,1	+ 100,5	+ 8,5
Osuuskauppojen säästökassat	+ 23,5	+ 6,6	+ 50,6	+ 13,3
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 4,3	+ 12,8	- 3,9	-10,3
Suomen Kiinteistöpankki Oy	+ 0,4	+107,3	- 0,1	- 9,4
Yhteensä	+ 1 253,1	+ 12,1	+ 1 113,8	+ 9,6

Koko ottolainauksen markkamääräinen kasvu oli kertomusvuoden aikana 139,2 milj. markkaa pienempi kuin edellisellä vuonna. Tämä merkitsi vuotuisen kasvuvauhdin hidastumista 12,1 %:sta 9,6 %:iin. Yleisön

shekki- ja postisiirtotilit kasvoivat 7,3 milj. markkaa eli 0,6 %. Vuonna 1966 vastaavat luvut olivat 14,3 milj. markkaa ja 1,2 %. Varsinaisten talletusten kasvu oli 1 106,5 milj. markkaa eli 10,6 % oltuaan edellisellä vuonna 1 238,8 milj. markkaa eli 13,5 %. Varsinaisten talletusten kokonaismäärä rahalaitoksissa oli vuoden 1967 lopussa 11 543,7 milj. markkaa.

Varsinaisten talletusten rakenne muuttui kertomusvuoden aikana merkittävästi indeksitalletusten osuuden noustessa vuoden aikana 21,2 %:sta 34,7 %:iin. Tämä jo usean vuoden ajan jatkunut kehityssuunta voimistui huomattavasti devalvaation jälkeisinä kuukausina. Kun 50-prosenttisesti elinkustannusindeksiin sidotuille B-indeksitileille ei enää 1. 6. 1966 lähtien otettu vastaan uusia talletuksia, olivat kertomusvuoden lopussa kaikki indeksitalletukset 100-prosenttisesti elinkustannusindeksiin sidotuilla A-indeksitileillä. Kaikki luonnollisten henkilöiden ja jakamattomien kuolinpesien varsinaiset talletukset olivat kertomusvuonna verovapaita. Varsinaisten talletusten jakaantuminen eri talletustileille ilmenee seuraavasta asetelmasta.

	Yleisön varsinaiset talletukset		
	31.12.1966 milj. mk	30.12.1967 milj. mk	Muutos %
Indeksitalletukset	2 216,8	4 001,2	+ 80,5
A-indeksitilit	2 185,6	4 001,2	+ 83,1
B-indeksitilit	31,3	—	—100,0
Korkeakorkoiset talletukset	835,0	612,3	— 26,7
	Yhteensä	4 618,5	+ 51,2
Muut	7 385,5	6 930,2	— 6,2
	Yhteensä	11 548,7	+ 10,6

Seuraavassa asetelmassa esitetään rahalaitosten antolainauksessa yleisölle vuosina 1966 ja 1967 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1966 milj. mk	%	1967 milj. mk	%
Liikepankit	+ 588,1	+ 13,7	+ 336,0	+ 6,9
Säästöpankit	+ 342,2	+ 13,1	+ 295,6	+ 10,0
Osuuskassat	+ 230,4	+ 11,3	+ 162,1	+ 7,2
Postisäästöpankki	+ 67,4	+ 9,4	+ 85,1	+ 10,9
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 19,9	+ 6,8	+ 17,5	+ 5,2
Kiinnitysluottolaitokset	+ 9,4	+ 1,0	+ 118,2	+ 13,0
	Yhteensä	+ 1 257,4	+ 1 014,5	+ 8,4

Rahalaitosten antolainauksen lisäys kertomusvuonna oli 1 014,5 milj. markkaa eli 8,4 %. Tämä merkitsi kasvun hidastumista edellisestä vuodesta, jolloin vastaavat luvut olivat 1 257,4 milj. markkaa eli 11,6 %.

Rahalaitosten ottolainauksessa sovelletut korot pysyivät kertomusvuoden aikana muuttumattomina. Eri tileillä sovelletut korot esitetään seuraavassa asetelmassa.

	1.1.—31.12. %
12 kuukauden talletukset (korkeakorkoiset talletukset)	6
6 kuukauden talletukset	4 ½
Indeksitalletukset	
A-indeksitilit	3
Shekkitilit ja postisiirtotilit	0

Rahalaitosten soveltamat antolainauskorot pysyivät vuoden aikana suunnilleen ennallaan. Rediskonttaavat rahalaitokset saattoivat edelleenkin määrättyissä rajoissa veloittaa enintään 10 %:n koron. Liikepankkien luotonannossa yleisille sovellettujen antolainauskorkojen punnittu keskimäärä vuoden lopussa oli 7,47 %, kun se edellisen vuoden lopussa oli ollut 7,48 %. Säästöpankeissa ja osuuskassoissa antolainauskorkojen punnittu keskimäärä oli hieman tätä korkeampi. Varsinaisen koron lisäksi rahalaitokset perivät suurimmasta osasta antolainausta indeksilisiä indeksitalletuksille suoritettavien indeksihyvitysten kattamiseksi. Indeksihyvitystarpeen noustessa jouduttiin indeksilisiä korottamaan kaikissa rahalaitosryhmissä. Vuoden lopussa oli liikepankkien soveltama indeksilisiä 1 %, säästöpankkijärjestön vastaavasti 1,75 % ja osuuskassajärjestön 2,5 %.

Arvopaperimarkkinat

Arvopaperimarkkinat olivat vuonna 1967 jonkin verran edellisvuotista vilkkaammat. Helsingin Arvopaperipörssin kokonaisvaihto oli 31,2 milj. markkaa eli 6,8 % suurempi kuin vuonna 1966. Obligaatioiden myynti lisääntyi edellisen vuoden 5,4 milj. markasta 8,5 milj. markkaan eli 57,5 %. Merkintäoikeuksien ja debentuurien myynti kohosi edellisen vuoden 2,5 milj. markasta 4,2 milj. markkaan. Osakkeiden myynti, joka oli 18,5 milj. markkaa, jäi sen sijaan 13,6 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Osakkeiden myynnin lasku johtui yksinomaan teollisuusosakkeiden myynnin supistumisesta.

Pankkiosakkeiden kurssit alenivat edelleenkin vuoden kahta ensimmäistä kuukautta lukuun ottamatta, joskin aleneminen oli jonkin verran hitaampaa kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopussa pankkiosakkeiden kurssit olivat 7,6 % alhaisemmat kuin vuoden 1966 lopussa. Teollisuusosakkeiden kurssit nousivat ensin jonkin verran tammikuussa, mutta alenivat sen jälkeen kesäkuuta lukuun ottamatta tasaisesti koko vuoden ajan. Vuoden lopussa teollisuusosakkeiden kurssit olivat 9,4 % alhaisemmat kuin vuoden 1966 lopussa. Keskimäärin vuonna 1967 pankkiosakkeiden kurssit olivat 11,2 % alhaisemmat ja teollisuusosakkeiden 9,7 % alhaisemmat kuin edellisenä vuonna. Pörssiosakkeiden yleisindeksin keskimääräinen lasku vuodesta 1966 oli 10,2 %.

Vuoden aikana perustettiin 1 626 uutta osakeyhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 410,0 milj. markkaa. Osakepääomaansa korotti 946 osakeyhtiötä yhteensä 808,4 milj. markalla. Toimintansa lopetti 439 yhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 19,1 milj. markkaa. Osakeyhtiöiden lukumäärän nettolisäys oli näin ollen 1 187 osakepääomien kokonaismäärän kasvaessa 1 199,3 milj. markkaa. Vastaavat luvut edellisestä vuodesta olivat 1 284 ja 532,7 milj. markkaa. Osakepääomien tuntuvaan kohoamiseen vuonna 1967 vaikutti edellisen vuoden toukokuussa voimaan tullut osakeannista maksettavan leimaveron tilapäinen poistaminen. Tämä toimenpide on voimassa vuoden 1968 loppuun saakka.

Valtiontalous

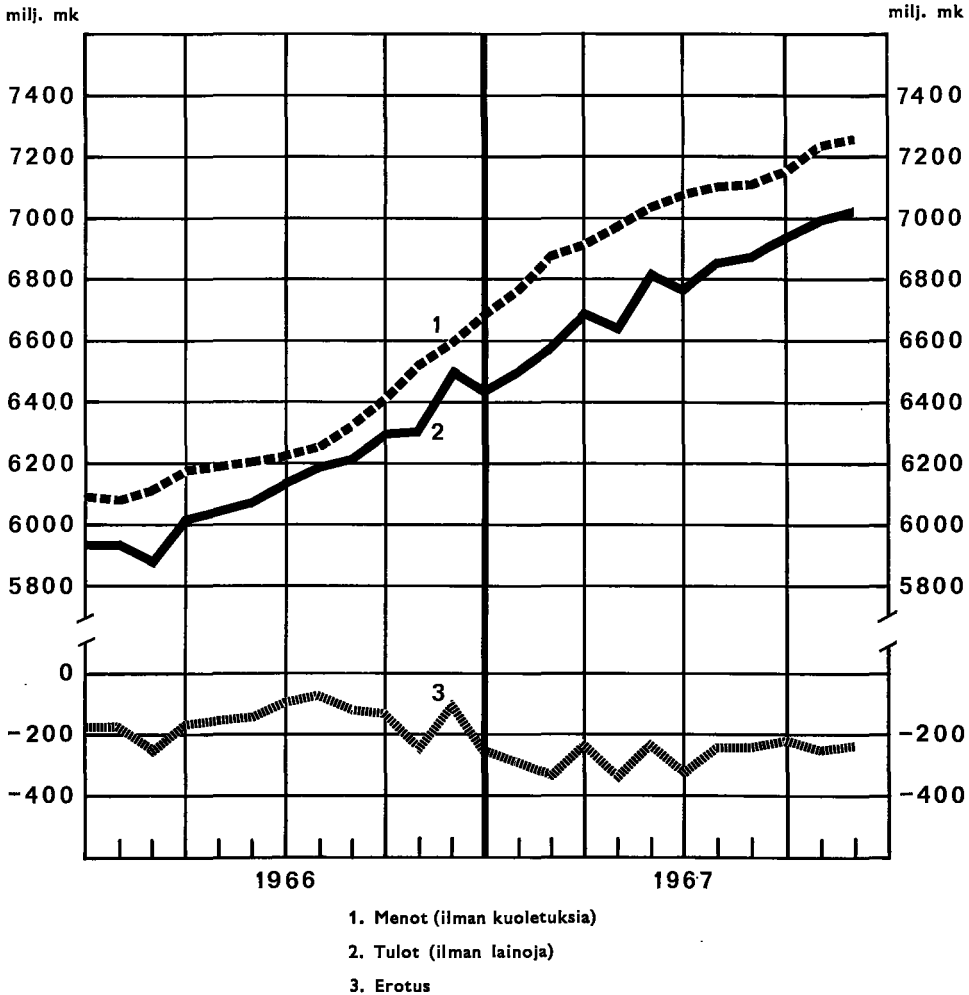
Vuoden 1967 talousarvion päätavoitteita oli hillitä sitä luotonannon kasvusta ja nimellistulojen noususta johtunutta kysyntäpainetta, joka vuodesta 1964 lähtien oli aiheuttanut maallemme huomattavia maksutasevaikeuksia. Samalla pyrittiin siihen, että valtiontalouden tasapaino saavutettaisiin tarvitsematta turvautua laajamittaisiin poikkeusjärjestelyihin menojen rahoittamiseksi. Kotimaista investointitoimintaa pyrittiin elvyttämään mm. lainanantoa sekä muita finanssisijoituksia lisäten. Sijoitusvaihtoehdot pääomamarkkinoilla haluttiin saattaa entistä tasaveroisemmalle pohjalle säätämällä kaikki uudet obligaatiot puolelta määrältään veronalaisiksi.

Budjetin tasapainottaminen näillä linjoilla merkitsi useita veronkorotuksia, koska lainarahoituksen osuutta oli tarkoitus supistaa. Luonnollisten henkilöiden tuloveron progressiota jyrkennettiin ja omaisuusveroa korotettiin, samoin yhtiöiden tuloveroa. Liikevaihtovero puolestaan nostettiin 10 prosentista 11 prosenttiin. Eräitä muita välillisiä veroja ja leimaveroa korotettiin sekä säädettiin uusi vakuutusmaksuvero. Lisäksi kohosivat vielä arava- ja asutuslainojen korot sekä rautatie- ja postitariffit. Menojen puolella kasvu keskittyi kulutus- ja tulonsiirtomenoihin, vaikka joiltakin osin pyrittiin aikaansaamaan myös säästöä: sairausvakuutusmaksujen korotus suoritettiin siten, että valtion osuutenaan maksama rahamäärä pieneni, eräitä koulu- ja sairaalamenoja siirrettiin kuntien rasitukseksi jne. Entistä tiukemmin pyrittiin myös rajoittamaan valtion henkilökunnan kasvua, mutta siitä huolimatta palkkojen osuus valtion menoista nousi hieman vuonna 1967.

Eduskunnan hyväksymän budjetin loppusumma oli 7 816 milj. markkaa, mikä merkitsi 9 %:n kasvua verrattuna vuoden 1966 tilinpäätöksen mukaisiin menoihin.

Vuoden ensi neljänneksellä valtion tulot (ilman lainoja) kasvoivat kassalaskelmien mukaan 16 % ja menot (ilman kuoletuksia) 14 % verrattuna

VALTIONTALOUS
(12 kk:n liukuva summa)

edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tuloista osoittivat huomattavaa kasvua auto-, polttoaine-, tupakka- sekä tulo- ja omaisuusvero, menoista taas mm. avustukset koulutoimelle. Suotuisasta tulojen kasvusta ja noin 60 milj. markan nettolainanotosta huolimatta kassavajaus muodostui 63 milj. markaksi. Tammikuussa valtio nosti loput 95 milj. markkaa Suomen Pankin joulukuussa 1966 myöntämästä 300 miljoonan lainasta. Postisäästöpankilta valtio sai ensi neljänneksellä lainoja 40 milj. markkaa ja lisäksi lainoja mm. kansaneläkelaitokselta ja vakuutuslaitoksilta. Yleisölainojen tultua veronalaisiksi niiden menekki jäi vaatimattomaksi. Tammikuussa valtio emitti Länsi-Euroopan markkinoille 12 milj. dollarin lainan.

Kesäkuun lopussa valtiontalouden vajaus oli supistunut 3 milj. markkaan. Tulot olivat vuoden ensi puoliskolla 10 % ja menot 12 % suuremmat kuin tammi—kesäkuussa 1966. Tuloista olivat kasvaneet eniten liikevaihto-, polttoaine- ja autovero. Reaalisijoitusmenot olivat vuoden alkupuoliskolla 4 % pienemmät kuin vuotta aiemmin. Vaikka työllisyystilanne oli heikentynyt edellisvuodesta, oli valtion töissä vähemmän työntekijöitä kuin vastaavana aikana vuonna 1966, sillä työttömyyskorvauksen saajien piiriä laajennettiin. Nettolainauksen suuruus oli tammi—kesäkuussa 60 milj. markkaa. Vuoden 1966 veronmaksuobligatiolainan konvertoimiseksi valtio emittoi poikkeuslain turvin verottoman velkasitoumuslainan, jota myytiin 118 milj. markkaa. Kesäkuussa hyväksytyn toisen lisäbudjetin loppusumma oli 68 milj. markkaa (ensimmäisessä lisäbudjetissa maaliskuussa oli myönnetty Suomen YK:n joukkoja varten 2 milj. markkaa).

Vuoden kolmannella neljänneksellä menojen kasvu hidastui; tammi—syyskuussa menot olivat 9 % suuremmat kuin vuotta aikaisemmin tulojen kasvun ollessa edelleen 10 %. Suurinta kasvua osoittivat tässä vaiheessa liikevaihto-, auto- sekä tulo- ja omaisuusvero. Tullitulot olivat 13 % pienemmät kuin tammi—syyskuussa 1966. Kassaylijäämää oli syntynyt syyskuun loppuun mennessä 105 milj. markkaa. Kolmannen neljänneksen uusia lainoja olivat työeläkekassalaina, eri pankeilta saatu metsänparannuslaina sekä syyskuussa Yhdysvalloissa emittoitu 15 milj. dollarin laina. Tuloperusteiden muutoksista mainittakoon heinäkuun alussa suoritettu alkoholi-juomien hintojen korotus.

Loka- ja joulukuussa hyväksyttiin vielä kaksi lisäbudjettia, joiden menojen loppusumma oli yhteensä 355 milj. markkaa. Suurin osa näistä varoista myönnettiin syksyn lisätyöllisyysohjelmien toteuttamiseen, eräisiin valtionavustuksiin sekä devalvaation aiheuttamiin kansainvälisten järjestöjen jäsenosuuksien arvonkorotuksiin. Budjetoitujen menojen määrä vuonna 1967 nousi yhteensä 8 241 milj. markkaan. Viimeisellä neljänneksellä tuloperusteiden muutoksiin ja lisäyksiin kuuluivat lokakuussa suoritettu tupakkaveron korotus, devalvaation yhteydessä säädetyt vientimaksut ja marraskuun alusta lähtien peritty lentokenttämaksu. Loka- ja joulukuussa valtio sai Postisäästöpankilta lainoja yhteensä 39 milj. markkaa. Jo tammi—kuussa emittoitu 60 milj. markan vakuutuslaitoslaina tuli kokonaan merkityksi vuoden loppuun mennessä.

Valtiontalouden kassaylijäämäksi tammi—marraskuulta muodostui 75 milj. markkaa; vuotta aiemmin vastaava ylijäämä oli 22 milj. markkaa. Tulot kasvoivat 10 % ja menot 9 % suuremmiksi kuin vastaavana aikana vuonna 1966. Tuloista mainittakoon, että liikevaihtoveron tuotto oli 17 %, samoin tupakkaveron 17 %, tulo- ja omaisuusveron 11 % ja alkoholitulojen 10 % suurempi kuin tammi—marraskuussa 1966. Tullitulot sen sijaan vähenivät 8 %. Menojen pääryhmistä kulutusmenot kasvoivat eniten,

investointimenot taas keskimääräistä vähemmän; reaalisijoitusmenot eivät kasvaneet lainkaan. Työmäärärahoihin palkatuissa valtion töissä oli vuoden aikana keskimäärin 3 000 henkeä vähemmän kuin vuonna 1966. Tulojen ja menojen (ilman lainatoimia) vuositasa kuvaavat luvut ajalta joulukuusta 1966—marraskuuta 1967 osoittavat tulojen kasvaneen 7 037 milj. markkaan eli 8 % ja menojen 7 266 milj. markkaan eli 10 %.

Seuraavassa esitetään viralliseen velkaselostukseen perustuva yhteenveto valtionvelasta. Vuoden 1967 luvut ovat ennakkotietoja. Valtion kassaliikkeestä johtuvia lyhytaikaisia velkoja ja saatavia ei asetelmassa ole mukana.

	31.12.1966	30.12.1967
	milj. mk	
Varsinaiset lainat	1 040	1 454
Kansainvälisille järjestöille annetut velkakirjat	297	390
Ulkomainen velka	1 337	1 844
Varsinaiset lainat ¹	1 980	2 011
Lyhytaikainen luotto	63	131
Korvausobligaatit ja velkasitoumukset ²	93	2
Kotimainen velka	2 136	2 144
Koko valtionvelka	3 473	3 988

Aikaisemmin mainittujen uusien ulkomaisten lainojen lisäksi nostettiin Maailmanpankilta saatuja tielainoja vuoden aikana 15,5 milj. dollarin eli 65 milj. markan edestä laskettuna vuoden lopussa vallinneen kurssin mukaan.

Valtion lyhytaikainen konttokuranttiluotto Postisäästöpankilta kasvoi vuoden aikana 251 milj. markasta 314 milj. markkaan. Valtion Suomen Pankissa olevan shekkitilin saldo pysyi suurimman osan vuotta alhaisella tasolla ja oli vuoden lopussa 35 milj. markkaa pienempi kuin vuoden 1966 päättyessä.

Obligaatiomarkkinat

Vuoden 1967 aikana laskettiin liikkeelle kaikkiaan 27 obligaatiolainaa, joista 23 oli Suomen rahan määräisiä kotimaassa liikkeelle laskettuja ja 4 ulkomaisia lainoja.

Ulkomaan rahan määräisiä obligaatiolainoja olivat valtion Länsi-Euroopassa emittoima 12 milj. dollarin laina ja Yhdysvalloissa emittoima 15 milj. dollarin laina, länsi-eurooppalaisen pankkiyhtymän Mortgage Bank of Finland Oy:lle järjestämä 12 milj. dollarin laina sekä Oy Karl Fazer Ab:n sveitsiläiseltä pankkiyhtymältä saama 4,5 milj. Sveitsin frangin laina.

¹ Sisältää 120 milj. mk veronmaksuobligaatioita vuonna 1966.

² Sisältää liikevaihtoveron palautuslainan, joka maksettiin loppuun vuoden 1967 aikana.

Kotimaisista obligaatiolainoista oli valtion liikkeelle laskemia 11, nimellismäärältään yhteensä 244 milj. markkaa. Näistä 3 oli tarkoitettu yleisölle, muut rahalaitoksille, vakuutuslaitoksille sekä työeläkekassoille. Kaikkiaan myytiin valtion obligaatioita vuoden aikana 204 milj. markan arvosta. Seuraavassa asetelmassa on esitetty vuonna 1967 liikkeelle lasketut kotimaiset obligaatiolainat.

Indeksisidonnaisuudesta riippuen vaihtelivat kotimaisten obligaatiolainojen nimelliskorot $6\frac{1}{2}$:sta $8\frac{3}{4}$ %:iin. Kaikkiaan 20 lainaa sidottiin indeksiin, jokainen 50-prosenttisesti. Valtion lainoista 8 sidottiin elinkustannusindeksiin, samoin Loviisan kaupungin laina, luottolaitosten lainoista 5 elinkustannusindeksiin ja 1 tukkuhintaindeksiin, teollisuusyhtiöiden lainoista 2 elinkustannusindeksiin ja 2 tukkuhintaindeksiin sekä Osuustukku-kaupan laina elinkustannusindeksiin.

Vuonna 1967 liikkeelle lasketut obligaatiolainat

	Suunniteltu määrä milj. mk	Myyty määrä milj. mk
Valtion lainat	244	204
Vakuutuslaitoslaina	60	60
$8\frac{3}{4}$ %:n laina	25	7
$7\frac{1}{2}$ %:n laina	25	9
7 %:n laina	5	0
$6\frac{1}{2}$ %:n rahalaitoslaina	25	25
8 %:n rahalaitoslaina	25	25
Vaihtuvakorkoinen työeläkekassalaina	12	12
Metsänparannuslaina	20	20
II 8 %:n rahalaitoslaina	20	20
Työllisyysobligaatiolaina	7	7
II $6\frac{1}{2}$ %:n rahalaitoslaina	20	19
Kaupunkien lainat	3	3
Loviisa	3	3
Luottolaitosten lainat	65	30
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	1
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	10	—
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy	20	14
Teollisuusyhtiöiden lainat	45	23
Kemijoki Oy	10	10
Kemijoki Oy	10	10
Rauma-Repola Oy	15	—
Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiö	10	3
Muiden lainat	2	0
Osuustukkukauppa	2	0
Yhteensä	359	260

IV. VALUUTTAPOLITIIKKA JA MAKSUTASE

Valuuttakurssit

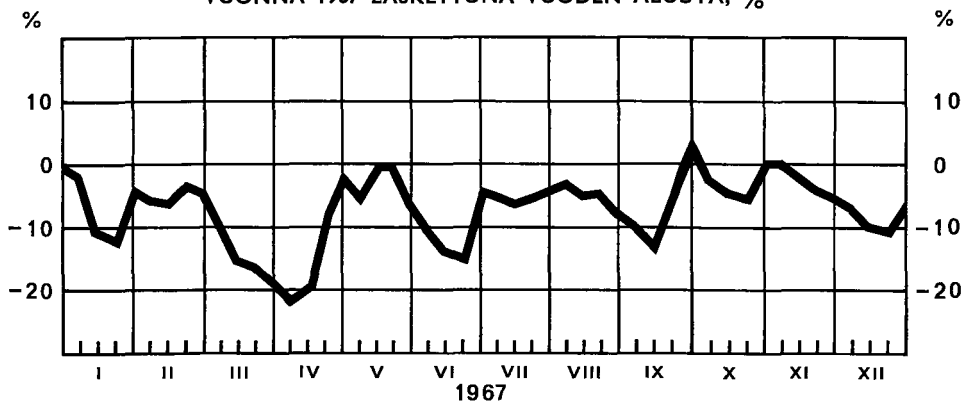
Suomen Pankin noteeraamat valuuttakurssit perustuvat maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin mukaiseen markan kansainväliseen perusarvoon, *pariarvoon*, joka tammikuun 1 päivästä 1963 alkaen lokakuun 11 päivään 1967 saakka oli 0,27771 grammaa hienoa kultaa markalta (112 markkaa troy-unssilta kultaa) ja joka Kansainvälisen Valuuttarahaston suostumuksella muutettiin lokakuun 12 päivästä 1967 alkaen 0,211590 grammaksi hienoa kultaa markalta (As.kok. No. 436/67), joka vastaa 146,999 markkaa troy-unssilta kultaa.

Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklat velvoittavat rahaston jäseniä pysyttämään valuuttakurssinsa määrätyissä rajoissa *pariarvojen* ja niiden perusteella laskettujen keskinäisten *parikurssien* kahden puolen. Suomessa noteerataan vaihdettavien valuuttojen myyntikurssit valuuttapankkien ja Suomen Pankin kesken päivittäin pidettävässä kurssienmäärittelytilaisuudessa. Muuttuneet kurssit astuvat voimaan Suomen Pankin julkaistua ne virallisella kurssilistallaan. Pankin johtosäännön mukaisesti julkaistaan kurssit myös Virallisessa lehdessä ja luetaan lisäksi päivittäin radiossa, jonka välityksellä ne nopeimmin tulevat mm. rahalaitosten haarakonttoreiden tietoon.

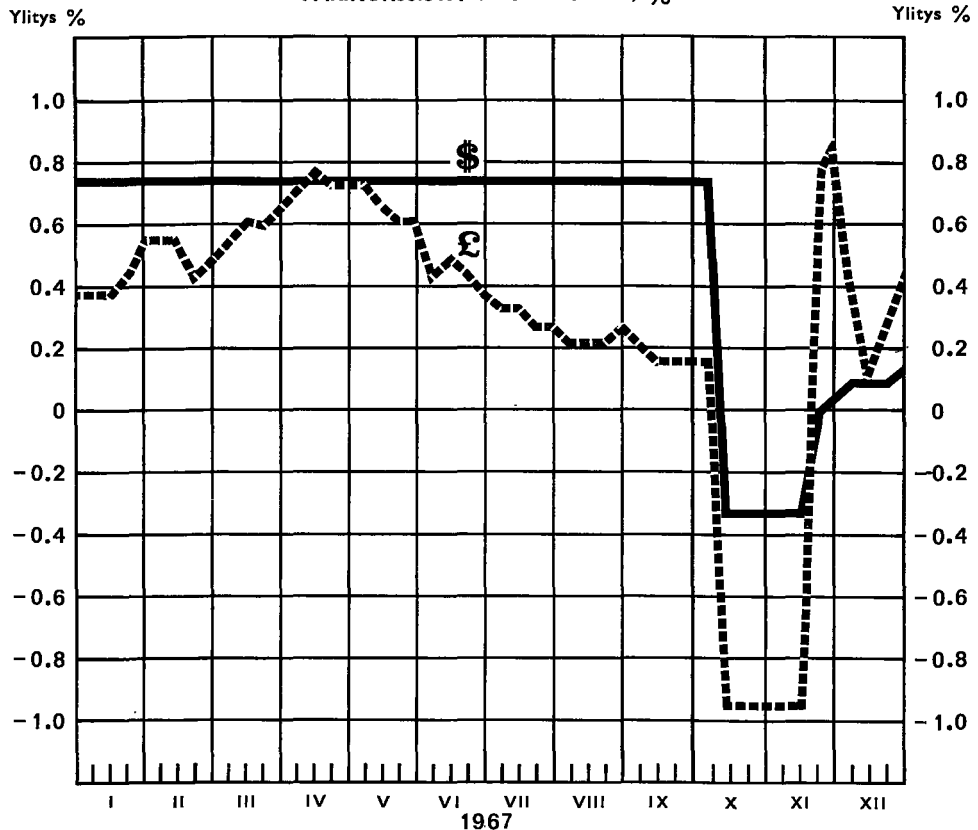
Suomen Pankin kurssilistalla noteerattujen vaihdettavien valuuttojen kurseille sallitut suurimmat poikkeamat on laskettu Euroopan Maksusopimukseen (European Monetary Agreement, EMA) liittyneiden maiden käytäntöä seuraten. Yhdysvaltain dollarin enimmäispoikkeama (alimman ostokurssin tai ylimmän myyntikurssin suurin poikkeama *pariarvoon* nähden) on näin ollen ollut $\frac{3}{4}$ % *pariarvon* molemmin puolin, muiden muuttuvien kurssien vaihtelualueiden määräytyessä kyseisten maiden dollarin kurssien ääriarvojen mukaan. Ostokurssit on näille valuutoille laskettu myyntikurkseista käyttämällä Suomen Pankin vahvistamia kiinteitä maksimivähennyksiä, joita valuuttapankit ovat noudattaneet sellaisinaan. Markan perusarvon muutoksen yhteydessä vahvistetut kurssien uudet ääriarvot¹ ilmenevät sivulla 29 olevasta taulukosta, jossa esitetään

¹ Englannin punnan, Tanskan kruunun, Islannin kruunun ja pesetan kurssien ääriarvot kuitenkin vasta 21.—27. 11. 67 välisenä aikana suoritettujen devalvoitien yhteydessä lopullisesti vahvistettuina.

KULLAN JA VAIHDETTAVIEN VALUUTTOJEN VARANNON MUUTOS
 VUONNA 1967 LASKETTUNA VUODEN ALUSTA, %

DOLLARIN JA PUNNAN VIRALLISEN MYNTIKURSSIN POIKKEAMA
 PARIKURSSISTA VUONNA 1967, %

Kuvio esittää varannon valuuttamääräiset muutokset prosentteina varannon arvosta 1. 1. 1967 eikä siten ole vertailukelpoinen toisaalla tässä vuosikirjassa esiintyvien markkamääräisten kirjanpitoarvojen kanssa.

kunkin valuutan alin ostokurssi ja ylin myyntikurssi. Nämä marginaalit ovat suhteellisesti noin 10 % pienemmät kuin vuodesta 1963 devalvaatioon saakka voimassa olleet marginaalit.

Yhdysvaltain dollari, jonka kurssi maaliskuusta 1965 lähtien oli ollut ylärajassaan, noteerattiin markan perusarvon muutoksen yhteydessä loka-kuun 12 päivänä vaihtelumarginaalin alimpaan raja-arvoon. Punnan devalvoinnin tapahduttua dollari nostettiin marraskuun 20 päivänä ensin *pariarvoonsa*, minkä jälkeen kurssi muuttui kysynnän ja tarjonnan vaihtelujen mukaan. Vaihdeettavien valuuttojen varannon laskusuunta vuoden loppuviikkoina aiheutti näin ollen sen, että dollarin virallinen myyntikurssi oli vuoden vaihteeseen mennessä noussut 0,14 % *pariarvon* yläpuolelle.

Muiden valuuttojen kurssit ovat määräytyneet kansainvälisten markkina-kurssien perusteella dollarin kurssista.

Punta devalvoitiin noin 14,3 %:lla marraskuun 18 päivänä 1967. Samanaikaisesti Englannin Pankki nosti diskonttokoron 6 1/2 %:sta 8 %:iin. Vaikka

	Viralliset myyntikurssit		Avista-kurssien ääriarvot 30. 12. 67		Myynti- ja ostokurssin välinen ero 30. 12. 67 enintään	
	31. 12. 66	30. 12. 67	Alin ostokurssi	Ylin myyntikurssi		
Muuttuvat kurssit						
New York	1 \$	3,224	4,206	4,1685	4,2315	—,018
Montreal	1 Can \$	2,976	3,893	3,817	3,953	—,018
Lontoo	1 £	8,995	10,125	9,920	10,240	—,043
Tukholma	100 Skr	62,35	81,55	79,970	82,405	—,38
Oslo	100 Nkr	45,14	58,88	57,895	59,680	—,30
Kööpenhamina ..	100 Dkr	46,70	56,41	55,166	56,846	—,28
Frankfurt a.M. . .	100 DM	81,15	105,25	103,45	106,60	—,46
Amsterdam	100 Hfl	89,18	116,95	114,30	117,80	—,60
Bryssel	100 Bfr	6,450	8,47	8,2750	8,5270	—,042
Zürich	100 Sfr	74,56	97,33	93,675	98,520	—,50
Pariisi	100 FF	65,20	85,70	83,805	86,355	—,40
Rooma	100 Lit	—,5165	—,674	—,66220	—,68195	—,0035
Wien	100 Sch	12,48	16,29	15,910	16,400	—,10
Lissabon	100 Esc	11,22	14,78	14,340	14,885	—,10
Reykjavik	100 Ikr	7,50	7,38	—	—	—,07
Madrid	100 Ptas	5,40	6,05	—	—	—,05

Kiinteät kurssit

Moskova, clearing .	1 Rub	3,5667	4,6799	—	—	—,0266 ¹
Bukarest, Peking (30. 6. saakka)						
Clearingdollari . . .	1 cl-\$	3,21	4,212	—	—	—,024 ¹
Berliini, Bogotá ² , Buda- pest, Praha, Sofia ja Varsova						

¹ Kiinteä.

² Maksusopimus Kolumbian kanssa päättyi 31. 12. 1967.

tällöin myös punnan dollarikurssi noteerattiin uuteen maksimiarvoonsa, näkyi punnalle ominainen herkkyys reagoida voimakkaasti sisäpoliittisiin kriiseihin ja maksutaseen vaihteluihin edelleenkin säilyneen. Englannin Pankki ei asettunut määrätietoisesti tukemaan punnan ylintä dollari-noteerausta, vaan katsoi, että kurssi saisi asettua markkinoiden määräämälle tasolle. Niinpä se vaihtelikin loppuvuoden aikana *pariarvon* ja ylärajan välillä.

Koska dollarin kurssi punnan devalvoinnin jälkeen muuttui jälleen liikkuvaksi, tehostui kurssienmäärittelytilaisuuden merkitys huomattavasti ja loppuvuoden vilkkauksen ansiosta näissä tilaisuuksissa tehtyjen kauppojen kokonaisarvo nousi edelliseen vuoteen nähden yli kaksinkertaiseksi, noin 215 milj. markkaan.

Koko kertomusvuoden ajan noteerattiin kiinteät kurssit clearing-sopimuksiin sidotuille valuutoille, so. Neuvostoliiton ruplalle ja clearing-dollarille.

Edellisellä sivulla on esitetty Suomen Pankin valuuttojen myyntikurssien ja ostokurssien väliset enimmäiserot 30. 12. 1967. Ruplan ja clearingdollarin kohdalla ilmenee, minkä maiden maksusopimuksissa näitä käytetään selvitysyksikköinä.

Taulukossa 10 on esitetty valuuttojen *pari*kurssit sekä pankin noteeraamat viralliset myyntikurssit niinä päivinä, jolloin muutoksia on tapahtunut.

Ulkomainen maksuliike

Kaksipuolisia maksusopimuksia, jotka edellyttävät clearingtilin kautta tapahtuvaa maksuliikettä, oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan itäryhmään kuuluvan maan kanssa (Bulgaria, Kiinan kansantasavalta, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari) sekä yhden Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan (Kolumbia) kanssa. Kolumbian kanssa tehty sopimus päätettiin joulukuussa 1967 tapahtuneella noottien vaihdolla lopettaa vuodenvaihteessa, jolloin myös sovittiin clearingtilille jäävän Suomen velkasaldon selvittämisestä vuoden 1968 aikana.

Kuten edellisenäkin kertomusvuonna, katsoi Suomen Pankki vaikean maksutasetilanteen olevan esteenä valuutansäännöstelyn purkamisen jatkamiselle vuonna 1967, erityisesti devalvaatiota edeltäneenä aikana. Päinvastoin sovellettiin jo vuoden 1966 lopulla tehdyn päätöksen mukaisesti tammi-kuun puolesta välistä lukien ns. matkapalvelujen ostoon kohdistuneita uusia rajoituksia, joiden mukaan matkapalvelujen myynti Suomesta lähtevälle matkailijalle rajoitettiin 400 markkaan henkilöä ja matkaa kohden, jos matka suuntautui vain Skandinavian maihin, ja 800 markkaan, jos matka

tehtiin muihin maihin; 200 ja vastaavasti 400 markan määrät ylittävä matkapalvelujen arvo oli kuitenkin vähennettävä matkustajalle myytävän matkavaluutan enimmäismäärästä. Edelleen pankki laajensi huhtikuun 21 päivänä 1967 merkittävästi niiden tuontitavaroiden luetteloa, joiden tuonnin yhteydessä lyhytaikaisen tuontiluoton käyttö oli kielletty. Maksu näistä tavaroista oli suoritettava ulkomaille (tai vastaava määrä talletettava Suomen Pankkiin) ennen tavarain tullausta tai panoa tullivarastoon, vapaavarastoon tai vapaasatamaan. Edellisen vuoden tuonnin arvon perusteella laskien käsitti laajennettu luettelo nyt noin viidenneksen kokonaistuonnista ja koski lähinnä kulutushyödykkeitä.

Devalvaation ei sinänsä katsottu olevan perusteena valuutansäännöstelypolitiikan olennaiseen muuttamiseen välittömästi. Pankki päätti kuitenkin jo markan kansainvälisen perusarvon alentamisen yhteydessä, että yllä mainitut tuontiluoton käyttämisestä koskevat rajoitukset kumotaan tammikuun 1 päivästä 1968 ja tavanimukaisen korkeintaan kuuden kuukauden pituisen tuontiluoton käyttö ilman Suomen Pankin lupaa sallitaan. Samoin päätettiin marraskuun 6 päivänä 1967, että vuoden 1968 alusta alkaen korotetaan matkailijoille automaattisesti myönnettävän matkavaluuttakiintiön enimmäismäärä 1 000 markkaan riippumatta siitä, mihin maahan matka suuntautuu. Kutakin matkaa ja henkilöä kohden myytäväksi sallittujen, muiden kuin kuljetusta koskevien matkapalvelujen enimmäisarvo korotettiin myös 1 000 markkaan, kuitenkin siten, että näiden palvelujen arvon ylittäessä 500 markkaa yli menevä määrä otetaan huomioon myytäväksi sallitun matkavaluutan enimmäismäärän vähennyksenä. Kutakin matkaa kohden myytäväksi sallitun matkavaluutan ja matkapalvelujen enimmäismäärä nousi täten vuodenvaihteessa 1 200 markasta 1 500 markkaan eli 25 %; Skandinavian maihin suuntautuvien matkojen osalta vastaava nousu oli huomattavasti suurempi, koska näihin matkoihin ei enää sovellettu pienempiä kiintiöitä.

Joulukuussa 1967 Suomen Pankki päätti lisäksi korottaa vuoden 1968 alusta eräitä muita valuutansäännöstelymääräyksiin sisältyviä valuutankäyttörajoitusten enimmäismääriä sekä lyhentää viidestä kolmeen vuoteen sen vähimmäisajan, jonka kuluessa ulkomaalla asuva voi siirtää Suomessa olevat pääomavaransa Suomen Pankin luvalla ulkomaille.

Vaihtotaseen ja pääomanliikkeiden kehitys

Pankin valuuttapolitiikassa oli maan ulkomaisen maksuvalmiuden turvaaminen kertomusvuonna etualalla. Vaihtotaseen vajauksen kasvu saatiinkin pysäytetyksi, mutta tasapainottomuus silti jatkui. Kauppataaseen vajaus oli vuoden 1967 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä vielä 430 milj.

markkaa oltuaan edellisen vuoden vastaavana aikana 602 milj. markkaa. Kun maksutaseen ns. näkymättömien erien aiheuttama ylijäämä oli vuoden 1967 tammi—syyskuussa 57 milj. markkaa, muodostui vaihtotaseen vajeus 373 milj. markaksi eli 170 milj. markkaa pienemmäksi kuin vuoden 1966 kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä. Valuuttavarannon vahvistamiseksi Suomi sai maaliskuussa Kansainväliseltä Valuuttarahastolta 93,75 milj. dollarin eli 300 milj. markan suuruisen valmiusluoton, joka käsitti jo aikaisemmin valuuttavarantoon luetun 100 milj. markan suuruisen kultaosuuden Kansainvälisessä Valuuttarahastossa sekä 200 milj. markan suuruisen luottoerän. Valmiusluotto nostettiin kokonaisuudessaan syyskuun loppuun mennessä.

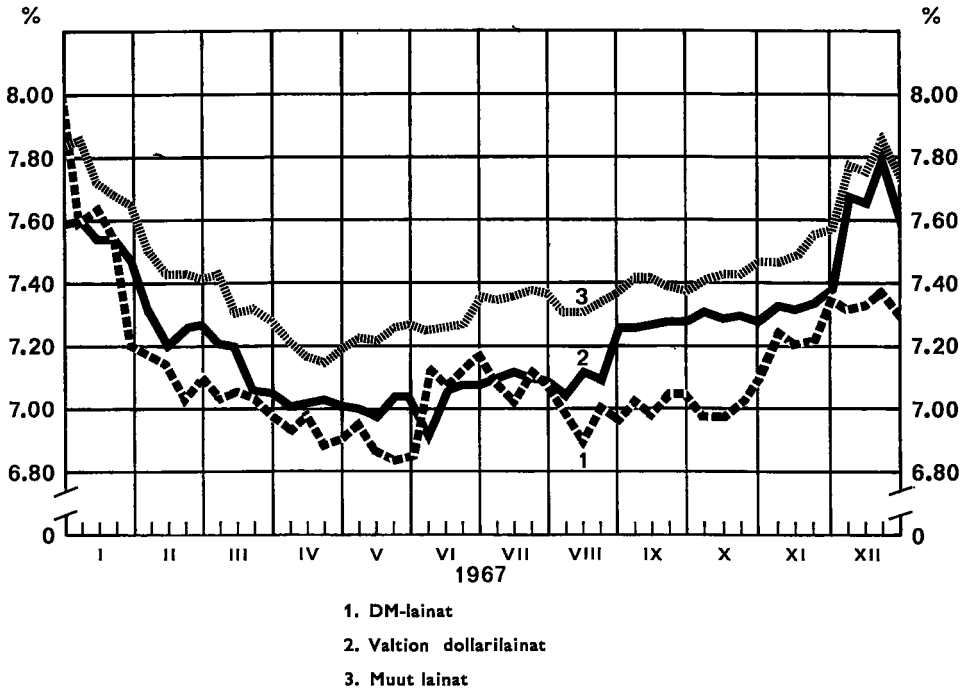
Devalvaatio ei ehtinyt merkittävästi vaikuttaa vaihtotaseen tasapainotumiseen vielä vuoden 1967 aikana. Kauppataseen vajeus supistui vuoteen 1966 verrattuna 136 milj. markalla 622 milj. markkaan ja vaihtotaseen vajeus 144 milj. markalla 489 milj. markkaan.

Vuosina 1965 ja 1966 vallinneessa kireässä kansainvälisessä markkina-tilanteessa oli pitkäaikaisen ulkomaisen lainapäöman saanti Suomeen kokenut takaiskun, joka oli omiaan vaikeuttamaan samanaikaisesti kasvaneen vaihtotaseen vajauksen rahoittamista ja supistamaan maan muutenkin niukkaa valuuttavarantoa. Kertomusvuonna pitkäaikaisen pääoman virta sen sijaan osoitti selviä elpymisen merkkejä. Pitkäaikaisten ulkomaisten lainojen nostot olivat lainoja otettaessa vallinneiden valuuttakurssien mukaan ilmaistuina kokonaismäärältään 910 milj. markkaa, mikä on 392 milj. markkaa enemmän kuin vuonna 1966. Ulkomaisten lainojen kuoletusten määrä kohosi vastaavasti 406 milj. markkaan eli 135 milj. markkaa suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Koska devalvointi nosti lisäksi Suomen pitkäaikaisen ulkomaisen velan markkamääräistä velkasaldoa 976 milj. markalla, nousi koko pitkäaikainen ulkomainen velka siten 1 480 milj. markalla 4 175 milj. markkaan.

Vuonna 1967 laskettiin liikkeelle neljä ulkomaista obligaatiolainaa. Tammikuussa laski Suomen valtio belgialaisen Banque Lambert S. C. S:n johtaman konsortion välityksellä liikkeeseen Länsi-Euroopassa 12 milj. dollarin suuruisen 10 vuoden obligaatiolainan. Mortgage Bank of Finland Oy laski huhtikuussa liikkeeseen saman konsortion välityksellä 12 milj. dollarin ja 12 vuoden pituisen obligaatiolainan. Syyskuussa valtio emitti amerikkalaisen pankkikonsortion välityksellä 15 milj. dollarin suuruisen obligaatiolainan, jonka laina-aika on 10 vuotta. Vuoden neljäs ulkomainen obligaatiolaina oli edellisiä pienempi, 4,5 milj. Sveitsin frangia.

Tilannetta ulkomaisilla pääomamarkkinoilla kuvastaa myös oheinen kuvio, jossa on esitetty noteerattujen kurssien perusteella kullekin lainatyyppille laskettu efektiivinen korkotuotto koko jäljellä olevalta laina-ajalta. Lainojen noteeraukset nousivat varsin jyrkästi kertomusvuoden alkukuukau-

SUOMEN ULKOMAISTEN OBLIGAATIOLAINOJEN EFEKTIIVINEN KORKO
PÖRSSINOTEERAUSTEN MUKAAN LASKETTUNA

sina, jolloin lainojemme keskimääräinen efektiivinen korkotuotto laski; pääomamarkkinoiden lievästi kiristyneessä vuoden puolenvälin tienoilla alkoivat kurssit jälleen hitaasti aleta ja efektiivinen korkotuotto nousta.

Pääosa lainanotosta tapahtui kuitenkin ulkomaisilta pankkilaitoksilta ja muilta finanssilaitoksilta saatujen ns. finanssiluottojen muodossa. Mikäli Kansainväliseltä Valuuttarahastolta kertomusvuonna saatu ja nostettu valmiusluoton luottoerä 200 milj. markkaa luetaan mukaan pitkäaikaiseen pääomantuontiin, olivat ns. finanssi- ja pitkäaikaisten tavaraluottojen nostot kertomusvuonna 781 milj. markkaa. Maailmanpankin lainojen nostot ylittivät aikaisempien lainojen kuoletukset enää vain 30 milj. markalla; uusia lainoja ei Maailmanpankista vuonna 1967 saatu. Käytössä olevien ulkomaisten lainojen kokonaismäärästä, 4 175 milj. markasta oli vuoden 1967 lopussa 43 % dollareina, 14 % D-markkoina, 12 % Ruotsin kruunuina, 10 % puntina ja 9 % ruplina takaisin maksettavaa velkaa. Loppuosa jakautui lukuisien eri valuuttojen kesken; markkoina takaisin maksettava velka oli alle 1 % kokonaismäärästä.

Seuraavassa taulukossa esitetään Suomen pitkäaikaisen velan koostumus vuosien 1966 ja 1967 päättyessä sekä lainojen nostot, takaisinmaksut ja velkakannan nettomuutos eriteltynä lainojen luonteen mukaan.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen velka lainan luonteen mukaan jaoteltuna, milj. mk
(Valuuttamäärät muunnettu markoiksi kulloinkin vallitseviin kursseihin)

	31. 12. 66	Nostot v. 1967	Takaisin- maksut v. 1967	Deval- vointi korjaus	30. 12. 67	Netto- muutos
Ulkomaisten halli- tuksilta saadut luotot	707	34	123	211	829	+ 122
siitä: Neuvostoliitto	264	18	75	82	289	+ 25
Ruotsi	226	—	14	69	281	+ 55
Yhdysvallat ..	218	16	34	60	260	+ 42
Kansainvälinen						
Valuuttarahasto .	—	200	—	62	262	+ 262
Muut kansainväliset						
rahalaitokset	416	64	34	134	579	+ 164
Obligaatiolainat ...	544	129	13	201	862	+ 317
Muut rahoitusluotot	685	330	104	275	1 186	+ 501
Tavaraluotot	343	153	132	93	457	+ 114
Yhteensä 2 695		910	406	976	4 175	+1 480

Suomen pitkäaikaisen ulkomaisen velan hoitokustannukset — koroista ja kuoletuksista aiheutuvat valuuttamaksut — nousivat kertomusvuonna voimakkaasti eli edellisen vuoden 387 milj. markasta 557 milj. markkaan vuonna 1967. Pääosaltaan tämä johtui lainanoton painopisteen siirtymisestä kansainvälisten rahamarkkinoiden kireinä vuosina 1965 ja 1966 pitkäaikaisista obligaatiolainoista huomattavasti nopeammin kuoleutuviin keskipitkiin rahoituslainoihin. Valuutansäännöstelyviranomaisena Suomen Pankki on edelleen valvonut ulkomaisten lainojen ottamista ja pyrkinyt suosimaan mahdollisimman pitkäaikaista lainanottoa, jota käytetään maksutasetta ja taloudellista kasvua tukeviin pitkäaikaisiin investointitarkoituksiin.

Vajaus perustaseessa, joka vaihtotaseen lisäksi sisältää myös pitkäaikaiset pääomanliikkeet, oli vuosina 1965 ja 1966 keskimäärin hieman yli 500 milj. markkaa, mutta supistui kertomusvuonna 473 milj. markalla 36 milj. markkaan. Tähän tulokseen johtivat vuonna 1967 voimakkaasti kasvanut pitkäaikaisen pääoman nettotuonti sekä vaihtotaseen supistunut vajaus.

Valuuttatilanne

Lähinnä tuontivelkojen ja vientiennakoiden supistumisen vuoksi kääntyi edellisten vuosien lyhytaikaisen pääoman nettotuonti kertomusvuonna nettovienniksi. Näin ollen jouduttiin vaihtotaseen vajausta kattamaan myös Suomen Pankin valuuttavarantoa supistamalla sekä muiden valuutanpitäjien ulkomaista lyhytaikaista nettovelkaa kasvattamalla. Alla olevasta asetelmasta käy ilmi kertomusvuoden aikana tapahtunut Suomen Pankin ja muiden valuutanpitäjien valuuttatilanteen kehitys.

	Varanto 31. 12. 1966			Varanto 30. 12. 1967			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut milj. mk	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
Kulta	144	—	144	189	—	189	+ 45	—	+ 45
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	100	—	100	—	—	—	—100	—	—100
Vaihdettavat valuutat .	274	—189	85	458	—295	163	+ 184	—106	+ 78
Yhteensä	518	—189	329	647	—295	352	+ 129	—106	+ 28
Sidotut valuutat	— 23	1	— 22	— 21	— 1	— 22	+ 2	— 2	0
Kaikki yhteensä	495	—188	307	626	—296	330	+ 131	—108	+ 28

Kirjanpitoarvojen mukaan Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto kasvoi 131 milj. markkaa vuoden 1967 aikana. Muiden valuutanpitäjien (lähinnä valuuttapankkien) lyhytaikainen nettovelka ulkomaille kasvoi 108 milj. markkaa. Jos näistä luvuista kuitenkin vähennetään devalvaatiopäivänä kurssien muutosten johdosta tehdyt kirjanpitoarvojen korotukset, aleni Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto 84 milj. markkaa. Supistumisesta oli sidottujen valuuttojen osuus 51 milj. markkaa ja vaihdettavien valuuttojen 33 milj. markkaa. Valuuttapankkien nettovelan lisäys jäi tällä tavoin laskettuna 24 milj. markaksi.

Vuoden 1967 päättyessä kulta muodosti 30 % Suomen Pankin koko kulta- ja valuuttavarannosta (29 % vuonna 1966). Sidottujen valuuttojen nettovelan vuoksi oli vaihdettavien valuuttojen varanto kuitenkin 73 % Suomen Pankin koko varannosta oltuaan edellisen vuoden lopussa 76 %.

V. PANKIN TASEET

Suomen Pankin taseista on taulukko-osastossa yksityiskohtaisia lukuja. Seuraavassa esitetään eräitä täydentäviä tietoja ja yhteenvetoja taseiden sisällöstä ja kehityksestä.

Ulkomaiset tilit

	31.12.1966	30.12.1967	Muutos
		mlj. mk	
Kulta	143,9	188,8	+ 44,9
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahas- tossa	100,0	—	—100,0
Ulkomaiset valuutat	312,0	512,8	+ 200,8
Ulkomaiset vekselit	56,4	72,5	+ 16,1
Ulkomaiset obligaatiot	24,9	25,2	+ 0,3
Vastaavat	637,2	798,8	+ 161,6
Ulkomaiset valuuttatilit	61,2	74,7	+ 13,5
Ulkomaiset markkatilit	16,2	14,1	— 2,1
Määräaikaiset ulkomaiset sitoumukset	84,6	339,5	+ 254,9
Vastattavat	162,0	428,8	+ 266,8
Ulkomainen nettosaatava	475,2	870,5	—104,7

Taulukossa esitettyjen muutosten suhteen on otettava huomioon markan kansainvälisen perusarvon muutoksen vaikutus kirjanpitoarvoihin. Pankin kultavarat pysyivät käytännöllisesti katsoen muuttumattomina, sillä taulukossa ilmenevä muutos vastaa suunnilleen kullan kirjanpitoarvon nousua 3 600,88 markasta 4 726,12 markkaan kilolta hienoa kultaa. Kansainvälisen Valuuttarahaston Suomelle myöntämän valmiusluoton ensimmäisenä käyttövaiheena nostettiin jäsenosuuden kultana maksettu erä, ns. kultaosuus, maaliskuussa 1967. Tämä tili pankin taseessa tyhjeni siten kokonaan, ja saatujen valuuttojen vastineeksi Kansainväliselle Valuuttarahastolle luovutettiin Suomen Pankin antama markkamääräinen, koroton, ei-siirrettävä ja vaadittaessa maksettava velkakirja. Kultaosuuden käyttö lisäsi kirjanpito-

kurssien muutoksen ohella muiden ulkomaisten saatavien kokonaismäärää. Ulkomaan vekselien määrä supistui ulkomaan valuuttoina laskien, koska viennin rahoittamisen pääpaino on yhä enemmän siirtynyt edellä luvussa III selostettuihin uusvientiluottoihin. Ulkomaisten obligaatioiden salkku supistui samaten, koska obligaatioiden tuottoa siirrettiin lyhytaikaisiin valuuttasaataviin.

Suurin muutos vastattavien puolella on pankin määräaikaissa ulkomaisissa sitoumuksissa, jotka kirjanpitoarvoltaan kasvoivat 254,9 milj. markalla. Tähän erään on kirjattu Kansainvälisen Valuuttarahaston valmiusluoton ns. luottoerien nostoa vastaavat markkamääräiset hyvitykset Valuuttarahaston Suomen Pankissa pitämälle tilille; näiden määrä oli uusien kurssien mukaan 262,5 milj. markkaa vuoden 1967 lopussa. Ulkomainen nettosaatava supistui vuoden aikana 104,7 milj. markkaa. Jos vuoden alun nettosaatava lasketaan uusiin *pari*kursseihin, oli supistuminen yli 250 milj. markkaa.

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto, joka saadaan vähentämällä kullan, kultaosuuden ja ulkomaisten valuuttojen määrästä ulkomaiset valuuttatilit, oli vuoden lopussa kirjanpitoarvoltaan 626 milj. markkaa eli 131 milj. markkaa suurempi kuin vuoden 1966 lopussa. Varannon koostumusta ja kurssien muutoksen vaikutuksia on selostettu edellä luvussa IV, ja varannon muutokset vuoden aikana käyvät ilmi taulukosta 2.

Valtion tilit

	31.12.1966	30.12.1967	Muutos
		milj. mk	
Vastaavat: IBRD-vekseli	11,5	8,3	— 3,2
Shekkitili	39,8	4,4	—35,4
Vientimaksutilit	1,1	14,8	+ 13,7
Vastattavat	40,9	19,2	—21,7
Valtion nettosaatava	29,4	10,9	—18,5

Valtio lyhensi Maailmanpankin jäsenosuuden korottamisen yhteydessä syntynyttä vekselivelkaansa tammikuussa 3,2 milj. markkaa. Tämä vekseli on taseessa kirjattu »muihin saataviin». Lokakuussa säädetyn vientimaksulain mukaisia vientimaksuja kertyi vuoden loppuun mennessä 13,7 milj. markkaa, minkä lisäksi vanhalla vientimaksutilillä oli 1,1 milj. markkaa. Nämä tilit sisältyvät taseessa »määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin».

Asetelmaan eivät sisälly pankin omistamat valtion obligaatiot, jotka on ostettu rahalaitoksilta tai suoraan valtiolta. Siihen ei myöskään kuulu se 300 milj. markan laina, jonka Suomen Pankki oli myöntänyt valtiolle

joulukuussa 1966. Tästä lainasta valtio nosti 205 milj. markkaa vuoden 1966 puolella ja loppuerän 95 milj. markkaa tammikuussa 1967. Lainaa vastaan Suomen Pankki oli saanut vapaasti myytäviä velkakirjoja, joita oli pankin salkussa vuoden päättyessä 245 milj. markan edestä.

Pankkien tilit

	31.12.1966	30.12.1967	Muutos
		milj. mk	
Rediskonttatut vekselit	915,2	867,5	— 47,7
Mortgage Bank of Finland Oy	1,3	—	— 1,3
Vastaavat	916,5	867,5	— 49,0
Postisäästöpankin shekkitili	17,3	17,2	— 0,1
Yksityisten rahalaitosten shekkitilit	13,3	9,3	— 4,0
Kassavarantotalletukset	—	162,2	+ 162,2
Mortgage Bank of Finland Oy	—	0,0	+ 0,0
Vastattavat	31,1	189,2	+ 158,1
Pankkien nettovelka	885,4	678,3	— 207,1

Rahalaitosten rediskonttaukset olivat vuoden 1966 lopussa poikkeuksellisen korkealla. Vuoden 1967 lopussa rediskonttauksia oli 48 milj. markkaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Rediskontattujen vekseleiden viikko-keskiarvo vuonna 1967 nousi silti 752 milj. markkaan oltuaan vuotta aikaisemmin 724 milj. markkaa. Rediskonttausten peruskorko oli 7 % ja rediskonttauskiintiön ylityksestä perittävä lisäkorko enintään 4 %. Rediskonttauskiintiön käyttöä ja lisäkorkoa laskettaessa rahalaitos sai kuitenkin touko—joulukuun aikana vähentää rediskonttauksistaan puolet tekemiensä kassavarantotalletusten määrästä.

Asetelman merkittävin muutos johtuu kassavarantotalletuksista, joita kertyi vuoden loppuun mennessä 162,2 milj. markkaa. Nämä on taseessa kirjattu »määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin». Asetelmaan eivät sisälly termiinkauppojen kohteina olleet obligaatiot eivätkä Suomen Pankin rahalaitoksilta erityisten luottojärjestelyjen puitteissa ostamat vekselit.

Yritysten tilit

	31.12.1966	30.12.1967	Muutos
		milj. mk	
Markkamääräiset vekselit	112,2	140,7	+ 28,5
Shekkitilit	2,1	4,0	+ 1,9
Ulkomaan rahan määräiset vekselit	36,3	122,5	+ 86,2
Muita saatavia	113,2	195,3	+ 82,1
Vastaavat	263,8	462,5	+ 198,7

	31.12.1966	30.12.1967	Muutos
		milj. mk	
Shekkitilit	2,8	1,8	— 1,0
Muita vaadittaessa maksettavia sitoumuksia	10,3	1,0	— 9,3
Määräaikaisia kotimaisia sitoumuksia	40,6	36,6	— 4,0
Vastattavat	53,7	39,4	— 14,3
Nettoluotonanto yrityksille	210,1	423,6	+ 213,5

Markkamääräisinä vekseleinä annetut luotot yksityisille asiakkaille lisääntyivät vuoden aikana nettomääräisesti 28,5 milj. markkaa. Liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n välittämien uusvientiluottojen määrä kasvoi vuoden aikana 29,2 milj. markasta 55,0 milj. markkaan. Viljakaupan rahoitukseen annetut luotot lisääntyivät 28,0 milj. markasta 38,7 milj. markkaan. Eräiden suurten lyhennysten johdosta muiden vekseliasiakkaiden yhteenlaskettu velka väheni vuoden aikana nettomääräisesti 8,1 milj. markkaa.

Ulkomaan rahan määräiset vekselit ovat Maailmanpankilta saatujen ja Suomen Pankin edelleen välittämien luottojen katevekseleitä. Devalvaatio-korotuksesta huolimatta aikaisemmin myönnettyjen katevekselien määrä väheni vuoden aikana. Ulkomaan rahan määräisten vekselien ja »muiden saatavien» kasvu johtui lähinnä pankin vuoden lopulla myöntämistä tilapäisluotoista. Metalliteollisuuden keskipitkien toimitusluottojen määrä väheni hieman vuoden aikana.

Vastattavien puolella »muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset» vähenivät nettomääräisesti 9,3 milj. markkaa siitä syystä, että eräitä valuuttatoimiin liittyviä termiinisitoumuksia voitiin purkaa. Määräaikaiset kotimaiset sitoumukset alenivat 4,0 milj. markkaa. Tähän erään sisältyvät kaivosteollisuuden investointitalletukset, joita nostettiin vuoden aikana 3,3 milj. markkaa. Edelleen siihen kuuluvat teollisuuden investointitalletukset, joiden hoito siirtyi valtiokonttorilta Suomen Pankille vuoden 1966 alusta lukien. Uusia tällaisia talletuksia otettiin vastaan vuoden aikana 11,2 milj. markkaa. Kaikkien investointitalletusten määrä oli vuoden lopussa 32,4 milj. markkaa eli 7,9 milj. markkaa enemmän kuin vuoden 1966 lopussa.

Asetelmaan ei ole otettu omaisuustaseessa tähän erään sisältyvää Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston tiliä, jolla vuoden lopussa oli 6,1 milj. markkaa.

Muut tilit

Niistä eristä, jotka eivät kuulu edellisiin asetelmiin, voidaan todeta kotimaisten obligaatioiden salkun kasvaneen 85,7 milj. markalla 370,5 milj. markkaan. Lisäys johtui edellä selostetun valtiolle myönnetyn lainan loppu-

erän nostosta sekä termiinkaupoista. Taseessa »muihin varoihin» kirjattu metalliraha on pankin kassassa olevaa rahaa. Liikkeessa oleva metalliraha, jonka arvoa ei kirjata pankin taseeseen, lisääntyi vuoden aikana 79,6 milj. markasta 96,8 milj. markkaan. Varsinkin yhden markan metallirahan määrä kasvoi, koska yhden markan seteleitä ei kertomusvuoden aikana enää valmistettu. Itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi lyötiin 10 markan hopearahaa 10 milj. markan arvosta. Liikkeessä olevan metallirahan kehitystä ja koostumusta selvittävät taulukot 7 ja 9.

Liikkeessä oleva setelistö oli taseen mukaan vuoden lopussa 1 052,1 milj. markkaa. Vanhan rahayksikön määräiset setelit, jotka sisältyvät pankin taseessa »muihin vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin» ja joita ei enää juuri kierrä liikkeessä, vähenivät vuoden aikana 18,2 milj. nykymarkasta 10,5 milj. nykymarkkaan. Koko setelistö oli vuoden päättyessä siten 1 062,6 milj. markkaa, kun se edellisen vuoden lopussa oli ollut 1 124,4 milj. markkaa. Setelistö oli näin ollen vuoden aikana supistunut 61,8 milj. markkaa eli 5,5 %.

Pankin näkyvien omien varojen suuruus ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 429,5 milj. markkaa eli 16,9 milj. markkaa suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Lisäys johtui siitä, että vararahastoon siirrettiin puolet vuoden 1966 voitosta. Arvonjärjestelytilit, joille kirjattiin mm. eräitä devalvaatiosta johtuneita korjauseriä, lisääntyivät 266,9 milj. markasta 422,0 milj. markkaan.

Suomen Pankin tulostase on esitetty taulukossa 3. Tuotot olivat 75,7 milj. markkaa eli 22,5 milj. markkaa suuremmat kuin vuonna 1966. Korot kotimaisesta lainausliikkeestä kasvoivat 17,0 milj. markkaa ja korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta 1,8 milj. markkaa. Kulut olivat 34,8 milj. markkaa eli 15,5 milj. markkaa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Eniten lisääntyivät korot talletuksista. Kassavarantotalletuksista maksettavat korot nousivat 8,0 milj. markkaan ja investointitalletuksista maksettavat korot 1,2 milj. markkaan. Kansainvälisen Valuuttarahaston valmiusluotosta aiheutui korkokuluja 2,5 milj. markkaa.

Pankin voitto oli 40,9 milj. markkaa. Pankin ohjesäännön mukaisesti on puolet nettovoitosta siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

VI. SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN RAHALAITOKSIIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon, Maailmanpankkiin (Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön ja Kansainväliseen Kehittämisyhteistön, joiden jäsen Suomi on, samoin kuin Kansainväliseen Järjestelypankkiin, jossa Suomen Pankki itse on osakkaana. Näiden lisäksi on Suomi liittynyt jäseneksi Aasian Kehityspankkiin.

Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)

Kansainvälinen Valuuttarahasto (International Monetary Fund) perustettiin vuonna 1945, ja sen varsinainen toiminta alkoi seuraavan vuoden maaliskuussa. Rahaston jäsenmäärä oli kertomusvuoden 1967 päättyessä 107. Jäsenosuudet olivat samana ajankohtana yhteensä 21,6 miljardia dollaria.

Suomi liittyi Kansainvälisen Valuuttarahaston jäseneksi vuonna 1948. Suomen jäsenosuus oli aluksi 38 miljoonaa dollaria, mikä syyskuussa vuonna 1959 nostettiin 57 miljoonaan dollariin. Vuonna 1966 maaliskuussa tapahtuneen jäsenosuuksien yleisen korotuksen ja eräiden maiden, mm. Suomen, erityiskorotusten yhteydessä, jäsenosuus korotettiin nykyiseen 125 miljoonaan dollariin, vasta-arvoltaan 525 milj. markkaa.

Valuuttarahasto on ehtinyt toimintansa aikana suorittaa merkittävän työn, sillä sen monet toimenpiteet eri maiden raha- ja finanssijärjestelmissä ilmenneiden häiriöiden tasoittamisessa ja poistamisessa ovat olleet erittäin tuloksellisia. Valuuttarahaston antama apu on luonteeltaan lyhytaikaista ja sen tarkoituksena on poistaa tilapäisiksi katsottavat maksutasevaikeudet. Tämä apu on joko valuuttaliiketoimien muodossa annettavaa rahoitusapua, valmiusluottojen muodossa annettua luottamuksen säilyttämiseen tai palauttamiseen tähtäävää apua sekä teknistä asiantuntija- ja neuvonantaja-apua.

Kuten edellä on mainittu, turvautui Suomi kertomusvuoden aikana Valuuttarahaston apuun, ja maaliskuun 6 päivänä 1967 Valuuttarahaston

johtokunta hyväksyi valmiusluottojärjestelyn, jonka määrä oli 93,75 miljoonaa dollaria vastaten silloisten kurssien mukaan 300 miljoonaa markkaa. Valmiusluoton tarkoituksena oli vahvistaa Suomen valuuttavarantoa ja tukea viranomaisten pyrkimyksiä maan maksutaseen tasapainottamiseen. Sopimuksen mukaan valmiusluotto oli nostettavissa tarpeen mukaan 12 kuukauden aikana, ja se käytettiin neljänä eränä viimeisen noston tapahtuessa syyskuun 26 päivänä 1967. Kaikki nostot suoritettiin vaihdettavina valuuttoina, ja ne on maksettava takaisin viimeistään kolmen vuoden kuluessa kustakin nostosta. Valuuttarahastolle suoritettiin kerta-kaikkisena palkkiona $\frac{1}{2}$ % kultana kunkin noston yhteydessä; toisaalta Valuuttarahasto palauttaa nostojen yhteydessä kutakin nostoa vastaavan osan valmiusluottojärjestelyn luottoerien varauspalkkiona maksetusta $\frac{1}{4}$ %:n suuruudesta provisiosta. Korottoman kultaosuuden lisäksi nostetusta 200 milj. markan määräisestä luottoerästä maksetaan vuotuista korkoa 2 % korkeintaan 18 kuukauden ajan käytössä olleesta määrästä. Tämän jälkeen kasvaa korko $\frac{1}{2}$ % kunakin seuraavana puolivuotiskautena. Täten muodostuu luottoerien efektiiviseksi koroksi 2,51 % yhden vuoden, 2,38 % kahden vuoden ja 2,68 % kolmen vuoden luottoajalta. Korkeintaan kolmen kuukauden luoton käyttö on korotonta, mutta siitä samoin kuin kultaosuuden käytöstä veloitetaan provisio.

Valuuttarahaston sopimusartiklojen mukaan jäsenmaan oman valuutan takaisinostovelvollisuus lasketaan tiettyjen sääntöjen mukaan rahaston kunkin huhtikuun viimeisenä päivänä päättyvän varainhoitovuoden lopussa. Oman valuutan takaisinosto tapahtuu aina joko kultana tai vaihdettavina valuuttoina. Kertomusvuonna päättyneen varainhoitovuoden aikana ei Suomelle syntynyt takaisinostovelvollisuutta.

Jäsenmaat eivät osallistu rahaston vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan tämä tapahtuu rahaston juoksevien tulojen avulla.

Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen (Sop.S. 3/1948) XIV artikla edellyttää, että Suomi ja Valuuttarahasto konsultoivat vuosittain Suomen ylläpitämien valuutansäännöstelymääräysten voimassaolon jatkamisesta. Nämä konsultaatiot pidettiin kertomusvuoden aikana Helsingissä tammi-kuun 10 ja 21 päivän välisenä aikana. Valuuttarahaston johtokunta hyväksyi maaliskuun 6 päivänä 1967 tekemässään päätöksessä Suomen soveltamat valuutansäännöstelytoimenpiteet.

Valuuttarahaston hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Rio de Janeirossa syyskuun 25 ja 29 päivän välisenä aikana 1967. Suomea edustivat vuosikokouksessa Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajan varamies, filosofian tohtori REINO ROSSI ja hänen varamiehenään Teollistamisrahasto Oy:n toimitusjohtaja, kauppatieteiden tohtori JAAKKO LASSILA. Lisäksi osallistuivat vuosikokoukseen valtuuskunnan neuvonantajina Suomen Rio de Janeirossa oleva suurlähettiläs HEIKKI LEPPÖ ja Kansainvälisen Valuutta-

rahaston johtokunnan Pohjoismaita edustavan jäsenen varamies, ekonomi JORMA ARANKO.

Rio de Janeirossa 107 jäsenmaan valtuutetut hyväksyivät yksimielisesti ns. erityisiä nosto-oikeuksia (Special Drawing Rights, SDR) koskevan suunnitelman, jota on valmisteltu jo neljä vuotta. Tämän uuden varantoyksikön luomiseen on sisältynyt useita eri vaiheita, joista viimeisessä, elokuun 26 päivänä 1967 Lontoossa pidetyssä ns. kymmenen maan ryhmän¹ kokouksessa, sovittiin lopullisesti uuden järjestelmän tärkeimmistä periaatteista.

Valuuttarahaston vuosikokouksessa tehty periaatepäätös merkitsee kokonaan uuden vaiheen alkamista kansainvälisten maksusuhteiden historiassa. Se merkitsee myös ensimmäistä askelta kohti uuden yhtenäisen kansainvälisen maksuväliseen perustamista. Tähän lisävarantojärjestelmään on päädytty etupäässä siksi, ettei ole voitu enää luottaa yksinomaan kullan sekä dollarin ja punnan kykyyn vastata varantovaluuttoina maailman lisääntyvän likviditeettitarpeen tyydyttämisestä ja maailmankaupan jatkuvasta kasvusta.

Valuuttarahaston johtokunnan tehtäväksi annettiin laatia vuosikokouksen päätöksen mukaisesti maaliskuun 31 päivään 1968 mennessä uudistusta koskeva täsmällinen sopimusluonnos, joka tämän jälkeen alistetaan jäsenvaltioiden parlamenttien hyväksyttäväksi.

Päätös »paperikullan» eli lisättyjä nosto-oikeuksia tarkoittavan SDR-valuutan käyttöön ottamisesta edellyttää, että sopimuksen ratifioi ainakin $\frac{3}{5}$ jäsenistä, joiden hallussa on vähintään $\frac{4}{5}$ jäsenmaiden kokonaisäänivallasta.

Valuuttarahaston jäsen, joka osallistuu uuteen järjestelmään, saa erityisnosto-oikeuksista jäsenkiintiötään vastaavan osuuden. Jäsenmaa voi käyttää erityisnosto-oikeuttaan milloin tahansa sen maksutase- tai varantotilanne sitä vaatii eikä sen omien tarpeiden arviointi edellytä ennakolta annettua ilmoitusta. Nosto-oikeuden takuuna on ainoastaan kunkin maan vakuutus hyväksyä ja vaadittaessa maksaa vastineeksi valuuttaa. Nostetusta SDR-valuutasta, jonka laskentayksikköarvo tulee olemaan 0,888671 grammaa hienoa kultaa (vastaten yhtä Yhdysvaltain dollaria), on tarkoitus periä kohtuullinen korko.

Uusi varantoyksikkö tulee ainoastaan jäsenmaiden keskuspankkien käyttöön kansainvälisten velvoitteiden maksamiseen ja muiden valuuttojen ostamiseen.

Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklojen (Sop. S. 3/1948) IV artiklan 8. osaston (a)-kohdan mukaan jäsenmaan on valuuttansa kansainvälisen perusarvon muutoksen tapahduttua huolehdittava siitä,

¹ Belgia, Englanti, Italia, Japani, Hollanti, Kanada, Ranska, Ruotsi, Saksan liittotasavalta ja Yhdysvallat.

että Valuuttarahaston hallussa olevan jäsenmaan valuutan määrän kulta-arvo pysyy muuttumattomana.

Lokakuun 11 päivänä 1967 rahaston markkavaraja oli tilisaatavina ja velkakirjoina Suomen Pankkiin talletettuina yhteensä 599 867 152,59 markkaa, josta maaliskuun 6 päivänä 1967 myönnetyn valmiusluoton osuus oli 300 000 000 markkaa. Jäljellä olevan osan yllä mainitusta markkamäärästä muodostivat rahaston tilillä no. 1 olevat 4 015 000 markkaa ja tilillä no. 2 olevat 21 025,06 markkaa. Valtion velkakirjoina oli 295 831 127,53 markkaa.

Edellä mainitun sopimusartiklan mukaisesti Suomi joutui maksamaan lokakuun 12 päivänä 1967 suoritettua markan devalvaation vuoksi 187 453 129,23 markan suuruisen lisähyvityksen. Tästä määrästä valtio maksoi 1 254 651,52 markkaa tilille no. 1 ja 6 570,14 markkaa tilille no. 2. Lisäksi valtio luovutti Valuuttarahaston lukuun Suomen Pankissa säilytettäväksi uuden, ei-siirrettävän, korottoman ja vaadittaessa maksettavan velkakirjan määrältään 92 444 585,94 markkaa. Samanaikaisesti Suomen Pankki siirsi Valuuttarahaston lukuun valmiusluoton osalta tarvittavan lisähyvityksen antamalla 31 249 107,21 markan määräisen velkakirjan ja maksoi 62 498 214,42 markkaa rahaston Suomen Pankissa olevalle tilille no. 1.

Viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana Valuuttarahaston johtokunnan varsinaisena jäsenenä toimi kertomusvuoden aikana TORBEN FRIIS Tanskasta ja hänen varamiehenään Suomen Pankin sihteeri, ekonomi JORMA ARANKO Suomesta.

Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)

Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki (International Bank for Reconstruction and Development) eli Maailmanpankki perustettiin samanaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston kanssa joulukuun 27 päivänä 1945. Maailmanpankin jäsenmäärä oli kertomusvuoden päättyessä 107. Suomi liittyi pankin jäseneksi vuonna 1948. Vuonna 1966 tapahtuneen osakeosuuden korotuksen jälkeen Suomen jäsenosuus on pysynyt muuttumattomana eli 133,3 miljoonana dollarina. Samana ajankohtana jäsenosuuksien yhteismäärä kohosi Maailmanpankissa 22,6 miljardiin dollariin, josta Suomen osuus siten oli 0,59 %.

Markan kansainvälisen perusarvon muutos kertomusvuonna, lokakuun 12 päivänä, aiheutti Suomelle lisämaksuvelvollisuuksia myös Maailmanpankin osalta. Lisämaksuvelvollisuus koskee Maailmanpankin Suomen Pankissa pitämää markkatiliä A, jolle 9 prosentin osa Suomen jäsenosuudesta on maksettu, samoin kuin tältä tililtä vuosien mittaan muille maille myönnettyjen lainojen määrää. Markan devalvoinnin tapahtuessa oli edellä mainitulla tilillä varoja 8 302 400 markkaa, jonka osalta lisämaksu on 2 594 422,18 markkaa. Tämä lisähyvitys jonka suorittaminen siirtyi vuoden

1968 puolelle, rahoitetaan siten, että Suomen Pankki maksaa valtion puolesta tämän markkamäärän, jonka vastineeksi valtio antaa puolestaan korottoman valtion velkakirjan. Valtio lyhentää velkakirjaa sitä mukaa kuin Maailmanpankki siirtää tilillä olevia varoja vaihdettaviksi valuutoiksi (nykyisin yhden miljoonan dollarin arvosta vuosittain) tai käyttää niitä maksuihin Suomessa.

Valtion maksamasta 9 prosentin jäsenosuuserästä oli devalvointihetkellä käytössä Maailmanpankin muille maille myöntäminä lainoina 30 088 000 markkaa, minkä osalta lisämaksuvelvollisuus on 9 402 217,94 markkaa. Tämän lisämaksun suorittamisessa, jonka maksaminen siirtyi vuoden 1968 puolelle, valtio voi käyttää Maailmanpankin sopimusartiklojen V artiklan 12. osaston suoma mahdollisuutta ja korvata markkamääräisen tiliyhityksen korottomalla, ei-siirrettävällä ja vaadittaessa maksettavalla velkakirjalla.

Jäsenvaltiot eivät Maailmanpankissa — kuten eivät Valuuttarahastosakaan — osallistu pankin tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan pankki peittää hallintokulunsa juoksevilla tuloillaan.

Antolainaukseensa tarvittavat varat pankki saa omasta pääomastaan, mutta ennen kaikkea kansainvälisillä pääomamarkkinoilla myymistään obligaatioista. Tällä tavalla pankki ensiluokkaista arvonantoa markkinoilla nauttivana lainanottajana voi kerätä julkisten ja yksityisten sijoittajien pääomia, joita ei ehkä muulla tavoin saataisi käytettäväksi esim. kehitysmaille annettaviin lainoihin.

Seuraava asetelma esittää eräitä tietoja Suomen Maailmanpankilta saamista lainoista joulukuun 30 päivänä 1967.

Saantiaika	Nimellis- arvo \$	Korko %	Laina- alka, vuotta	Kuolelutukset 30. 12. 1967 mennessä \$	Käytössä 30. 12. 1967 \$	Nostamatta 30. 12. 1967 \$
(arvot tuhansina valuuttayksikköinä)						
1. 8. 1949	12 500	4	15	12 500	—	—
17. 10. 1949	2 300	3	2	2 300	—	—
30. 4. 1952	20 000	4 ³ / ₄	18	15 620	4 380	—
13. 11. 1952	3 479	4 ³ / ₄	18	2 717	762	—
24. 3. 1955	12 000	4 ⁵ / ₈	15	9 022	2 978	—
22. 5. 1956	15 000	4 ³ / ₄	20	6 189	8 811	—
16. 3. 1959	37 000	5 ³ / ₄	15	13 128	23 872	—
9. 8. 1961	25 000	5 ³ / ₄	15	4 757	20 243	—
15. 8. 1962	25 000	5 ³ / ₄	20	1 855	23 145	—
18. 9. 1963	7 000	5 ¹ / ₂ —6	12,5	768	6 156	76
10. 7. 1964	28 500	5 ¹ / ₂	15	—	27 046	1 454
30. 6. 1965	14 000	5 ¹ / ₂	17	444	8 447	5 109
27. 4. 1966	20 000	6	15	—	12 127	7 873
	221 779	..	15,1 ²	69 800	187 967	14 512
	981 473 ¹			291 060	579 460	60 958

¹ Vuoden 1967 lopussa voimassa olleen parikurssin mukaan laskettuna.

² Punnittu keskiarvo.

Kertomusvuoden aikana Suomi ei saanut Maailmanpankilta uusia lainoja. Maailmanpankin tähän asti Suomelle myöntämien 13 lainan yhteenlaskettu määrä on 221 779 464 dollaria, mikä markkan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 931 473 749 markkaa. Maailmanpankin lainoja käytetään sitä mukaa kuin niihin liittyvät investoinnit edistyvät, joten yli 60 milj. markkaa viime vuosina myönnettyistä lainoista oli kertomusvuoden päättyessä vielä nostamatta.

Maailmanpankin hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Rio de Janeirossa yhtäaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston edellä selostetun vuosikokouksen kanssa. Vuosikokouksessa edusti Suomea valtiovarainministeri, filosofian tohtori MAUNO KOIVISTO. Hänen neuvonantajinaan toimivat Suomen Rio de Janeirossa oleva suurlähettiläs HEIKKI LEPPÖ ja Teollistamisrahasto Oy:n toimitusjohtaja, kauppatieteiden tohtori JAAKKO LASSILA.

Maailmanpankin johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana varsinaisena jäsenenä toimi kertomusvuoden aikana KARL SKJERDAL Norjasta ja hänen varamiehenään VILHJÄLMUR THÓR Islannista.

Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)

Maailmanpankin yhteyteen perustettiin vuonna 1956 Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (International Finance Corporation) 100 miljoonan dollarin pääoman turvin. Rahoitusyhtiön tarkoituksena on sijoittaa varoja jäsenmaissa toimiviin yksityisiin yrityksiin ja teollisuuden pitkäaikaisista rahoituksista huolehtiviin ns. kehitysluottolaitoksiin, mitkä sijaitsevat kehitysmaissa tai kehitysalueilla. Rahoitusyhtiö voi sijoittaa pääomia yrityksiin myös ilman jäsenvaltion antamia takuita tai kiinnityksiä, mitä ei Maailmanpankki voi tehdä. Pääasiallisena ehtona on, että rahoituskohteiden on oltava lupaavia yksityisiä yrityksiä. Korkoprosentti saattaa riskistä riippuen olla vastaavasti korkeampi kuin on laita Maailmanpankin lainoissa. Rahoitusyhtiön joustavat ja kuhunkin tilanteeseen erityisesti sovitettut lainaehdot edellyttävät yleensä tiettyä kiinteätä korkoa, mikä on tavallisesti lähellä asianomaisen lainansaajamaan pankkien antolainauskorkoa, taikka osallistumista lainansaajayhtiön osakepääomaan tai yhtiön tuottoon.

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Rahoitusyhtiössä on 421 000 dollaria, mikä maksettiin kertakaikkisena suorituksena Suomen liittyessä yhtiön jäseneksi sen perustamisvuonna. Markkan kansainvälisen arvon muuttuminen lokakuun 12 päivänä 1967 ei siis aiheuttanut Suomelle lisämaksuvelvollisuutta.

Rahoitusyhtiössä oli kertomusvuoden päättyessä 85 jäsenmaata. Rahoitusyhtiön pääoma oli vastaavana aikana 99,9 miljoonaa dollaria.

Lisäksi Rahoitusyhtiöllä on Maailmanpankilta saatua lainaa 100 miljoonaa dollaria.

Suomen edustajina yhtiön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä toimivat Suomen edustajat.

Rahoitusyhtiö on antanut suomalaisille teollisuusyrityksille tähän mennessä kaikkiaan kolme lainaa, joista kaksi on jo kokonaan maksettu takaisin. Kolmannesta, Huhtamäki-yhtymä Oy:n laajentamissuunnitelmien rahoittamiseksi vuonna 1965 myönnetystä 700 000 dollarin määräisestä velkakirjalainasta oli joulukuun 31 päivänä 1967 vielä maksamatta 525 000 dollaria. Tämä laina, jonka korko on 8 prosenttia, tulee kokonaan kuoletetuksi joulukuun 1 päivänä 1973.

Teollistamisrahasto Oy:n osakkeisiin Rahoitusyhtiö on sijoittanut varojaan 502 000 markan arvosta ja Huhtamäki-yhtymä Oy:n osakkeisiin 320 000 markkaa.

Kansainvälinen Kehittämisyhteisö (IDA)

Suomi liittyi Kansainväliseen Kehittämisyhteisöön (International Development Association) kantajäsenenä sen perustamisvuonna 1960. Liittymisen ehtona on, että asianomainen maa on jäsenenä myös Kansainvälisessä Jälleenrakennuspankissa. Yhteisöön kuului vuoden 1967 päättyessä 98 maata. Yhteisön peruspääoma on lähes 1 miljardi dollaria, josta Suomen alkuperäisen jäsenosuuden määrä on 3,83 miljoonaa dollaria. Peruspääoma on jaettu jäsenvaltioiden kesken suhteessa niiden osuuksiin Maailmanpankissa.

Vuonna 1964 päätettiin IDA:n varojen yleisestä korotuksesta, mikä Suomen osalta merkitsi 2 298 000 dollarin lisämaksua. Tämä korotus on maksettu sopimuksen mukaisesti kolmena yhtä suurena vuosieränä, joista kertomusvuoden marraskuun 8 päivänä maksettiin viimeinen lisämaksu 766 000 dollaria, mikä markan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 3 217 200 markkaa. Suomen alkuperäinen jäsenosuus ja lisäsuoritukset Kansainvälisessä Kehittämisyhteisössä nousivat täten vuoden 1967 päättyessä 6 128 000 dollariin.

Kertomusvuoden aikana ryhdyttiin yhteisön aloitteesta neuvotteluihin sen varojen uudesta lisäämisestä. Näiden keskustelujen tuloksena ollut ehdotus yhteisön varojen korottamisesta 400 milj. dollarin määrällä vuosittain kolmivuotiskautena 1968—1970 esitettiin jäsenmaiden hyväksyttäväksi vasta vuoden 1968 puolella. Suomen osuudeksi tästä lisärahoituksesta on ehdotettu 0,34 % eli 4 080 000 dollaria.

Kehittämisyhteisön Suomen Pankissa pitämällä markkatilillä oli devalvoitihetkellä, lokakuun 12 päivänä 1967, varoja 3 355 750,80 markkaa,

joten Suomi on velvollinen suorittamaan järjestölle devalvaation johdosta 1 048 641 markan suuruisen lisähyvityksen. Tämä lisähyvitys, jonka suoritus siirtyi vuoden 1968 puolelle, voidaan maksaa Kehittämisyjärjestön sopimusartiklojen II artiklan (e)-osaston sallimalla tavalla, ts. korottomalla, ei-siirrettävällä ja vaadittaessa maksettavalla velkakirjalla.

Suomi ei ole saanut rahoitusapua Kansainväliseltä Kehittämisyjärjestöltä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on myöntää erittäin pitkäaikaisia (yleensä 25—40 vuoden pituisia) ja korottomia lainoja lähinnä vain pääomaköyhille kehitysmaille. Perustamisestaan lähtien Kehittämisyjärjestö on myöntänyt lainoja noin 1,7 miljardin dollarin arvosta.

Suomen edustajina Kansainvälisen Kehittämisyjärjestön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä toimivat Suomen edustajat.

Aasian Kehityspankki (ADB)

Aasian Kehityspankin (Asian Development Bank) peruskirja tuli voimaan elokuun 22 päivänä 1966, jolloin sen allekirjoittivat siihen liittyneet sopimusmaat. Kehityspankki aloitti varsinaisen toimintansa samana vuonna, joulukuun 21 päivänä, toimipaikkanaan Manila Filippiineillä. Pankkiin kuuluu kaikkiaan 32 maata, joista Aasian ulkopuolella olevia valtioita on 13, lähinnä teollisuusmaita. Pankin peruspääomaksi määrättiin aluksi 1 miljardi dollaria, mikä sittemmin on nostettu 1,1 miljardiin dollariin. Tästä määrästä sopimusmaat olivat vuoden 1967 loppuun mennessä merkinneet 970 miljoonaa dollaria.

Aasian Kehityspankki pyrkii toteuttamaan ohjelmassaan alueellista kehitysyhteistyötä suuntaamalla kehitysohjelmiin tarkoitettuja julkisia ja yksityisiä pääomainvestointeja Aasian ja Kauko-Idän alueille. Pankki käyttää tämän ohella myös omia varojaan alueensa köyhien maiden kehittämissuunnitelmien rahoittamiseen ja koordinoi Aasian maiden suunnitelmia koko alueensa taloudellisessa kehittämisessä. Ohjelmaan kuuluu niinikään teknillisen avun antaminen sen toimintapiiriin kuuluvissa jäsenmaissa. Kehityspankki joutuu vastaisuudessa etsimään toimintaansa uusia varoja teollisuusmaista, lähinnä Euroopasta sekä Kanadasta ja Yhdysvalloista.

Kehityspankin myöntämät lainat ovat luonteeltaan pitkäaikaisia ja niiden korkotasoa on alhainen.

Suomi on merkinnyt Aasian Kehityspankin osakepääomasta viisi miljoonaa dollaria, josta sopimusartiklojen mukaan puolet on ns. maksettavaa osakepääomaa, toisen puolen muodostaessa pankin takuurahaston. Jäseneksi liittyessään Suomi sitoutui maksamaan viiden vuoden kuluessa 500 000 dollaria vuodessa, josta puolet kultana tai vaihdettavina valuuttoina ja

toinen puoli vaihdettavina markkoina. Suomi maksoi elokuun 22 päivänä 1967 Kehityspankille toisena vuosierämaksunaan 250 000 dollaria ja luovutti sopimusartiklojen 6. artiklan 3. kohdan mukaisesti talletettavaksi Suomen Pankkiin Aasian Kehityspankin lukuun säilytettäväksi korottoman, ei-siirrettävän ja vaadittaessa maksettavan valtion velkakirjan, määrältään 800 000 markkaa. Vaadittaessa maksettava osakepääoman osa, 2,5 miljoonaa dollaria eli puolet jäsenosuudestamme, jää takuusitoumuksiksi, jonka Kehityspankki voi pyytää maksettavaksi vain omien sitoumustensa täyttämisen sitä vaatiessa.

Lokakuun 12 päivänä 1967 tapahtuneen markan kansainvälisen perusarvon muutoksen johdosta Suomen tuli, Aasian Kehityspankin sopimusartiklojen 25. artiklan 1. kohdan perusteella, suorittaa pankille sen hallussa olevien markkavarojen kulta-arvon säilyttämiseen tarvittava lisämaksu, mikä Suomen Pankissa talletettavina olevien velkakirjojen, yhteismäärältään 1 600 000 markkaa, osalta oli 499 985 markkaa. Tämän lisähyvityksen valtio suoritti tammikuun 23 päivänä 1968.

* * *

Seuraavassa esitetään yhdistelminä Suomen jäsenosuuden suuruus vuoden 1967 lopussa edellä käsitellyissä viidessä kansainvälisessä rahalaitoksessa, se tapa, millä nämä jäsenosuudet on suoritettu, sekä näiltä laitoksilta saatu rahoitusapu.

	IMF	IBRD	IFC mmk ¹	IDA	ADB	Yhteensä
Jäsenosuus	525,0	559,9	1,8	25,7	21,0	1 183,4
a) josta maksettu:						
— kultana tai vaihdettavina valuuttoina ..	131,2	5,6	1,8	1,6	2,1	142,3
— markkoina tilille Suomen Pankkiin	5,4	38,4	—	23,1	—	66,9
— valtion velkakirjoina	388,4	—	—	—	1,6	390,0
b) vielä eräännyttä	—	12,0 ²	—	1,0 ²	6,8 ²	19,8
c) takuuvelvoitus	—	503,9	—	—	10,5	514,4
			IMF	IBRD	IFC	Yhteensä
			mmk ¹			
Saatu lainoina, luottoina ja sijoituksina	433,6	931,5	12,3	1 377,4		
— Nostettu	433,6	870,6	11,5	1 315,7		
— Takaisin maksettu	39,9	291,1	9,3	340,3		
— Käytössä oleva määrä	393,7	579,5	2,2	975,4		
— Vielä nostamatta	—	60,9	—	60,9		
— Sijoituksina	—	—	0,8	0,8		

¹ Ulkomaisten valuuttojen vasta-arvot markkoina on laskettu vuoden 1967 lopussa voimassa olleiden parikurssien mukaan.

² Näihin lukuihin sisältyvät myös devalvaation johdosta joulukuun 31 päivänä 1967 vielä maksamatta olleet lisähyvitykset seuraavasti: IBRD 11 996 640,12 markkaa, IDA 1 048 641 markkaa ja ADB 499 985 markkaa.

Liite

Valtioneuvoston päätös markan kansainvälisestä perusarvosta

Annettu Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1967.

Valtioneuvosto on valtiovarainministeriön esittelystä 30 päivänä maaliskuuta 1962 annetun rahalain (276/62) 2 §:n nojalla Suomen Pankin esityksestä päättänyt seuraavaa:

1 §.

Markan kansainvälinen perusarvo on 0,211590 grammaa hienoa kultaa markalta.

2 §.

Tämä päätös tulee voimaan 12 päivänä lokakuuta 1967.

Laki vientimaksusta

Annettu Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1967.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sen johdosta, että valtioneuvosto on 11 päivänä lokakuuta 1967 antamallaan päätöksellä (436/67) muuttanut markan kansainvälistä perusarvoa, on maasta viejän suoritettava tavarasta vientimaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Vientimaksua on suoritettava kaikesta maasta vietävästä tavarasta, ei kuitenkaan tavarasta, joka syyskuun 8 päivänä 1939 annetun tullilain (271/39) 90, 91 ja 92 §:n, sellaisina kuin ne ovat 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (403/65), säännösten nojalla on maahan tuotaessa tullivapaata.

3 §.

Vientimaksun suuruus on 14 prosenttia tavaran vientihinnasta.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttimäärää alennetaan tämän lain voimassa ollessa, sitten kun Suomen Pankkia on asiasta kuultu, sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään. Prosenttimäärää alennetaan asteittain pitäen silmällä maan rahataloudellisen tasapainon turvaamista, vientihintojen tason kehitystä sekä vientituotannon yleistä kannattavuutta.

Asetuksella voidaan niin ikään säätää 1 ja 2 momentin säännösten mukaisten prosenttimäärien alentamisesta enintään puolella niiden tavaroiden osalta, jotka on valmistettu Lapin läänissä tai Yli-Iin, Pudasjärven, Taivalkosken, Kuusamon, Puolangan, Suomussalmen, Hyrynsalmen tahi Kuhmon kunnissa.

Edellä 1 momentissa säädettyä alentamatonta prosenttimäärää on kuitenkin sovellettava ainakin kolmen kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta.

4 §.

Vientihinnaksi katsotaan se hinta, joka tavaralla on maasta myytessä, tai, jos tavaraa ei ole myyty, se markkinahinta, joka sillä on maasta viettäessä, lisäämällä hintaan kummassakin tapauksessa päällyksen arvo, kuljetus- ja vakuutusmaksut sekä muut tavaraan käytetyt kustannukset siihen saakka, kun tavaraa on meritse tai ilmaitse kuljetettaessa ryhdytty lastaamaan tahi se on maitse tai jätse kuljetettaessa saapunut raja- paikkakunnalle.

5 §.

Vientimaksusta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä vientitullista ja muusta tullilaitoksen kannettavasta verosta tai maksusta on säädetty.

Vientimaksu saadaan, jos vakuus sen suorittamisesta on asetettu, maksaa tullitoimipaikkaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tavara on ilmoitettu maasta vietäväksi.

6 §.

Vientimaksua ei peritä, jos sen määrä jäisi alle 15 markan.

7 §.

Vientimaksusta kertyvät varat talletetaan siihen saakka, kunnes ne käytetään 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin.

Varoista käytetään

1) kolmannes sijoituksiin muihin kuin pääasiassa voimantuotantoa harjoittaviin valtioneenmistöisiin osakeyhtiöihin sekä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen sijoitusmenoihin;

2) kolmannes valtioneenmistöisten osakeyhtiöiden harjoittaman voimantuotannon kehittämiseen ja polttoaineiden varmuusvarastojen rakentamiseen; sekä

3) kolmannes vientiluottoa tai pienen ja keskisuuren teollisuuden investointiluottoa myöntävien erityisluottolaitosten luotonantomahdollisuuksien lisäämiseen, pienteollisuuslainojen tai muiden teollisuustuotantoa edistävien lainojen myöntämiseen sekä tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen.

Valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosina 1968 ja 1969 määrärahat edellä mainittuja tarkoituksia varten.

8 §.

Valtioneuvostolla on oikeus erityisistä syistä määrätä, että vientimaksua ei ole jonkin taveralajin osalta suoritettava tai että sitä on suoritettava 3 §:ssä säädettyä määrää alhaisempana.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus hakemuksesta myöntää vientimaksun maksuajan lykkäystä ja helpotuksia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuuden asettamisesta.

9 §.

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta vapautuksen vientimaksun suorittamisesta siitä vientihinnasta tai sen osasta,

1) jonka viejä osoittaa saaneensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahana;

2) jonka viejä osoittaa sitovasti sopineensa ennen lokakuun 12 päivää 1967 Suomen rahan määräisenä, mikäli hän lisäksi osoittaa, että näin sovittu hinta ei ole muuttunut eikä muutu markan kansainvälisen perusarvon edellä 1 §:ssä tarkoitettun muuttamisen johdosta; sekä

3) jota vastaavan määrän viejä osoittaa myöntäneensä vientitavaran ostajalle tavaran toimittamiseen liittyvänä toimitusluottona, mikäli hän lisäksi osoittaa hankkineensa sanotun toimitusluoton rahoittamiseksi kotimaisen tai ulkomaisen luottolaitoksen kuutta kuukautta pitemmäksi ajaksi myöntämän, ulkomaan rahan määräisen tai ulkomaan rahan arvoon sidotun luoton ja nostaneensa tämän luoton Suomen rahan määräisenä ennen 12 päivää lokakuuta 1967.

Jos vientimaksua edellä 1 momentissa mainituissa tapauksissa jo on suoritettu, on liikaa maksettu määrä palautettava maksajalle.

10 §.

Vientimaksun suorittajan veronalaisena tulona ei pidetä tulo- ja omaisuusverotuksessa eikä kunnallisverotuksessa sitä osaa tavaran vientihin-nasta, joka on suoritettu vientimaksuna.

11 §.

Joka pidättää tai yrittää pidättää tämän lain mukaan valtiolle tulevaa vientimaksua taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai niiden soveltamisesta annettuja määräyksiä, rangaistakoon, jollei sellaisesta teosta muualla ole ankarampaa rangaistusta säädetty, sakolla tai enintään yhden vuoden vankeudella, ja olkoon vientimaksunalainen tavara tai sen arvo oikeuden harkinnan mukaan kokonaan tai osaksi valtiolle menetetty.

12 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä lokakuuta 1967, ja sitä sovelletaan tavaraan, joka sanottuna päivänä tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 1970 on viety maasta. Maasta viedyksi katsotaan tavara, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt ulkomaalle, postitse vietäessä kuitenkin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi. Vapaasatamaan tai vapaavarastoon pantu tavara katsotaan maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on mainituin tavoin lähtenyt ulkomaalle.

Valtioneuvoston päätös
Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston sääntöjen julkaisemisesta
asetuskokoelmassa

Annettu Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1967.

Eduskunnan esityksestä on valtioneuvosto valtiovarainministeriön esittelystä päättänyt, että asetuskokoelmassa on julkaistava seuraavat Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston säännöt:

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahaston säännöt

Eduskunnan päätöksellä vahvistetaan seuraavat säännöt Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahastolle:

1 §.

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahasto on Suomen Pankin omistuksessa ja hallinnassa.

Rahaston tuottoja on käytettävä sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, jotka edistävät Suomen markan arvon vakautumista, maamme taloudellisen kasvun nopeuttamista ja kansainvälisen kilpailukykyämme parantamista.

Rahaston pääoma on säilytettävä vähentymättömänä.

2 §.

Tarkoitustensa toteuttamiseksi rahasto:

- 1) teettää itse tutkimuksia ja selvityksiä;
- 2) rahoittaa joko avustuksin tai lainoin yksityisten ja yhteisöjen toimesta tapahtuvaa tutkimustyötä ja tuotannollisen toiminnan kehittämistä; sekä
- 3) rahoittaa investointeja silloin, kun on tarkoituksenmukaista luoda esimerkkejä ratkaisuksista, jotka saattavat tulla laajemmaltikin käyttöön.

Tutkimustyön, tuotannollisen toiminnan kehittämisen ja investointien rahoittamiseen sijoitetut varat rahasto voi periä osittain tai kokonaan takaisin.

3 §.

Rahaston tarkoituksiin käytetään kertyneitä tuottoja vähennettyinä rahaston hallinnosta ja hoidosta sekä näiden sääntöjen 2 §:n 2. ja 3. kohdassa tarkoitettujen varojen käytön valvonnasta aiheutuneilla menoilla samoin kuin tutkimustulosten julkaisemisesta ja käyttöön ottamisen edistämisestä johtuneilla kustannuksilla.

4 §.

Rahaston tuottojen käytöstä näiden sääntöjen määräämiin tarkoituksiin samoin kuin rahastosta suoritettavista menoista päättävät eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin johtokunnan esityksestä. Pankkivaltuusmiesten asiana on myös määrätä myönnettyjen varojen käytöstä vaadittavista selostuksista ja tilityksistä sekä päättää myönnettyjen varojen takaisin perimisestä.

Eduskunnan pankkivaltuusmiesten tehtyä päätöksensä asetetaan myönnettyt varat päätöksen edellyttämässä järjestyksessä asianomaiseen käyttöön.

Tuottoja saadaan ryhtyä käyttämään heti, kun rahaston säännöt on vahvistettu.

5 §.

Rahasto on Suomen Pankin johtokunnan hoidossa.

Rahastolle voidaan ottaa yliasiamies ja muita tarvittavia toimihenkilöitä sekä asettaa rahaston avuksi neuvottelukuntia suorittamaan rahaston tarkoituksen toteuttamiseen kuuluvia jatkuvia tai tilapäisiä tehtäviä.

6 §.

Rahaston tilivuosi on kalenterivuosi. Eduskunnan valitseminen Suomen Pankin tilintarkastajien tulee tarkastaa rahaston hoitoa.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet antavat vuosittain kertomuksen rahaston toiminnasta eduskunnan pankkivaliokunnalle, joka puolestaan antaa siitä mietintönsä eduskunnalle.

7 §.

Näiden sääntöjen soveltamisesta ja tulkinnasta aiheutuvista kysymyksistä päättävät eduskunnan pankkivaltuusmiehet.

Taulukot:

Suomen Pankin toiminta

Taulukoissa on kaikki Suomen rahan määrät ilmaistu uutena rahayksikkönä. Aikaisemmilta vuosilta esitetyt rahamäärät on muunnettu nykymarkoiksi 1 nykymarkan vastatessa 100 vanhaa markkaa. Muuntaminen on suoritettu myös valuuttakursseja koskevassa taulukossa 12. Rahatilastoa koskevissa taulukoissa 7—9 on vanhan rahan määräiset nimellisarvot osoitettu merkinnöin vmk ja vp.

1. Omaisuustase vuosina 1960—1967

	31/12 1960	30/12 1961	31/12 1962	31/12 1963	31/12 1964	31/12 1965	
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	753,1	779,0	705,4	817,8	1 049,7	944,7
2	Kulta ¹	91,2	104,2	135,2	134,5	189,6	267,5
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	45,6
4	Ulkomaiset valuutat	594,8	587,3	502,5	617,7	783,8	547,8
5	Ulkomaiset vekselit	8,7	10,0	17,7	26,2	29,7	54,7
6	Ulkomaiset obligaatiot	58,4	77,5	50,0	39,4	46,6	29,1
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	419,9	472,2	516,5	451,2	570,7	712,1
	Diskonttatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	105,0	94,3	81,8	68,7	55,2	45,5
9	Markkamääräiset	72,3	70,8	33,5	57,2	67,1	26,0
10	Rediskonttatut vekselit	205,1	294,6	401,2	325,3	448,4	640,6
11	Valtion vakauttamislaina	37,5	12,5	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	78,2	62,3	88,0	138,8	97,4	119,5
13	Kotimaiset obligaatiot	30,7	19,7	34,7	89,5	35,8	36,9
14	Shekkitilit	4,2	6,1	3,6	1,7	2,5	1,9
15	Metalliraha	7,2	7,5	5,5	3,6	3,8	6,2
16	Muut saatavat	36,1	29,0	44,2	44,0	55,3	74,5
17	Yhteensä	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8	1 717,8	1 776,3
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	727,4	837,1	774,4	943,7	1 002,7	1 028,5
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	166,8	73,2	112,6	59,2	186,8	98,3
20	Ulkomaiset valuuttatilit	40,6	13,4	17,1	18,2	84,7	44,8
21	Ulkomaiset markkatilit	42,4	37,7	35,8	33,6	28,5	10,9
	Shekkitilit						
22	Valtio	61,9	1,1	5,5	0,2	5,4	1,1
23	Postisäästöpankki	—	—	53,3	3,0	49,6	8,3
24	Yksityiset rahalaitokset	16,8	5,7	—4,0	1,3	16,4	11,9
25	Muut	1,7	1,8	0,8	0,4	0,7	1,2
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	3,4	13,5	4,1	2,5	1,5	20,1
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	106,3	135,8	80,2	68,0	55,4	57,2
28	Ulkomaiset	100,3	90,7	79,1	66,9	54,3	45,6
29	Kotimaiset	6,0	45,1	1,1	1,1	1,1	11,6
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	90,8	95,2	157,5	141,0	261,8	165,1
31	<i>Oma pääoma</i>	159,9	172,2	185,2	195,9	211,1	427,2
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	300,0
33	Vararahasto	43,6	51,8	62,0	73,6	84,8	97,9
34	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
35	Tulostilit	16,3	20,4	23,2	22,3	26,3	29,3
36	Yhteensä	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8	1 717,8	1 776,3

¹ Korotettu kirjanpitoarvo 31 päivästä joulukuuta 1965 lähtien.

Mmk

31/12 1966	30/12 1967	1967						
		7/1	14/1	23/1	31/1	8/2	15/2	
637,2	798,8	629,8	599,1	605,4	635,2	686,5	674,9	1
143,9	188,8	143,9	143,9	143,9	143,9	143,9	143,9	2
100,0	—	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3
312,0	512,3	304,1	272,0	278,7	358,8	363,5	351,8	4
56,4	72,5	56,9	58,3	57,9	57,6	54,2	54,3	5
24,9	25,2	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	6
1 063,7	1 130,7	956,3	877,0	910,8	757,4	762,6	770,3	7
36,3	122,5	36,3	39,5	39,5	39,5	39,5	39,5	8
112,2	140,7	111,2	111,8	112,7	106,8	105,5	104,6	9
915,2	867,5	808,8	725,7	758,6	611,1	617,6	626,2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
424,6	707,7	430,4	506,1	467,0	509,4	437,7	502,2	12
284,8	370,5	286,0	361,0	326,9	368,2	296,3	363,3	13
2,1	4,0	1,3	1,1	1,1	1,3	2,2	2,4	14
11,7	12,3	12,3	13,6	14,5	15,4	15,4	15,9	15
126,0	320,9	130,8	130,4	124,5	124,5	123,8	120,6	16
2 125,5	2 637,2	2 016,5	1 982,2	1 983,2	1 952,0	1 886,8	1 947,4	17
1 106,2	1 052,1	1 052,7	1 007,9	970,1	968,7	944,3	948,1	18
179,6	139,6	119,4	144,2	199,8	161,8	106,1	99,9	19
61,2	74,7	46,2	47,2	48,6	46,1	47,1	47,2	20
16,2	14,1	16,6	16,1	13,2	13,2	13,6	13,5	21
39,8	4,4	0,8	0,7	15,4	1,1	0,8	1,0	22
17,3	17,2	0,3	2,8	61,0	5,3	1,1	0,1	23
13,8	9,8	23,8	56,5	40,3	73,4	21,2	16,3	24
2,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,9	3,1	1,7	25
28,5	17,6	30,1	19,4	19,7	20,8	19,2	20,1	26
126,3	553,1	126,3	113,4	113,5	119,5	133,5	194,8	27
84,6	339,5	84,6	84,6	84,6	84,6	84,6	84,6	28
41,7	213,6	41,7	28,8	28,9	34,9	48,9	110,2	29
266,9	422,0	270,9	268,6	251,1	252,5	252,6	253,9	30
446,5	470,4	447,2	448,1	448,7	449,5	450,3	450,7	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
112,6	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	33
—	—	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	34
33,9	40,9	0,8	1,7	2,3	3,1	3,9	4,3	35
2 125,5	2 637,2	2 016,5	1 982,2	1 983,2	1 952,0	1 886,8	1 947,4	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1960—1967

		1967					
		²³ / ₂	²⁸ / ₂	⁸ / ₃	¹⁵ / ₃	²⁸ / ₃	³¹ / ₃
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	702,3	698,1	700,0	679,0	678,8	672,7
2	Kulta	144,0	144,0	144,0	144,0	143,5	152,6
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	100,0	100,0	100,0	100,0	—	—
4	Ulkomaiset valuutat	379,1	375,5	375,9	356,0	456,1	442,7
5	Ulkomaiset vekselit	54,3	53,7	55,2	54,1	55,0	54,8
6	Ulkomaiset obligaatiot	24,9	24,9	24,9	24,9	24,2	22,6
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	825,2	765,4	823,4	807,0	905,6	866,2
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	39,5	39,5	39,5	39,5	39,5	39,5
9	Markkamääräiset	101,0	88,0	95,5	96,0	95,7	98,2
10	Rediskontatut vekselit	684,7	637,9	688,4	671,5	770,4	728,5
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	451,0	490,6	427,4	473,5	435,3	454,6
13	Kotimaiset obligaatiot	312,5	354,0	286,4	331,6	294,5	312,0
14	Shekkitilit	3,8	3,2	4,5	7,9	7,9	5,0
15	Metalliraha	15,7	15,3	15,2	15,5	14,7	14,7
16	Muut saatavat	119,0	118,1	121,3	118,5	118,2	122,9
17	Yhteensä	1 978,5	1 954,1	1 950,8	1 959,5	2 019,7	1 993,5
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	964,5	991,7	945,8	950,1	988,5	964,9
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>137,8</i>	<i>85,7</i>	<i>96,0</i>	<i>84,7</i>	<i>109,7</i>	<i>95,7</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	47,7	47,2	49,6	49,0	50,6	49,9
21	Ulkomaiset markkatilit	13,5	13,4	13,2	13,2	13,2	13,2
	Shekkitilit						
22	Valtio	8,9	0,3	2,0	0,5	17,1	2,4
23	Postisäästöpankki	7,3	1,7	3,4	1,5	7,6	8,1
24	Yksityiset rahalaitokset	39,5	2,2	6,6	—	—	—
25	Muut	1,6	1,5	1,7	1,5	2,1	1,9
26	<i>Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>19,3</i>	<i>19,4</i>	<i>19,5</i>	<i>19,0</i>	<i>19,1</i>	<i>20,2</i>
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	<i>194,8</i>	<i>194,8</i>	<i>225,3</i>	<i>243,2</i>	<i>238,9</i>	<i>246,5</i>
28	Ulkomaiset	84,6	84,6	84,6	84,6	84,6	84,6
29	Kotimaiset	110,2	110,2	140,7	158,6	154,3	161,9
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>230,0</i>	<i>230,3</i>	<i>231,5</i>	<i>228,9</i>	<i>229,5</i>	<i>232,6</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>451,4</i>	<i>451,6</i>	<i>452,2</i>	<i>452,6</i>	<i>453,1</i>	<i>453,8</i>
32	Kantarahasto	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	Vararahasto	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5
34	Käyttämättömät voittovarot ..	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9
35	Tulostilit	5,0	5,2	5,8	6,2	6,7	7,4
36	Yhteensä	1 978,5	1 954,1	1 950,8	1 959,5	2 019,7	1 993,5

Mmk

1967								
8/4	15/4	22/4	29/4	8/5	12/5	23/5	31/5	
656,1	672,2	757,6	794,1	782,5	810,7	815,8	774,6	1
152,5	152,5	152,1	152,1	152,1	152,1	152,1	152,1	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
426,6	441,5	527,6	562,5	551,6	580,3	586,1	547,2	4
54,4	55,6	55,3	56,9	56,5	56,0	55,3	55,0	5
22,6	22,6	22,6	22,6	22,3	22,3	22,3	20,3	6
886,5	862,2	922,1	898,8	938,3	936,5	917,7	907,7	7
39,5	38,2	37,7	37,7	37,7	37,7	37,7	37,7	8
101,9	104,0	104,8	107,9	105,0	96,5	94,9	95,8	9
745,1	720,0	779,6	753,2	795,6	802,3	785,1	774,2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
470,3	497,2	462,6	466,0	448,8	444,0	444,4	520,0	12
328,0	356,5	319,6	323,2	307,9	292,9	290,0	362,3	13
4,0	3,2	3,0	4,1	3,9	4,0	4,9	4,6	14
14,9	15,5	15,8	15,2	14,7	14,8	14,9	15,3	15
123,4	122,0	124,2	123,5	122,3	132,3	134,6	137,8	16
2 012,9	2 031,6	2 142,3	2 158,9	2 169,6	2 191,2	2 177,9	2 202,3	17
959,5	974,0	987,5	1 033,5	1 009,0	1 044,3	995,4	1 010,6	18
110,4	110,4	133,2	101,3	127,7	114,4	159,1	166,9	19
51,2	56,0	57,8	60,8	59,1	59,6	60,9	60,7	20
13,1	13,1	13,1	13,0	12,9	13,1	13,0	13,0	21
0,9	1,5	17,2	1,3	1,1	1,0	14,0	4,9	22
3,2	0,1	5,2	2,9	0,5	17,6	50,0	49,7	23
21,3	18,9	19,6	2,8	33,5	2,7	—	16,3	24
1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	25
19,3	19,5	19,0	19,1	19,3	19,1	19,9	21,0	26
251,9	260,4	336,4	338,2	338,2	338,2	328,8	328,8	27
84,6	82,9	158,9	158,9	158,9	158,9	158,9	158,9	28
167,3	177,5	177,5	179,3	179,3	179,3	169,9	169,9	29
236,6	231,6	229,1	229,1	237,0	236,3	236,0	237,3	30
454,5	455,2	456,1	456,8	457,7	458,0	458,6	458,7	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	33
16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	34
8,1	8,8	9,7	10,4	11,3	11,6	12,2	12,3	35
2 012,9	2 031,6	2 142,3	2 158,9	2 169,6	2 191,2	2 177,9	2 202,3	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1960—1967

		1967					
		8/6	15/6	22/6	30/6	7/7	14/7
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	753,5	731,5	717,5	775,8	774,6	796,1
2	<i>Kulta</i>	152,1	152,1	152,1	149,8	149,8	149,8
3	<i>Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa</i>	—	—	—	—	—	—
4	<i>Ulkomaiset valutat</i>	527,8	505,8	490,5	550,8	549,6	570,4
5	<i>Ulkomaiset vekselit</i>	53,3	53,3	54,6	54,9	54,9	55,6
6	<i>Ulkomaiset obligaatiot</i>	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	858,8	878,0	923,6	892,1	895,3	832,2
	<i>Diskontatut kotimaiset vekselit</i>						
8	<i>Ulkomaan rahan määräiset ..</i>	34,7	34,7	34,7	34,7	34,7	34,7
9	<i>Markkamääräiset</i>	91,5	84,7	88,2	82,3	79,6	81,4
10	<i>Rediskontatut vekselit</i>	732,6	758,6	800,7	775,1	781,0	716,1
11	<i>Valtion vakauttamislaina</i>	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	530,5	542,7	574,3	556,6	564,2	572,8
13	<i>Kotimaiset obligaatiot</i>	334,0	344,6	380,6	362,8	371,9	380,0
14	<i>Shekkitilit</i>	4,7	6,0	2,1	4,4	4,1	3,9
15	<i>Metalliraha</i>	15,2	15,8	14,7	15,1	14,8	14,9
16	<i>Muut saatavat</i>	176,6	176,3	176,9	174,3	173,4	174,0
17	Yhteensä	2 142,8	2 152,2	2 215,4	2 224,5	2 234,1	2 201,1
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 000,4	1 007,7	1 082,3	1 062,1	1 066,0	1 043,9
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>122,2</i>	<i>123,2</i>	<i>126,1</i>	<i>99,0</i>	<i>100,5</i>	<i>92,5</i>
20	<i>Ulkomaiset valuuttatilit</i>	57,7	57,2	55,5	50,8	54,0	51,1
21	<i>Ulkomaiset markkatilit</i>	13,1	13,2	13,1	13,5	13,5	13,6
	<i>Shekkitilit</i>						
22	<i>Valtio</i>	1,6	4,6	29,7	2,3	0,9	0,3
23	<i>Postisäästöpankki</i>	4,1	26,7	0,9	5,4	3,2	1,9
24	<i>Yksityiset rahalaitokset</i>	24,1	—	6,4	6,1	8,9	5,3
25	<i>Muut</i>	1,4	1,1	1,1	1,3	1,3	1,6
26	<i>Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	20,2	20,4	19,4	19,6	18,7	18,7
27	<i>Määräarkaisemat sitoumukset</i>	325,9	332,2	331,3	379,3	379,3	379,3
28	<i>Ulkomaiset</i>	156,0	156,0	156,0	204,0	204,0	204,0
29	<i>Kotimaiset</i>	169,9	176,2	175,3	175,3	175,3	175,3
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	234,9	229,2	231,9	239,8	242,9	239,3
31	<i>Oma pääoma</i>	459,4	459,9	443,8	444,3	445,4	446,1
32	<i>Kantarahasto</i>	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	<i>Vararahasto</i>	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5
34	<i>Käyttämättömät voittovarat ..</i>	16,9	16,9	—	—	—	—
35	<i>Tulostilit</i>	13,0	13,5	14,3	14,8	15,9	16,6
36	Yhteensä	2 142,8	2 152,2	2 215,4	2 224,5	2 234,1	2 201,1

Mmk

1967								
21/7	31/7	8/8	15/8	23/8	31/8	8/9	15/9	
800,5	849,8	844,2	839,3	835,9	813,6	780,2	762,9	1
149,8	149,8	149,8	149,8	149,8	149,8	149,8	149,8	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
574,5	622,2	617,7	614,0	610,0	587,1	553,1	536,0	4
55,9	57,5	56,4	55,2	55,8	56,4	57,0	56,5	5
20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,6	6
864,1	892,3	854,0	846,4	909,2	903,1	839,4	882,4	7
34,7	45,4	45,4	45,4	45,4	45,4	45,4	45,4	8
82,1	85,3	87,7	85,8	87,8	85,1	86,1	87,1	9
747,3	761,6	720,9	715,2	776,0	772,6	707,9	749,9	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
537,3	526,1	547,7	495,9	501,3	454,3	502,2	490,5	12
394,3	323,2	344,4	298,3	302,8	259,3	308,0	296,3	13
4,0	13,4	8,7	5,6	7,4	3,6	3,2	3,2	14
14,7	14,9	14,5	14,8	14,9	15,3	15,6	16,0	15
174,3	174,6	180,1	177,2	176,2	176,1	175,4	175,0	16
2 251,9	2 268,2	2 245,9	2 181,6	2 246,4	2 171,0	2 121,8	2 135,8	17
1 031,9	1 019,8	985,9	989,8	991,8	1 000,9	992,1	995,5	18
187,1	215,3	245,2	181,5	233,3	145,1	99,6	89,2	19
52,0	51,0	52,5	54,3	50,0	49,1	51,7	52,0	20
13,4	13,4	14,1	14,0	14,0	13,8	13,6	13,6	21
52,9	4,9	109,2	55,0	99,8	23,6	4,7	0,5	22
48,1	126,5	47,8	39,1	50,6	36,9	9,1	2,2	23
0,9	—	—	—	—	1,6	0,2	1,2	24
1,3	1,0	1,0	0,8	0,7	1,6	1,6	1,4	25
18,5	18,5	20,6	18,3	18,2	18,5	18,7	18,3	26
349,3	347,4	347,4	350,0	350,0	350,0	350,0	373,2	27
204,0	204,0	204,0	204,0	204,0	204,0	204,0	204,0	28
145,3	143,4	143,4	146,0	146,0	146,0	146,0	169,2	29
236,5	237,8	218,4	210,9	220,9	223,4	227,7	224,5	30
447,1	447,9	449,0	449,4	450,4	451,6	452,4	453,4	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
17,6	18,4	19,5	19,9	20,9	22,1	22,9	23,9	35
2 251,9	2 268,2	2 245,9	2 181,6	2 246,4	2 171,0	2 121,8	2 135,8	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1960—1967

		1967					
		22/9	29/9	7/10	14/10	22/10	31/10
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	808,4	858,5	816,3	1 057,7	1 048,1	1 090,3
2	<i>Kulta</i>	149,8	149,4	149,4	196,1	196,1	196,3
3	<i>Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa</i>	—	—	—	—	—	—
4	<i>Ulkomaiset valuutat</i>	581,7	631,2	589,6	760,6	748,2	787,7
5	<i>Ulkomaiset vekselit</i>	56,3	57,3	56,7	74,3	77,1	79,7
6	<i>Ulkomaiset obligaatiot</i>	20,6	20,6	20,6	26,7	26,7	26,6
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	927,5	892,4	915,8	913,6	991,7	915,7
	<i>Diskontatut kotimaiset vekselit</i>						
8	<i>Ulkomaan rahan määräiset ..</i>	45,4	45,4	45,4	58,9	56,5	56,5
9	<i>Markkamääräiset</i>	90,0	97,6	103,0	104,1	107,7	109,2
10	<i>Rediskontatut vekselit</i>	792,1	749,4	767,4	750,6	827,5	750,0
11	<i>Valtion vakauttamislaina</i>	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	467,1	524,0	503,0	546,6	472,4	438,7
13	<i>Kotimaiset obligaatiot</i>	276,4	330,6	309,6	347,7	268,4	227,4
14	<i>Shekkitilit</i>	3,6	3,5	4,1	4,2	9,9	15,5
15	<i>Metalliraha</i>	16,0	16,2	15,9	16,7	17,4	20,3
16	<i>Muut saatavat</i>	171,1	173,7	173,4	178,0	176,7	175,5
17	Yhteensä	2 203,0	2 274,9	2 235,1	2 517,9	2 512,2	2 444,7
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 022,6	1 047,9	1 000,7	1 027,5	974,1	938,6
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>126,4</i>	<i>93,9</i>	<i>95,5</i>	<i>102,7</i>	<i>156,3</i>	<i>125,0</i>
20	<i>Ulkomaiset valuuttatilit</i>	52,5	53,6	51,4	62,3	63,2	64,5
21	<i>Ulkomaiset markkatilit</i>	13,5	13,5	13,4	13,4	13,3	13,2
	<i>Shekkitilit</i>						
22	<i>Valtio</i>	15,2	1,0	0,3	1,4	9,7	10,6
23	<i>Postisäästöpankki</i>	25,7	1,4	5,3	1,1	50,7	15,7
24	<i>Yksityiset rahalaitokset</i>	—	1,1	5,0	5,6	—	—
25	<i>Muut</i>	1,4	2,0	1,6	0,9	0,9	1,3
26	<i>Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	18,1	21,3	18,5	18,0	18,5	19,7
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	373,2	449,2	449,2	536,6	534,4	534,6
28	<i>Ulkomaiset</i>	204,0	280,0	280,0	366,4	364,0	364,1
29	<i>Kotimaiset</i>	169,2	169,2	169,2	170,2	170,4	170,5
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	226,0	228,1	233,1	391,6	386,3	384,4
31	<i>Oma pääoma</i>	454,8	455,8	456,6	459,5	461,1	462,1
32	<i>Kantarahasto</i>	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	<i>Vararahasto</i>	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5
34	<i>Käyttämättömät voittovarot ..</i>	—	—	—	—	—	—
35	<i>Tulostilit</i>	25,3	26,3	27,1	30,0	31,6	32,6
36	Yhteensä	2 203,0	2 274,9	2 235,1	2 517,9	2 512,2	2 444,7

Mmk

1967								
8/11	15/11	23/11	31/11	8/12	15/12	23/12	30/12	
1 061,6	1 021,9	992,1	985,4	968,2	927,3	863,1	798,8	1
196,3	196,3	195,7	195,7	195,7	172,1	188,8	188,8	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
759,0	716,4	691,6	682,9	671,0	655,1	575,3	512,3	4
80,9	83,8	79,4	81,4	76,1	74,7	73,6	72,5	5
25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,2	6
955,3	964,9	989,1	949,9	941,3	999,8	1 012,2	1 130,7	7
56,5	56,5	55,8	55,8	52,2	52,2	52,2	122,5	8
110,9	110,5	112,4	113,9	119,7	112,7	143,7	140,7	9
787,9	797,9	820,9	780,2	769,4	834,9	816,3	867,5	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
455,6	489,6	517,0	603,8	603,3	652,1	774,1	707,7	12
234,4	274,7	284,8	341,0	338,5	380,3	481,1	370,5	13
3,4	1,5	1,1	2,7	7,6	2,8	3,4	4,0	14
18,6	15,5	14,7	14,8	13,9	13,3	11,5	12,3	15
199,2	197,9	216,4	245,3	243,3	255,7	278,1	320,9	16
2 472,5	2 476,4	2 498,2	2 539,1	2 512,8	2 579,2	2 649,4	2 637,2	17
928,9	927,6	924,9	937,9	939,7	1 036,3	1 111,4	1 052,1	18
145,9	114,8	161,3	190,0	105,6	131,3	114,2	139,6	19
68,6	72,2	71,7	71,9	73,3	73,8	73,8	74,7	20
13,2	14,3	14,3	14,1	14,0	14,0	14,2	14,1	21
8,2	1,4	42,7	18,4	0,5	8,4	0,1	4,4	22
31,5	2,6	0,8	51,8	1,3	10,5	3,7	17,2	23
1,5	1,8	17,1	18,4	—	3,6	—	9,8	24
2,4	2,4	2,1	1,9	3,5	4,6	2,4	1,8	25
20,5	20,1	12,6	13,5	13,0	16,4	20,0	17,6	26
534,8	572,2	551,7	552,0	548,2	541,1	545,4	553,1	27
364,1	364,1	343,3	343,3	339,3	339,3	339,3	339,5	28
170,7	208,1	208,4	208,7	208,9	201,8	206,1	213,6	29
400,1	398,3	395,9	394,1	403,3	403,4	409,5	422,0	30
462,8	463,5	464,4	465,1	466,0	467,1	468,9	470,4	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
33,3	34,0	34,9	35,6	36,5	37,6	39,4	40,9	35
2 472,5	2 476,4	2 498,2	2 539,1	2 512,8	2 579,2	2 649,4	2 637,2	36

2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1964—1967

Mmk

Valuuttalaji	1964	1965	1966				1967			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kulta ¹	190	267	184	177	177	144	152	150	149	189
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	46	100	100	100	100	—	—	—	—
Vaihdeettavat valuutat	708	483	423	316	272	274	264	355	402	458
Sidotut valuutat ...	— 9	20	71	64	63	— 23	129	145	176	— 21
Yhteensä	889	816	778	657	612	495	545	650	727	626

¹ Korotettu kirjanpitoarvo 31 päivästä joulukuuta 1965 lähtien.

3. Tulostase vuosina 1962—1967

Mmk

	1962	1963	1964	1965	1966	1967
TUOTOT						
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	21,5	18,1	19,7	28,1	38,5	55,5
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	7,4	7,3	10,2	7,7	4,2	6,0
Korot obligaatioista	2,9	3,1	5,5	4,9	5,0	7,7
Provisiot	1,2	1,7	1,8	2,0	1,7	1,9
Agiot	2,5	1,9	2,0	2,1	1,7	2,5
Muut tuotot	1,5	1,6	1,7	1,8	2,1	2,1
Yhteensä	37,0	33,7	40,9	46,6	53,2	75,7
KULUT						
Korot talletuksista	2,5	—	—	—	1,8	9,1
Palkat ja palkkiot	5,2	5,6	6,3	6,8	7,3	8,4
Eläkkeet ja avustukset	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	1,0
Perhe-eläkkeet	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haarakonttorien valvojain palkkiot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,6
Korot ulkomaisista luotoista	—	—	—	—	—	4,4
Setelien valmistus	2,8	2,3	2,4	3,2	2,9	2,3
Muut kulut	1,5	2,0	1,7	1,8	2,0	2,3
Poistot	0,9	0,5	3,0	4,3	4,0	6,5
Kulut yhteensä	13,8	11,4	14,6	17,3	19,3	34,8
Pankin voitto	23,2	22,3	26,3	29,3	33,9	40,9
Yhteensä	37,0	33,7	40,9	46,6	53,2	75,7

4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1967

Prosenttia

Päivästä	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat		Käytännössä veloitettu diskonttokorko		Rediskonttokorko ¹
	Alaraja	Yläraja	3 kuukauden tavara-vekselit	3 kuukauden finanssi-vekselit	
6. II 1948	7 1/4	8 1/4	7 1/4	8 1/4	7 1/4
1. II 1949	6 3/4	7 3/4	6 3/4	7 3/4	6 3/4
1. VII 1949	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
3. XI 1950	7 3/4	8 3/4	7 3/4	8 3/4	7 3/4
16. XII 1951	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
1. XII 1954	5	7 1/2	5 3/4—6	6 1/2—7 1/2	»
19. IV 1956	6 1/2	8	6 1/2—7 1/2	7 1/4—8	6 1/2
8. XI 1956	»	»	7 1/2	8	7 1/2
1. X 1958	»	»	»	»	7 1/4
7. I 1959	»	»	7	7 1/2	»
1. III 1959	6	7 1/2	»	»	»
1. IV 1959	»	»	6 3/4	7	6 3/4
30. III 1962	7	8 1/2	»	»	8
2. IV 1962	»	»	7 3/4	8	»
28. IV 1962	6	7 1/2	6 3/4	7	7 2

¹ Rediskonttokorko oli 30. IX 1958 asti sidottu siihen korkoon, jolla ao. rahalaitos oli vekselin diskontannut. Taulukossa on tältä ajanjaksolta ilmoitettu rediskonttauksista kulloinkin käytännössä veloitettu alin korko. 1. X 1958 lukien rediskonttokorko on ollut kiinteä ja alkuperäisestä diskonttokorosta riippumaton. — Tämän peruskoron lisäksi Suomen Pankki perii rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä määrättyt rajat (ks. tekstiä).

* Eräissä tapauksissa on 1. XI 1965—31. X 1966 sovellettu alempaa, 6 %:n korkoa.

5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1964—1967

1 000 kpl

Mmk

Neljännes ja vuosi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä	Luku	Määrä
1967						
I— III	2 199	6 593,5	840	1 837,2	3 039	8 430,7
IV— VI	2 285	7 351,4	898	2 030,4	3 183	9 381,8
VII— IX	2 142	7 260,4	866	1 948,5	3 008	9 208,9
X—XII	2 724	8 092,4	1 007	2 313,3	3 731	10 405,7
Yhteensä	9 350	29 297,7	3 611	8 129,4	12 961	37 427,1
1966	8 192	26 514,1	3 171	7 206,3	11 363	33 720,4
1965	7 260	24 022,9	2 795	6 596,2	10 055	30 619,1
1964	6 304	21 015,9	2 395	5 708,3	8 699	26 724,2

6. Setelinanto vuosina 1958—1967

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekki- luotoista nostamatta	Yhteensä	
31. XII								
1958	606,4	470,5	1 076,9	650,8	180,5	8,1	839,4	237,5
1959	766,9	270,2	1 037,1	694,4	178,1	9,3	881,8	155,3
1960	753,1	419,9	1 173,0	727,4	166,8	9,8	904,0	269,0
1961	779,0	472,2	1 251,2	837,1	73,2	8,9	919,2	332,0
1962	705,4	500,0	1 205,4	774,4	112,6	4,3	891,3	314,1
1963	817,8	451,2	1 269,0	943,7	59,2	5,8	1 008,7	260,3
1964	1 049,7	500,0	1 549,7	1 002,7	186,8	5,0	1 194,5	355,2
1965	944,7	500,0	1 444,7	1 028,5	98,3	5,1	1 131,9	312,8
1966	637,2	700,0	1 337,2	1 106,2	179,6	4,9	1 290,7	46,5
1967	798,8	700,0	1 498,8	1 052,1	139,6	3,1	1 194,8	304,0
1967								
7. I	629,8	700,0	1 329,8	1 052,7	119,4	5,8	1 177,9	151,9
14.	599,1	700,0	1 299,1	1 007,9	144,2	6,0	1 158,1	141,0
23.	605,4	700,0	1 305,4	970,1	199,8	5,9	1 175,8	129,6
31.	685,2	700,0	1 385,2	968,7	161,8	5,8	1 136,3	248,9
8. II	686,5	700,0	1 386,5	944,3	106,1	4,9	1 055,3	331,2
15.	674,9	700,0	1 374,9	948,1	99,9	4,6	1 052,6	322,3
23.	702,3	700,0	1 402,3	964,5	137,8	3,2	1 105,5	296,8
28.	698,1	700,0	1 398,1	991,7	85,7	3,9	1 081,3	316,8
8. III	700,0	700,0	1 400,0	945,8	96,0	2,5	1 044,3	355,7
15.	679,0	700,0	1 379,0	950,1	84,7	3,1	1 037,9	341,1
23.	678,8	700,0	1 378,8	988,5	109,7	2,8	1 101,0	277,8
31.	672,7	700,0	1 372,7	964,9	95,7	3,0	1 063,6	309,1
8. IV	656,1	700,0	1 356,1	959,5	110,4	3,0	1 072,9	288,2
15.	672,2	700,0	1 372,2	974,0	110,4	3,8	1 088,2	284,0
22.	757,6	700,0	1 457,6	987,5	133,2	4,0	1 124,7	332,9
29.	794,1	700,0	1 494,1	1 033,5	101,3	2,9	1 137,7	356,4
8. V	782,5	700,0	1 482,5	1 009,0	127,7	3,1	1 139,8	342,7
12.	810,7	700,0	1 510,7	1 044,3	114,4	3,0	1 161,7	349,0
23.	815,8	700,0	1 515,8	995,4	159,1	3,0	1 157,5	358,3
31.	774,6	700,0	1 474,6	1 010,6	166,9	2,4	1 179,9	294,7
8. VI	753,5	700,0	1 453,5	1 000,4	122,2	2,3	1 124,9	328,6
15.	731,5	700,0	1 431,5	1 007,7	123,2	3,5	1 134,4	297,1
22.	717,5	700,0	1 417,5	1 082,3	126,1	4,9	1 213,3	204,2
30.	775,8	700,0	1 475,8	1 062,1	99,0	2,6	1 163,7	312,1

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelinanto-vara
	Ensisijainen kate	Toisijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	Shekki-luotoista nostamatta	Yhteensä	
1967								
7. VII	774,6	700,0	1 474,6	1 066,0	100,5	2,9	1 169,4	305,2
14.	796,1	700,0	1 496,1	1 043,9	92,5	3,1	1 139,5	356,6
21.	800,5	700,0	1 500,5	1 031,9	187,1	3,0	1 222,0	278,5
31.	849,8	700,0	1 549,8	1 019,8	215,3	3,8	1 238,9	310,9
8. VIII	844,2	700,0	1 544,2	985,9	245,2	3,8	1 234,9	309,3
15.	839,3	700,0	1 539,3	989,8	181,5	4,7	1 176,0	363,3
23.	835,9	700,0	1 535,9	991,8	233,3	4,9	1 230,0	305,9
31.	813,6	700,0	1 513,6	1 000,9	145,1	3,5	1 149,5	364,1
8. IX	780,2	700,0	1 480,2	992,1	99,6	3,8	1 095,5	384,7
15.	762,9	700,0	1 462,9	995,5	89,2	3,8	1 088,5	374,4
22.	808,4	700,0	1 508,4	1 022,6	126,4	3,9	1 152,9	355,5
29.	858,5	700,0	1 558,5	1 047,9	93,9	3,5	1 145,3	413,2
7. X	816,3	700,0	1 516,3	1 000,7	95,5	2,9	1 099,1	417,2
14.	1 057,7	700,0	1 757,7	1 027,5	102,7	2,9	1 133,1	624,6
23.	1 048,1	700,0	1 748,1	974,1	156,3	4,0	1 134,4	613,7
31.	1 090,3	700,0	1 790,3	938,6	125,0	4,0	1 067,6	722,7
8. XI	1 061,6	700,0	1 761,6	928,9	145,9	3,7	1 078,5	683,1
15.	1 021,9	700,0	1 721,9	927,6	114,8	5,5	1 047,9	674,0
23.	992,1	700,0	1 692,1	924,9	161,3	5,9	1 092,1	600,0
30.	985,4	700,0	1 685,4	937,9	190,0	4,3	1 132,2	553,2
8. XII	968,2	700,0	1 668,2	989,7	105,6	3,7	1 099,0	569,2
15.	927,3	700,0	1 627,3	1 036,3	131,3	4,3	1 171,9	455,4
23.	863,1	700,0	1 563,1	1 111,4	114,2	4,6	1 230,2	332,9
30.	798,8	700,0	1 498,8	1 052,1	139,6	3,1	1 194,8	304,0
Keskim.	801,0	700,0	1 501,0	998,0	131,8	3,8	1 133,6	367,4
Vaihtelu	491,2	0,0	491,2	186,5	160,5	3,7	201,0	593,1

¹ Toisijaisen setelinkatteen yläraja oli 580 miljoonaa markkaa vuosina 1957—1959, 500 miljoonaa markkaa vuoden 1960 alusta marraskuun 23 päivään 1966 ja siitä lukien 700 miljoonaa markkaa.

7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1962—1967 lopussa

Mmk

Rahalaji	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Setelit						
Uudet						
100 mk	—	474,2	537,7	591,9	656,7	613,3
50 »	—	239,5	240,4	238,4	248,5	237,5
10 »	—	145,3	148,9	153,1	162,0	164,0
5 »	—	29,4	30,8	31,5	33,4	34,5
1 »	—	27,1	23,7	13,6	5,6	2,8
Yhteensä	—	915,5	981,5	1 028,5	1 106,2	1 052,1
Vanhat						
10 000 vmk	362,4	14,3	10,5	9,6	9,1	1,9
5 000 »	226,9	5,4	3,6	2,9	2,5	2,2
1 000 »	134,4	3,6	2,9	2,6	2,5	2,4
500 »	26,5	1,2	0,9	0,9	0,9	0,8
100 »	23,0	2,5	2,1	2,0	2,0	2,0
50, 20, 10, 5 »	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Yhteensä	774,4	28,2	21,2	19,2	18,2	10,5
Kaikkiaan	774,4	943,7	1 002,7	1 047,7	1 124,4	1 062,6
Metallirahat						
Uudet						
10 mk	—	—	—	—	—	9,8
1 mk	—	—	9,5	24,4	34,0	39,3
50 p	—	8,0	8,6	8,4	8,8	9,5
20 »	—	7,0	8,4	8,8	9,5	9,8
10 »	—	3,5	4,0	4,2	4,6	4,9
5 »	—	2,2	3,0	3,3	3,8	4,1
1 »	—	1,3	1,9	2,4	2,8	3,5
Yhteensä	—	22,0	35,4	51,5	63,5	80,9
Vanhat						
1 000 vmk	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7
500 »	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9
200 »	5,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5
100 »	3,8	1,1	0,9	0,8	0,8	0,8
50 »	7,7	1,7	1,4	1,4	1,3	1,3
20 »	7,7	2,1	1,8	1,6	1,6	1,5
10 »	4,8	1,8	1,5	1,5	1,4	1,4
5 »	3,9	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8
1 »	4,1	3,0	2,8	2,6	2,6	2,5
50, 25, 10, 5, 1 vp	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	43,2	18,6	17,0	16,4	16,1	15,9
Kaikkiaan	43,2	40,6	52,4	67,9	79,6	96,8

8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1965—1967

Mmk

Setellilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1965	1966	1967	1965	1966	1967
Setelit						
Uudet 100 mk	341,0	630,0	300,0	210,0	445,0	420,0
50 »	155,0	215,0	315,0	167,5	317,4	272,6
10 »	298,0	243,0	299,0	201,0	272,5	269,5
5 »	83,0	82,0	56,0	57,0	68,1	74,2
1 »	73,3	10,9	—	61,7	18,4	11,1
Yhteensä	950,3	1 180,9	970,0	697,2	1 121,4	1 047,4
milj. kpl	126,2	62,2	50,4	98,7	70,0	62,5
Vanhat Yhteensä	—	—	—	2,1	1,0	7,7
milj. kpl	—	—	—	0,2	0,0	0,1
Kaikkiaan	950,3	1 180,9	970,0	699,3	1 122,4	1 055,1
milj. kpl	126,2	62,2	50,4	98,9	70,0	62,6

9. Setelit ja metallirahat vuonna 1967

Mmk

Bahalaji	Vastuu- summa 31. XII 1966	Valmis- tettu 1967	Hävitetty 1967	Vastuu- summa 30. XII 1967	Suomen Pankissa 30. XII 1967	Liikkeessä 30. XII 1967
Setelit						
Uudet 100 mk	1 306,2	300,0	420,0	1 186,2	572,9	613,3
50 »	394,6	315,0	272,6	437,0	199,5	237,5
10 »	288,1	299,0	269,5	317,6	153,6	164,0
5 »	83,1	56,0	74,2	64,9	30,4	34,5
1 »	35,9	—	11,1	24,8	22,0	2,8
Yhteensä	2 107,9	970,0	1 047,4	2 030,5	978,4	1 052,1
milj. kpl	102,3	50,4	62,5	90,2	53,2	37,0
Vanhat Yhteensä	18,2	—	7,7	10,5	—	10,5
milj. kpl	11,6	—	0,1	11,5	—	11,5
Kaikkiaan	2 126,1	970,0	1 055,1	2 041,0	978,4	1 062,6
milj. kpl	113,9	50,4	62,6	101,7	53,2	48,5
Metallirahat						
Uudet 10 mk	—	10,0	—	10,0	0,2	9,8
1 mk	40,3	6,2	—	46,5	7,2	39,3
50 p	11,6	0,2	—	11,8	2,3	9,5
20 »	10,8	0,4	0,1	11,1	1,3	9,8
10 »	5,3	0,1	—	5,4	0,5	4,9
5 »	4,1	0,6	—	4,7	0,6	4,1
1 »	3,0	0,6	—	3,6	0,1	3,5
Yhteensä	75,1	18,1	0,1	93,1	12,2	80,9
Vanhat						
1 000—100 vmk	7,0	—	—	7,0	0,1	6,9
50 vmk—1 vp	9,2	—	0,2	9,0	0,0	9,0
Yhteensä	16,2	—	0,2	16,0	0,1	15,9
Kaikkiaan	91,3	18,1	0,3	109,1	12,3	96,8

10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit¹ vuonna 1967

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
Parikurssi								
—11. X	3,20	2,96	8,96	61,86	44,80	46,33	80,00	88,40
12. X—	4,20	3,885	10,08 ^a	81,19	58,80	56,00	105,00	116,02
Myyntikurssi								
2. I	3,224	2,976	8,995	62,30	45,10	46,70	81,09	89,18
3.	3,224	2,976	8,995	62,30	45,10	46,70	81,09	89,18
9.	3,224	2,976	8,995	62,30	45,10	46,70	81,03	89,25
10.	3,224	2,986	8,995	62,30	45,10	46,66	81,03	89,32
13.	3,224	2,986	8,995	62,36	45,10	46,66	81,03	89,25
16.	3,224	2,986	8,995	62,36	45,10	46,66	81,03	89,18
17.	3,224	2,986	9,000	62,36	45,10	46,66	81,03	89,18
18.	3,224	2,988	9,000	62,36	45,10	46,66	81,09	89,25
25.	3,224	2,990	9,000	62,36	45,06	46,66	81,09	89,25
26.	3,224	2,992	8,995	62,36	45,06	46,62	81,09	89,25
27.	3,224	2,992	9,000	62,41	45,06	46,62	81,09	89,25
30.	3,224	2,992	9,005	62,41	45,06	46,62	81,09	89,25
31.	3,224	2,990	9,010	62,41	45,06	46,62	81,15	89,32
2. II	3,224	2,990	9,015	62,41	45,10	46,62	81,15	89,32
6.	3,224	2,986	9,015	62,41	45,10	46,62	81,15	89,32
7.	3,224	2,984	9,010	62,41	45,10	46,62	81,15	89,32
14.	3,224	2,984	9,010	62,41	45,10	46,58	81,15	89,32
20.	3,224	2,984	9,010	62,46	45,10	46,58	81,15	89,32
21.	3,224	2,984	9,005	62,46	45,10	46,54	81,15	89,32
23.	3,224	2,984	9,000	62,46	45,10	46,54	81,15	89,32
27.	3,224	2,980	9,005	62,41	45,10	46,54	81,15	89,32
28.	3,224	2,980	9,005	62,41	45,10	46,58	81,15	89,32
1. III	3,224	2,980	9,010	62,41	45,10	46,58	81,15	89,32
7.	3,224	2,980	9,010	62,41	45,10	46,58	81,15	89,32
9.	3,224	2,980	9,010	62,41	45,10	46,62	81,15	89,32
10.	3,224	2,980	9,010	62,41	45,10	46,62	81,15	89,25
13.	3,224	2,980	9,020	62,41	45,10	46,66	81,15	89,25
14.	3,224	2,980	9,015	62,46	45,10	46,66	81,15	89,25
15.	3,224	2,980	9,015	62,46	45,10	46,66	81,15	89,25
28.	3,224	2,982	9,020	62,46	45,10	46,66	81,15	89,25
29.	3,224	2,982	9,025	62,51	45,10	46,72	81,15	89,25
30.	3,224	2,980	9,020	62,51	45,10	46,72	81,15	89,25
3. IV	3,224	2,980	9,020	62,51	45,10	46,67	81,15	89,25
5.	3,224	2,980	9,025	62,51	45,10	46,67	81,15	89,25
11.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,10	46,67	81,15	89,25
12.	3,224	2,980	9,030	62,61	45,10	46,67	81,15	89,25
18.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,10	46,67	81,15	89,25

¹ Kurssit niinä päivinä, joita jokin kurssi on muuttunut.^a 12. X—17. XI 1967 pari-kurssi 11,76.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
6,40	73,18	64,82	0,5120	12,31	11,13	7,44	5,33	Parikurssi
8,40	(96,05)	85,07	0,6720	16,15	14,61	7,37	6,00	—11. X 12. X—
								Myyntikurssi
6,445	74,50	65,20	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	2. I
6,440	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	3.
6,440	74,44	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	9.
6,440	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	10.
6,440	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	13.
6,440	74,44	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	16.
6,440	74,44	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	17.
6,450	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	18.
6,455	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	25.
6,455	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	26.
6,460	74,50	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	27.
6,465	74,44	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	30.
6,475	74,38	65,15	0,5160	12,47	11,23	7,50	5,40	31.
6,480	74,38	65,15	0,5160	12,47	11,24	7,50	5,40	2. II
6,480	74,38	65,20	0,5160	12,47	11,24	7,50	5,40	6.
6,480	74,38	65,25	0,5156	12,47	11,24	7,50	5,40	7.
6,480	74,38	65,20	0,5156	12,47	11,24	7,50	5,40	14.
6,480	74,32	65,20	0,5156	12,47	11,24	7,50	5,40	20.
6,480	74,38	65,20	0,5156	12,47	11,23	7,50	5,40	21.
6,480	74,38	65,20	0,5156	12,47	11,23	7,50	5,40	23.
6,480	74,38	65,20	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	27.
6,480	74,38	65,20	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	28.
6,480	74,38	65,15	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	1. III
6,485	74,38	65,15	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	7.
6,490	74,38	65,15	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	9.
6,490	74,38	65,15	0,5156	12,48	11,23	7,50	5,40	10.
6,490	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,24	7,50	5,40	13.
6,490	74,50	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	14.
6,485	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,24	7,50	5,39	15.
6,485	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	28.
6,490	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	29.
6,490	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	30.
6,485	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	3. IV
6,485	74,44	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	5.
6,485	74,57	65,15	0,5160	12,48	11,25	7,50	5,39	11.
6,490	74,57	65,25	0,5160	12,48	11,26	7,50	5,39	12.
6,490	74,57	65,20	0,5160	12,48	11,26	7,50	5,39	18.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1967

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
19. IV	3,224	2,980	9,030	62,56	45,14	46,71	81,21	89,25
21.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,14	46,71	81,21	89,25
24.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,14	46,67	81,21	89,25
25.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,14	46,67	81,21	89,32
27.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,14	46,67	81,21	89,39
2. V	3,224	2,980	9,025	62,56	45,14	46,67	81,15	89,39
5.	3,224	2,980	9,025	62,51	45,14	46,67	81,15	89,39
8.	3,224	2,980	9,025	62,51	45,14	46,67	81,15	89,39
9.	3,224	2,980	9,020	62,46	45,10	46,63	81,09	89,39
10.	3,224	2,980	9,020	62,46	45,10	46,63	81,09	89,39
11.	3,224	2,980	9,025	62,56	45,10	46,63	81,09	89,39
12.	3,224	2,980	9,020	62,56	45,10	46,63	81,09	89,39
16.	3,224	2,980	9,015	62,56	45,10	46,59	81,09	89,39
18.	3,224	2,978	9,015	62,56	45,10	46,59	81,09	89,46
19.	3,224	2,978	9,010	62,61	45,10	46,59	81,09	89,46
22.	3,224	2,978	9,015	62,61	45,10	46,59	81,09	89,53
23.	3,224	2,978	9,015	62,61	45,10	46,59	81,09	89,53
24.	3,224	2,980	9,015	62,61	45,10	46,59	81,03	89,46
25.	3,224	2,980	9,015	62,61	45,14	46,59	81,03	89,46
26.	3,224	2,980	9,015	62,61	45,14	46,59	81,09	89,53
31.	3,224	2,980	9,015	62,61	45,14	46,59	81,00	89,53
1. VI	3,224	2,982	9,010	62,61	45,14	46,59	81,00	89,53
5.	3,224	2,982	9,000	62,61	45,14	46,59	81,06	89,53
7.	3,224	2,982	9,000	62,66	45,14	46,55	81,06	89,53
8.	3,224	2,982	9,005	62,66	45,14	46,55	81,00	89,46
9.	3,224	2,982	9,005	62,61	45,14	46,55	81,00	89,46
12.	3,224	2,984	9,005	62,66	65,14	46,59	81,00	89,46
13.	3,224	2,984	9,000	62,66	45,14	46,59	81,00	89,46
14.	3,224	2,984	9,005	62,66	45,14	46,59	81,00	89,53
19.	3,224	2,984	9,005	62,61	45,14	46,59	81,06	89,53
22.	3,224	2,984	9,000	62,61	45,14	46,59	81,06	89,53
26.	3,224	2,986	8,995	62,61	45,14	46,59	81,06	89,53
27.	3,224	2,988	8,995	62,61	45,14	46,55	81,06	89,53
29.	3,224	2,988	9,000	62,61	45,14	46,55	81,06	89,53
30.	3,224	2,988	8,995	62,50	45,14	46,55	80,90	89,53
3. VII	3,224	2,988	8,995	62,50	45,14	46,55	80,84	89,53
4.	3,224	2,988	8,990	62,50	45,10	46,55	80,76	89,53
6.	3,224	2,986	8,990	62,50	45,10	46,55	80,65	89,46
7.	3,224	2,986	8,990	62,57	45,10	46,55	80,65	89,53
11.	3,224	2,988	8,990	62,62	45,10	46,50	80,59	89,45
13.	3,224	2,988	8,990	62,62	45,10	46,50	80,53	89,45

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šilinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
6,490	74,57	65,20	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	19. IV
6,490	74,57	65,20	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	21.
6,490	74,63	65,25	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	24.
6,490	74,69	65,35	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	25.
6,495	74,69	65,35	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	27.
6,495	74,69	65,35	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	2. V
6,495	74,69	65,35	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	5.
6,495	74,69	65,50	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,39	8.
6,495	74,69	65,50	0,5160	12,48	11,26	7,50	5,37	9.
6,495	74,69	65,58	0,5160	12,48	11,26	7,50	5,37	10.
6,495	74,75	65,58	0,5165	12,48	11,26	7,50	5,37	11.
6,495	74,75	65,53	0,5165	12,48	11,25	7,50	5,37	12.
6,495	74,75	65,48	0,5165	12,48	11,25	7,50	5,37	16.
6,495	74,75	65,48	0,5165	12,48	11,24	7,50	5,37	18.
6,495	74,75	65,57	0,5165	12,48	11,24	7,50	5,37	19.
6,495	74,75	65,57	0,5165	12,48	11,24	7,50	5,38	22.
6,495	74,75	65,64	0,5165	12,48	11,24	7,50	5,38	23.
6,495	74,75	65,64	0,5160	12,48	11,24	7,50	5,38	24.
6,495	74,75	65,64	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	25.
6,495	74,75	65,64	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	26.
6,495	74,75	65,64	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	31.
6,495	74,75	65,64	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	1. VI
6,495	74,75	65,73	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	5.
6,495	74,69	65,73	0,5160	12,49	11,24	7,50	5,38	7.
6,495	74,63	65,63	0,5160	12,48	11,23	7,50	5,38	8.
6,495	74,63	65,63	0,5160	12,48	11,23	7,50	5,38	9.
6,495	74,70	65,63	0,5160	12,48	11,23	7,50	5,38	12.
6,495	74,70	65,68	0,5160	12,48	11,23	7,50	5,38	13.
6,495	74,70	65,68	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,38	14.
6,495	74,76	65,68	0,5165	12,49	11,23	7,50	5,38	19.
6,495	74,76	65,68	0,5165	12,49	11,23	7,50	5,38	22.
6,495	74,70	65,74	0,5165	12,49	11,23	7,50	5,38	26.
6,495	74,70	65,74	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,38	27.
6,495	74,70	65,74	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,38	29.
6,495	74,70	65,74	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,38	30.
6,495	74,70	65,74	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,38	3. VII
6,495	74,64	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	4.
6,495	74,56	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	6.
6,495	74,56	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	7.
6,495	74,56	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	11.
6,495	74,56	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	13.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1967

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
14. VII	3,224	2,988	8,990	62,62	45,10	46,50	80,47	89,45
19.	3,224	2,988	8,990	62,68	45,10	46,50	80,70	89,57
20.	3,224	2,988	8,985	62,68	45,10	46,50	80,70	89,50
21.	3,224	2,990	8,985	62,63	45,10	46,50	80,70	89,60
24.	3,224	2,992	8,985	62,58	45,10	46,50	80,70	89,60
26.	3,224	2,997	8,985	62,58	45,10	46,45	80,70	89,68
28.	3,224	2,999	8,985	62,58	45,10	46,45	80,60	89,68
1. VIII	3,224	2,999	8,985	62,63	45,10	46,45	80,60	89,56
2.	3,224	2,997	8,985	62,63	45,10	46,45	80,60	89,56
3.	3,224	2,997	8,985	62,63	45,10	46,45	80,60	89,63
7.	3,224	2,997	8,980	62,63	45,10	46,45	80,60	89,63
9.	3,224	2,997	8,980	62,53	45,10	46,45	80,60	89,63
11.	3,224	2,997	8,980	62,53	45,10	46,45	80,60	89,70
16.	3,224	2,999	8,985	62,53	45,10	46,45	80,60	89,70
17.	3,224	2,999	8,985	62,58	45,10	46,45	80,60	89,70
18.	3,224	2,999	8,985	62,63	45,10	46,45	80,60	89,70
22.	3,224	3,001	8,985	62,63	45,10	46,45	80,67	89,70
23.	3,224	3,001	8,980	62,58	45,10	46,45	80,67	89,70
28.	3,224	2,999	8,980	62,53	45,10	46,45	80,67	89,70
29.	3,224	2,997	8,980	62,48	45,10	46,45	80,61	89,70
30.	3,224	2,997	8,985	62,48	45,10	46,45	80,61	89,70
31.	3,224	2,997	8,985	62,48	45,10	46,49	80,61	89,70
4. IX	3,224	2,995	8,985	62,48	45,10	46,49	80,67	89,70
5.	3,224	2,995	8,985	62,53	45,10	46,49	80,67	89,70
7.	3,224	2,995	8,980	62,53	45,10	46,49	80,61	89,70
11.	3,224	2,995	8,980	62,53	45,10	46,49	80,61	89,70
12.	3,224	2,997	8,975	62,53	45,10	46,49	80,55	89,70
14.	3,224	2,999	8,975	62,53	45,10	46,49	80,55	89,63
15.	3,224	2,999	8,975	62,58	45,10	46,49	80,55	89,63
18.	3,224	2,999	8,975	62,58	45,10	46,53	80,61	89,63
19.	3,224	2,999	8,975	62,58	45,10	46,53	80,61	89,63
20.	3,224	2,999	8,975	62,58	45,10	46,53	80,61	89,56
21.	3,224	2,999	8,975	62,53	45,10	46,49	80,61	89,56
22.	3,224	2,999	8,975	62,53	45,10	46,49	80,61	89,63
25.	3,224	3,001	8,975	62,48	45,10	46,49	80,61	89,63
28.	3,224	3,003	8,975	62,48	45,10	46,49	80,54	89,63
29.	3,224	3,003	8,975	62,43	45,10	46,53	80,54	89,63
3. X	3,224	3,003	8,980	62,43	45,10	46,53	80,54	89,70
4.	3,224	3,000	8,975	62,43	45,10	46,53	80,54	89,70
10.	3,224	3,001	8,975	62,43	45,10	46,53	80,54	89,70
11.	3,224	3,004	8,975	62,43	45,10	46,53	80,54	89,70

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portu- gallin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	Päivä
6,495	74,56	65,74	0,5165	12,49	11,21	7,50	5,38	14. VII
6,495	74,64	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	19.
6,495	74,64	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	20.
6,495	74,70	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	21.
6,495	74,70	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	24.
6,495	74,64	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	26.
6,495	74,64	65,80	0,5169	12,50	11,21	7,50	5,38	28.
6,495	74,51	65,80	0,5169	12,50	11,20	7,50	5,38	1. VIII
6,495	74,45	65,80	0,5169	12,50	11,20	7,50	5,38	2.
6,495	74,45	65,80	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	3.
6,495	74,45	65,80	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	7.
6,495	74,45	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	9.
6,495	74,39	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	11.
6,495	74,39	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	16.
6,495	74,39	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	17.
6,495	74,39	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	18.
6,495	74,39	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	22.
6,495	74,33	65,75	0,5173	12,50	11,20	7,50	5,38	23.
6,495	74,33	65,75	0,5178	12,50	11,20	7,50	5,38	28.
6,495	74,27	65,75	0,5178	12,50	11,20	7,50	5,38	29.
6,495	74,27	65,75	0,5178	12,50	11,20	7,50	5,38	30.
6,495	74,27	65,75	0,5178	12,49	11,20	7,50	5,40	31.
6,495	74,33	65,75	0,5178	12,49	11,20	7,50	5,40	4. IX
6,495	74,33	65,75	0,5178	12,49	11,20	7,50	5,40	5.
6,495	74,33	65,75	0,5178	12,49	11,20	7,50	5,40	7.
6,495	74,27	65,75	0,5178	12,49	11,20	7,50	5,40	11.
6,495	74,21	65,70	0,5178	12,49	11,19	7,50	5,40	12.
6,495	74,27	65,70	0,5178	12,49	11,19	7,50	5,40	14.
6,495	74,27	65,70	0,5178	12,49	11,19	7,50	5,40	15.
6,495	74,27	65,70	0,5178	12,50	11,19	7,50	5,40	18.
6,495	74,27	65,75	0,5173	12,50	11,19	7,50	5,40	19.
6,495	74,33	65,75	0,5173	12,50	11,19	7,50	5,40	20.
6,495	74,33	65,75	0,5173	12,50	11,19	7,50	5,40	21.
6,495	74,33	65,75	0,5173	12,50	11,19	7,50	5,40	22.
6,495	74,26	65,75	0,5173	12,50	11,19	7,50	5,40	25.
6,495	74,21	65,75	0,5173	12,49	11,19	7,50	5,40	28.
6,495	74,21	65,75	0,5177	12,49	11,19	7,50	5,40	29.
6,495	74,21	65,75	0,5177	12,49	11,19	7,50	5,40	3. X
6,495	74,21	65,75	0,5177	12,49	11,19	7,50	5,40	4.
6,495	74,27	65,75	0,5177	12,49	11,19	7,50	5,40	10.
6,495	74,27	65,75	0,5177	12,49	11,19	7,50	5,40	11.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1967

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
12. X	4,1865	3,901	11,654	81,07	58,56	60,42	104,60	116,50
13.	4,1865	3,901	11,649	81,07	58,56	60,42	104,60	116,50
16.	4,1865	3,903	11,649	81,02	58,56	60,38	104,60	116,43
18.	4,1865	3,903	11,654	80,97	58,56	60,38	104,60	116,43
19.	4,1865	3,903	11,649	80,92	58,52	60,34	104,54	116,43
20.	4,1865	3,903	11,649	80,92	58,52	60,34	104,54	116,43
25.	4,1865	3,903	11,654	80,92	58,52	60,26	104,54	116,43
26.	4,1865	3,903	11,649	80,92	58,52	60,32	104,60	116,43
27.	4,1865	3,903	11,649	80,97	58,52	60,32	104,60	116,43
30.	4,1865	3,903	11,649	80,97	58,52	60,28	104,60	116,43
31.	4,1865	3,903	11,649	80,90	58,52	60,28	104,54	116,36
1. XI	4,1865	3,901	11,649	80,90	58,52	60,28	104,54	116,43
2.	4,1865	3,899	11,649	80,90	58,52	60,28	104,54	116,43
6.	4,1865	3,897	11,649	80,90	58,52	60,28	104,63	116,43
7.	4,1865	3,897	11,649	80,90	58,52	60,28	105,00	116,43
7.	4,1865	3,897	11,649	80,90	58,52	60,28	105,20	116,43
8.	4,1865	3,897	11,649	80,90	58,52	60,28	105,10	116,43
10.	4,1865	3,899	11,649	80,95	58,52	60,32	105,16	116,43
13.	4,1865	3,899	11,649	80,95	58,52	60,32	105,00	116,43
14.	4,1865	3,902	11,649	81,00	58,52	60,32	105,00	116,43
15.	4,1865	3,902	11,649	81,00	58,52	60,36	105,06	116,43
16.	4,1865	3,902	11,655	81,00	58,52	60,36	105,06	116,43
17.	4,1865	3,902	11,649	80,95	58,52	60,36	105,20	116,43
18.	—	—	—	—	—	—	—	—
20.	4,2000	—	—	81,16	58,72	—	105,54	116,76
21.	4,2000	3,9152	10,163	81,16	58,72	56,20	105,35	116,76
22.	4,2000	3,9120	10,163	81,16	58,76	56,20	105,29	116,76
23.	4,2000	3,9060	10,1580	81,16	58,76	56,15	105,43	116,76
24.	4,2000	3,9040	10,1640	81,16	58,80	56,19	105,53	116,83
27.	4,2000	3,8940	10,1590	81,16	58,80	56,19	105,53	116,83
28.	4,2000	3,8980	10,1640	81,16	58,80	56,25	105,42	116,74
29.	4,2020	3,8980	10,1690	81,21	58,84	56,29	105,42	116,81
30.	4,2020	3,8940	10,1690	81,21	58,84	56,29	105,48	116,88
1. XII	4,2020	3,8920	10,1690	81,21	58,84	56,29	105,55	116,88
4.	4,2020	3,8900	10,1690	81,21	58,84	56,29	105,55	116,88
4.	4,2020	3,8900	10,1500	81,21	58,84	56,29	105,55	116,88
5.	4,2040	3,8980	10,1350	81,21	58,84	56,29	105,61	116,95
7.	4,2040	3,8960	10,1300	81,21	58,84	56,33	105,55	116,95
8.	4,2040	3,8960	10,1220	81,21	58,84	56,33	105,55	116,95
9.	4,2040	3,8960	10,1170	81,21	58,84	56,33	105,55	116,95
11.	4,2040	3,8940	10,1050	81,21	58,84	56,33	105,55	116,88
12.	4,2040	3,8920	10,1050	81,21	58,88	56,33	105,55	116,88

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8,434	96,44	85,38	0,6723	16,22	14,53	9,74	7,01	12. X
8,434	96,44	85,38	0,6723	16,22	14,53	9,74	7,01	13.
8,434	96,44	85,38	0,6723	16,21	14,52	9,74	7,01	16.
8,434	96,44	85,38	0,6723	16,21	14,52	9,74	7,01	18.
8,434	96,38	85,38	0,6723	16,20	14,52	9,74	7,00	19.
8,434	96,38	85,33	0,6723	16,19	14,52	9,74	7,00	20.
8,434	96,52	85,41	0,6728	16,20	14,53	9,74	7,00	25.
8,434	96,52	85,41	0,6728	16,20	14,52	9,74	7,00	26.
8,434	96,64	85,41	0,6728	16,20	14,52	9,74	7,00	27.
8,434	96,58	85,41	0,6728	16,20	14,52	9,74	7,00	30.
8,434	96,58	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	31.
8,434	96,63	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	1. XI
8,434	96,75	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	2.
8,434	96,81	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	6.
8,434	96,81	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	7.
8,434	96,81	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	7.
8,434	96,87	85,41	0,6728	16,19	14,52	9,74	7,00	8.
8,434	96,97	85,46	0,6733	16,18	14,52	9,74	7,00	10.
8,434	96,91	85,46	0,6733	16,18	14,52	9,74	7,00	13.
8,434	96,91	85,46	0,6733	16,18	14,52	9,74	7,00	14.
8,434	96,91	85,46	0,6733	16,19	14,52	9,74	7,00	15.
8,434	96,91	85,46	0,6733	16,19	14,52	9,74	7,00	16.
8,434	96,97	85,46	0,6733	16,20	14,52	9,74	7,00	17.
—	—	—	—	—	—	—	—	18.
8,4630	97,33	85,70	0,6750	16,26	—	—	—	20.
8,4630	97,33	85,70	0,6750	16,26	—	—	6,05	21.
8,4625	97,23	85,55	0,6737	16,26	14,62	—	6,05	22.
8,4630	97,33	85,70	0,6737	16,25	14,62	—	6,05	23.
8,4630	97,33	85,70	0,6741	16,26	14,62	—	6,05	24.
8,4630	97,33	85,70	0,6741	16,26	14,62	—	6,05	27.
8,4580	97,27	85,70	0,6731	16,26	14,68	—	6,05	28.
8,4680	97,37	85,70	0,6735	16,27	14,69	—	6,05	29.
8,4680	97,37	85,65	0,6735	16,26	14,68	—	6,05	30.
8,4680	97,37	85,75	0,6735	16,26	14,68	7,38	6,05	1. XII
8,4680	97,37	85,70	0,6735	16,26	14,68	7,38	6,05	4.
8,4680	97,37	85,70	0,6735	16,26	14,68	7,38	6,05	4.
8,4680	97,37	85,70	0,6735	16,26	14,68	7,38	6,05	5.
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,27	14,68	7,38	6,05	7.
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,27	14,68	7,38	6,05	8.
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,27	14,68	7,38	6,05	9.
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,27	14,68	7,38	6,05	11.
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,28	14,69	7,38	6,05	12.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1967

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
13. XII	4,2040	3,8920	10,1050	81,21	58,88	56,37	105,63	116,88
15.	4,2040	3,8920	10,0950	81,34	58,88	56,37	105,63	116,88
19.	4,2040	3,8920	10,0950	81,34	58,88	56,37	105,51	116,88
20.	4,2040	3,8920	10,1100	81,40	58,88	56,41	105,51	116,88
21.	4,2040	3,8950	10,1100	81,40	58,88	56,41	105,51	116,95
28.	4,2040	3,8900	10,1150	81,45	58,88	56,41	105,40	116,95
29.	4,2060	3,8930	10,1250	81,55	58,88	56,41	105,25	116,95
30.	4,2060	3,8930	10,1250	81,55	58,88	56,41	105,25	116,95

Clearingdollari noteerattiin kurssiin 3,21 mk, 12. X alkaen 4,212 mk. Dollariin perustuivat clearingsopimukset Unkarl. Kiinan, Neuvostoliiton ja Romanian sopimukset perustuivat ruplaan (Kiinan sopimus 1. VII alkaen)

11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kuukautena vuosina

Kuu- kausi	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
1966								
I	3,224	3,000	9,042	62,38	45,14	46,83	80,44	89,26
II	3,224	2,998	9,041	62,40	45,14	46,81	80,36	89,08
III	3,224	2,996	9,017	62,56	45,11	46,76	80,41	89,14
IV	3,224	2,994	9,009	62,53	45,10	46,72	80,34	88,88
V	3,224	2,994	9,005	62,59	45,08	46,65	80,30	88,85
VI	3,224	2,995	8,997	62,55	45,06	46,63	80,49	89,14
VII	3,224	2,999	8,993	62,43	45,06	46,62	80,79	89,43
VIII	3,224	3,000	8,993	62,46	45,09	46,57	80,83	89,32
IX	3,224	2,997	8,995	62,41	45,10	46,64	80,85	89,11
X	3,224	2,989	9,002	62,37	45,12	46,72	81,00	89,10
XI	3,224	2,980	9,000	62,37	45,14	46,68	81,11	89,14
XII	3,224	2,977	8,998	62,37	45,13	46,72	81,18	89,15
1967								
I	3,224	2,985	8,998	62,35	45,09	46,66	81,07	89,24
II	3,224	2,985	9,009	62,42	45,10	46,59	81,15	89,32
III	3,224	2,980	9,014	62,44	45,10	46,64	81,15	89,27
IV	3,224	2,980	9,026	62,55	45,12	46,68	81,17	89,27
V	3,224	2,980	9,018	62,57	45,12	46,61	81,09	89,45
VI	3,224	2,984	9,002	62,62	45,14	46,58	81,03	89,52
VII	3,224	2,990	8,988	62,59	45,10	46,50	80,64	89,54
VIII	3,224	2,998	8,982	62,57	45,10	46,45	80,62	89,67
IX	3,224	2,998	8,978	62,52	45,10	46,50	80,60	89,65
X	3,8533	3,591	10,724	74,55	53,88	55,56	96,26	107,18
XI	4,1923	3,9007	11,0680	81,03	58,63	58,71	105,15	116,58
XII	4,2039	3,8933	10,1181	81,31	58,87	56,36	105,53	116,91

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkii	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
8,4680	97,43	85,70	0,6735	16,29	14,70	7,38	6,05	13. XII
8,4680	97,43	85,80	0,6735	16,29	14,71	7,38	6,05	15.
8,4680	97,43	85,80	0,6735	16,29	14,71	7,38	6,05	19.
8,4680	97,43	85,80	0,6735	16,29	14,71	7,38	6,05	20.
8,4630	97,27	85,75	0,6735	16,29	14,78	7,38	6,05	21.
8,4630	97,27	85,70	0,6735	16,29	14,78	7,38	6,05	28.
8,4700	97,27	85,70	0,6740	16,29	14,78	7,38	6,05	29.
8,4700	97,33	85,70	0,6740	16,29	14,78	7,38	6,05	30.

seuraavien maiden kanssa: Bulgaria, Kolumbia, Puola, Saksan demokraattinen tasavalta, Tšekkoslovakia ja markkaan) kurssin ollessa 3,5667 mk ruplalta, 12. X alkaen 4,6799 mk.

1966—1967

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkii	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko-slovakian kruunua	Kuu- kausi
									1966
6,487	74,56	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	—	I
6,489	74,46	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	—	II
6,484	74,36	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	III
6,469	74,50	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	IV
6,480	74,73	65,80	0,5164	12,48	11,23	7,50	5,42	—	V
6,478	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	—	VI
6,484	74,73	65,80	0,5169	12,50	11,22	7,50	5,42	—	VII
6,493	74,58	65,78	0,5173	12,50	11,22	7,50	5,42	—	VIII
6,465	74,52	65,57	0,5174	12,50	11,21	7,50	5,40	—	IX
6,450	74,41	65,30	0,5161	12,49	11,23	7,50	5,40	—	X
6,455	74,60	65,28	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	—	XI
6,448	74,60	65,17	0,5163	12,47	11,22	7,50	5,40	—	XII
									1967
6,448	74,49	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	—	I
6,480	74,38	65,20	0,5157	12,47	11,24	7,50	5,40	—	II
6,486	74,42	65,15	0,5158	12,48	11,24	7,50	5,39	—	III
6,489	74,55	65,22	0,5162	12,48	11,26	7,50	5,39	—	IV
6,495	74,73	65,54	0,5163	12,48	11,25	7,50	5,38	—	V
6,495	74,71	65,69	0,5162	12,49	11,23	7,50	5,38	—	VI
6,495	74,62	65,77	0,5167	12,49	11,21	7,50	5,38	—	VII
6,495	74,39	65,76	0,5174	12,50	11,20	7,50	5,38	—	VIII
6,495	74,28	65,74	0,5176	12,49	11,19	7,50	5,40	—	IX
7,763	88,77	78,58	0,6189	14,92	13,37	8,96	6,45	—	X
8,4463	97,05	85,54	0,6734	16,22	14,56	9,74	6,63	—	XI
8,4671	97,37	85,73	0,6735	16,28	14,72	7,38	6,05	—	XII

12. Avista-myyntikurssit vuosina 1956—1967

Vuosi	1 USAn dollari			1 Englannin punta			100 Ruotsin kruunua		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	2,31	2,31	2,31	6,46	6,44	6,4525	44,79	44,40	44,58
1957	3,21	2,31	2,5731	8,9850	6,44	7,2009	62,10	44,56	49,75
1958	3,21	3,2040	3,2099	8,9850	8,94	8,9667	62,10	61,80	61,92
1959	3,2060	3,2020	3,2028	9,0200	8,96	8,9960	61,97	61,85	61,92
1960	3,2120	3,2020	3,2072	9,0350	8,96	9,0049	62,32	61,85	62,07
1961	3,2220	3,2050	3,2146	9,0550	8,9700	9,0088	62,45	61,95	62,23
1962	3,2230	3,2170	3,2209	9,0600	9,0250	9,0437	62,66	62,05	62,50
1963	3,223	3,221	3,223	9,045	9,010	9,027	62,35	62,05	62,16
1964	3,224	3,216	3,220	9,020	8,950	8,990	62,78	62,00	62,52
1965	3,224	3,216	3,223	9,045	8,975	9,011	62,78	62,33	62,52
1966	3,224	3,224	3,224	9,045	8,990	9,007	62,70	62,34	62,45
1967	4,2060	3,224	3,4483	11,655	8,975	9,4295	81,55	62,30	66,81

Vuosi	100 Norjan kruunua			100 Tanskan kruunua			100 D-markkaa		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	32,42	32,20	32,28	33,46	33,27	33,35	55,19	55,01	55,11
1957	45,00	32,27	36,04	46,40	33,31	37,14	76,76	55,09	61,37
1958	44,90	44,78	44,83	46,44	46,28	46,36	76,71	76,27	76,55
1959	45,00	44,84	44,94	46,56	46,42	46,49	76,78	76,54	76,64
1960	45,09	44,80	44,97	46,73	46,39	46,54	77,04	76,78	76,91
1961	45,25	44,90	45,02	46,84	46,38	46,57	81,07	76,80	80,06
1962	45,20	45,08	45,14	46,84	46,58	46,69	80,90	80,36	80,60
1963	46,16	45,01	45,11	46,77	46,65	46,71	81,09	80,48	80,88
1964	45,09	44,89	44,99	46,69	46,37	46,56	81,12	80,86	81,01
1965	45,14	44,98	45,08	46,83	46,46	46,62	81,16	80,35	80,73
1966	45,14	45,06	45,10	46,83	46,57	46,69	81,21	80,30	80,68
1967	58,88	45,06	48,24	60,42	46,45	49,25	105,63	80,47	86,53

Vuosi	100 Hollannin florintia			100 Belgian frangia			100 Sveitsin frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	60,91	60,49	60,66	4,6350	4,6050	4,6269	52,97	52,63	52,78
1957	84,75	60,56	67,68	6,4250	4,5990	5,1359	73,70	52,77	58,83
1958	84,84	84,43	84,70	6,4450	6,4200	6,4325	73,55	73,15	73,32
1959	85,02	84,75	84,87	6,4250	6,3900	6,4112	74,40	73,68	74,13
1960	85,18	84,82	85,05	6,4550	6,4000	6,4337	74,62	73,80	74,74
1961	89,69	84,70	88,58	6,4750	6,4100	6,4501	74,66	74,18	74,44
1962	89,69	88,86	89,42	6,4850	6,4650	6,4747	74,72	74,02	74,51
1963	89,76	89,20	89,55	6,485	6,455	6,467	74,72	74,44	74,62
1964	89,54	88,98	89,29	6,490	6,455	6,473	74,70	74,34	74,56
1965	89,70	89,42	89,55	6,497	6,480	6,494	74,76	74,16	74,51
1966	89,51	88,76	89,14	6,497	6,440	6,474	74,74	74,28	74,57
1967	116,95	89,18	95,73	8,4700	6,440	6,9399	97,43	74,21	79,69

Vuosi	100 Ranskan frangia ¹			100 Italian liras			100 Itävallan šillinkiä		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	0,6600	0,6554	0,6574	—	—	—	8,90	8,90	8,90
1957	0,7650	0,5482	0,6779	0,5135	0,5125	0,5135	12,40	8,90	9,91
1958	0,7645	0,6498	0,7625	0,5155	0,5115	0,5142	12,39	12,32	12,36
1959	0,6498	0,6498	0,6498	0,5165	0,5135	0,5160	12,42	12,34	12,38
1960	65,55	65,20	65,41	0,5176	0,5156	0,5168	12,45	12,31	12,36
1961	65,75	65,32	65,54	0,5192	0,5160	0,5179	12,50	12,32	12,40
1962	65,80	65,60	65,74	0,5193	0,5180	0,5190	12,49	12,46	12,48
1963	65,80	65,75	65,79	0,5193	0,5176	0,5188	12,50	12,46	12,49
1964	65,80	65,65	65,71	0,5176	0,5147	0,5157	12,50	12,45	12,47
1965	65,80	65,65	65,77	0,5163	0,5147	0,5160	12,50	12,44	12,48
1966	65,80	65,10	65,64	0,5175	0,5160	0,5165	12,50	12,47	12,49
1967	85,80	65,15	70,11	0,6750	0,5156	0,5527	16,29	12,47	13,35

¹ Uusi frangi 1 päivästä tammikuuta 1960 lähtien.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1967 lopussa

KOKKOLA, VEIKKO JOHAN, kaupunginjohtaja, *puheenjohtaja*
SAARINEN, AARNE ARMAS, puolueen puheenjohtaja, *varapuheenjohtaja*
KAASALAINEN, NESTORI JOHANNES, maanviljelijä, maatalousministeri
JUNNILA, TUURE JAAKKO KALERVO, filosofian tohtori, pankinjohtaja
PAASIO, KUSTAA RAFAEL, puolueen puheenjohtaja, pääministeri
UUSITALO, EINO OSKARI, agrologi
LEHTO, OIVA, jaostosihteeri
KORSEBÄCK, VERNER VALENTIN, maatalous- ja metsätieteiden maisteri
SALONEN, OLAVI OSKAR, johtaja, kauppa- ja teollisuusministeri

Suomen Pankki vuoden 1967 lopussa

Johtokunta

WARIS, KLAUS HENRIK, filosofian tohtori, *puheenjohtaja*
ROSSI, TARU REINO KAI, filosofian tohtori, *puheenjohtajan varamies*
LEINONEN, ESKO KULLERVO, lainopin kandidaatti
SIMONEN, AARRE EDVARD, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari, oikeusministeri, virasta vapaa
KARJALAINEN, AHTI KALLE SAMULI, valtiotieteen tohtori, ulkoasiainministeri, virasta vapaa
VALVANNE, HEIKKI ILMARI, valtiotieteen tohtori, vt. jäsen

Johtajat

VALVANNE, HEIKKI ILMARI, valtiotieteen tohtori
VOUTILAINEN, JOUKO JUHANI, M.A.

Pankin sihteerit

TAMMIVUORI, PERTTI JUHANI, hallinnolliset asiat
IGNATIUS, KARL HERMAN, hallinnolliset asiat
ARANKO, JORMA KALEVI, valuutta-asiat, virasta vapaa
KAILASVUORI, AARNE KALEVI, valuutta-asiat ja kansainväliset järjestöt
NARS, KARI RAINER, valuutta-asiat ja kansainväliset järjestöt, virasta vapaa
WALDEN, KARI RISTO, valuutta-asiat ja kansainväliset järjestöt

Pankin pääkonttori

Osastopäälliköt

SUNDMAN, CARL GUSTAV, ulkomaanvaluutat
BLOMQUIST, PAUL MIKAEL, keskuskirjanpito
ÖSTERLUND, PAUL-ERIK LUDVIG, ulkomaanvaluutat
KAJANTIE, ARVO OLAVI, remburssit ja tarkastus
LINDSTRÖM, HELGE EUGEN, luottoasiat
EIROLA, KAINO PELLERVO, kirjanpito
NENONEN, AARRE VILHO, ulkomainen kirjeenvaihto
SUOMELA, EINO KALEVI, toimisto

Ylikassanhoitaja

TÖRNBOOTH, STIG ERIC

Taloustieteellinen tutkimuslaitos

HELELÄ, TIMO MAURI, *tutkimuslaitoksen johtaja*
KORPELAINEN, LAURI ALVAR, *osastopäällikkö*